

2017

ÅRSRAPPORT

For Landkreditt konsern og Landkreditt SA
102. regnskapsår

ÅRSRAPPORT 2017

Landkreditt konsern
Landkreditt SA

Foto: Bjørn H. Stuedal (der ikke annet er angitt)

Konsernet Landkreditt tar forbehold om mulige skrive-/trykkfeil i rapporten.

Rapporten er trykket hos Flisa Trykkeri på Papyrus Multidesign papir, som er et svanenmerket papir. Flisa Trykkeri har avtale med Eidsiva Energi på at energien som brukes ved trykking garantert er fornybar. Trykksakene fraktes med trykkeriets eget selskap Miljøkraft AS og Flisa har samarbeid med miljøorganisasjonen ZERO for å hele tiden være i forkant av utviklingen innen miljøvennlig transport og holdninger.

INNHold

Hilsen fra styreleder	6
Nøkkeltall.....	7
Konsern- og selskapsstruktur	10
Organisasjonskart.....	12
Samfunnsansvar i Landkreditt	14
Tillitsvalgte.....	18
Hilsen fra konsernsjefen	22

LANDKREDITT KONSERN	25
Årsberetning (felles beretning for Landkreditt konsern og Landkreditt SA)	26
Resultatregnskap.....	34
Balanse	35
Kontantstrømpoppstilling	36
Endringer i opptjent egenkapital.....	37
Noter	38
Revisjonsberetning.....	89
God selskapsledelse	96

LANDKREDITT SA	101
Resultatregnskap.....	102
Balanse	103
Kontantstrømpoppstilling	104
Noter	105

HILSEN FRA STYRELEDER

Landkreditts virksomhet viderefører gjennom 2017 den samme positive utviklingen både på resultat og volum som årene før. Både innenfor landbruk og i personmarked har veksten vært historisk høy.

Dette har medført at Landkreditt har nådd sine vedtatte resultatmål med god margin, og er i god rute med sine langsiktige mål fram mot 2020. Med andre ord, Landkreditt øker effektiviteten, styrker konkurransekraften, sprer risiko og øker evnen til å tåle risiko i hele virksomheten. Dette får man til samtidig som Landkreditt ivaretar formålet og det strategiske oppdraget på vegne av medlemmene og norsk landbruk. Godt strategisk planarbeid er viktig, og det gir resultater.

Nesten like viktig er det ut fra et forretningsmessig perspektiv å til enhver tid gjøre løpende og dynamiske vurderinger av mulighetene som dukker opp underveis. Dette vil være med på å sikre og øke verdiene, samtidig som det åpner for nye strategiske muligheter. Disse mulighetene vil på sikt bidra til å styrke det overordnede formål og strategiske oppdrag.

Det er slike vurderinger som ligger bak beslutningene om å selge Landkreditt Finans, og samtidig styrke eierskapet i

Landbruksforsikring. Med disse grepene spisser Landkreditt sin strategiske virksomhet betydelig.

Landbruksforsikring vil være et selskap med betydelig potensial i tiden som kommer. I denne sammenheng er jeg og styret meget tilfreds med at Norges Bondelag ser verdien av å inngå konkurransedyktige avtaler om forsikring for sine medlemmer med et 100 prosent bondeeid forsikringsselskap.

Fremtidig eierstyring og kontroll med god representativitet i styrende organer er viktig å ivareta. Dette er bakgrunnen for de vedtektsendringene som ble vedtatt våren 2017. De regionale valgene nå i 2018 vil sikre et enda bredere og større årsmøte som skal behandle kommende årsmeldinger og fremtidige veivalg.

Jeg vil med dette takke medlemmer, tillitsvalgte, styrene og alle ansatte for innsatsen og samarbeidet i året som er gått og gleder meg til et nytt år med nye muligheter og et godt samarbeid.

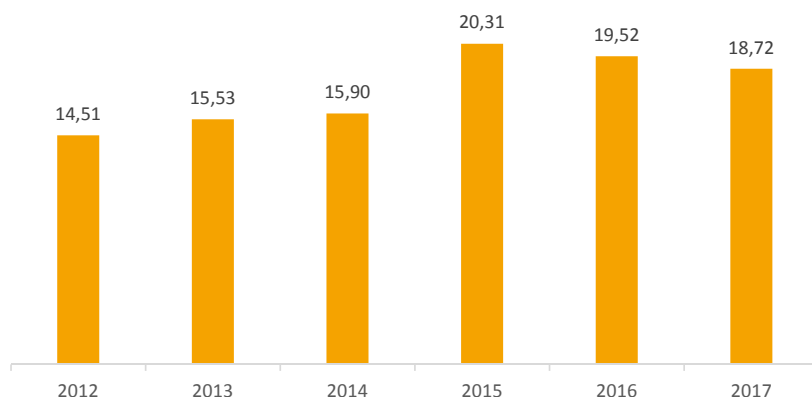
Med vennlig hilsen
Knut A Nordmo

NØKKELTALL

PR 31. DESEMBER

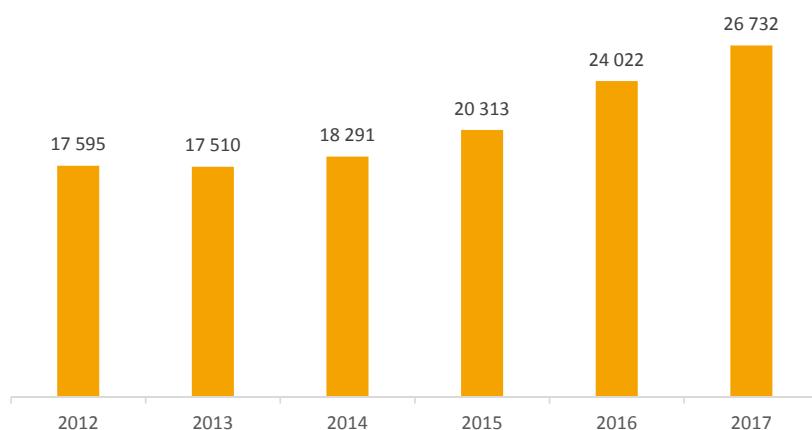
KONSERN	2017	2016	2015
Forvaltningskapital (mill. kr.)	26 732	24 022	20 350
Utlånsvekst (%)	10,52	18,66	11,41
Årsresultat (mill. kr.)	187,9	176,8	496,8
Egenkapital (mill. kr.)	2 892	2 685	2 528
Ren kjernekapitaldekning (%)	18,72	19,52	20,35
Uvektet kjernekapitalandel (%)	10,24	10,50	N.a.
LANDKREDITT	2017	2016	2015
Forvaltningskapital (mill. kr.)	1 680	1 677	1 676
Årsresultat (mill. kr.)	2,7	2,3	471,1
Egenkapital (mill. kr.)	1 676	1 673	1 671
Ren kjernekapitaldekning (%)	88,08	87,46	123,84
LANDKREDITT BANK	2017	2016	2015
Forvaltningskapital (mill. kr.)	22 871	20 595	17 713
Årsresultat (mill. kr.)	132,5	125,6	96,0
Egenkapital (mill. kr.)	2 256	2 092	1 688
Liquidity Coverage Ratio	211	200	183
Ren kjernekapitaldekning (%)	17,06	17,42	15,66
Uvektet kjernekapitalandel (%)	9,22	9,45	N.a.
Utlånsvekst (%)	7,76	16,83	11,11
Innskuddsvekst (%)	8,20	10,17	10,17
Innskuddsdekning (%)	87,82	87,39	92,95
Tapsprosent (%)	0,03	0,07	0,05
Misligholdsprosent (%)	0,62	0,54	0,88
LANDKREDITT FINANS	2017	2016	2015
Forvaltningskapital (mill. kr.)	1 138	1 097	971
Årsresultat (mill. kr.)	27,5	27,3	25,1
Egenkapital (mill. kr.)	249	221	196
Liquidity Coverage Ratio	125	242	N.a.
Ren kjernekapitaldekning (%)	21,68	20,44	20,28
Uvektet kjernekapitalandel (%)	21,74	20,20	N.a.
Utlånsvekst (%)	7,83	11,59	13,12
Tapsprosent (%)	0,00	0,01	0,02
Misligholdsprosent (%)	1,46	0,76	1,37
LANDKREDITT BOLIGKREDITT	2017	2016	2015
Forvaltningskapital (mill. kr.)	3 602	2 751	2 026
Årsresultat (mill. kr.)	18,5	11,5	16,6
Egenkapital (mill. kr.)	303	284	173
Liquidity Coverage Ratio	153	112	N.a.
Ren kjernekapitaldekning (%)	20,25	24,95	19,70
Uvektet kjernekapitalandel (%)	7,61	8,30	N.a.
Tapsprosent (%)	0,00	0,00	0,00
Misligholdsprosent (%)	0,00	0,00	0,00
LANDKREDITT FORVALTNING	2017	2016	2015
Forvaltet volum (mill. kr.)	3 135	2 356	2 281
Årsresultat (mill. kr.)	-1,1	-0,8	-0,7
Egenkapital (mill. kr.)	17	13	14

Ren kjernekapitaldekning i prosent

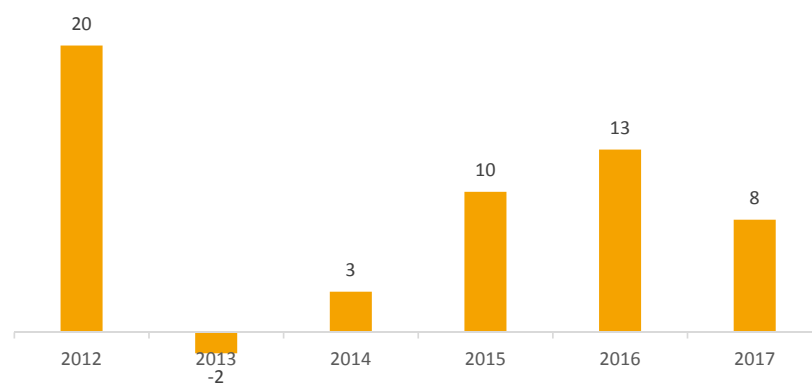
Ren kjernekapitaldekning:
Sterkt økende formelle minimumskrav til kapital har medført at konsernets soliditet er styrket gjennom tiltak for å øke inntjeningen.

Forvaltningskapital (mill. kr)

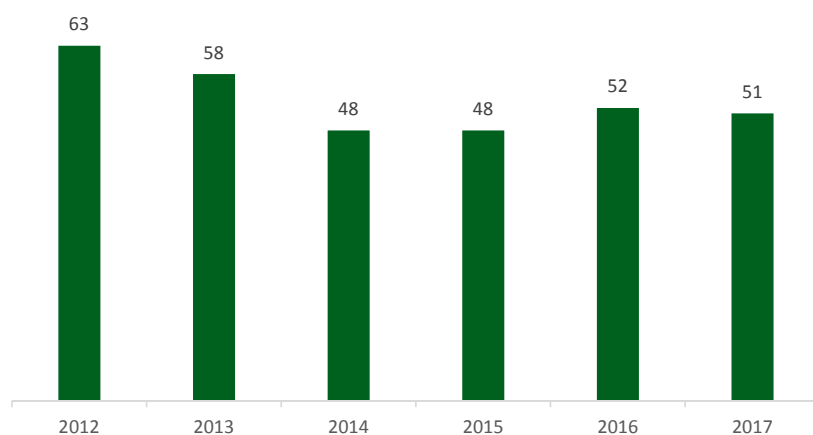
Forvaltningskapital:
Grafen viser utviklingen i konsernets balanse. Utviklingen blir i hovedsak påvirket av veksten i utlån til kunder og likviditeten. Konsernet skal ha en moderat utlånsvekst og god likviditet.

Innskuddsvekst i prosent

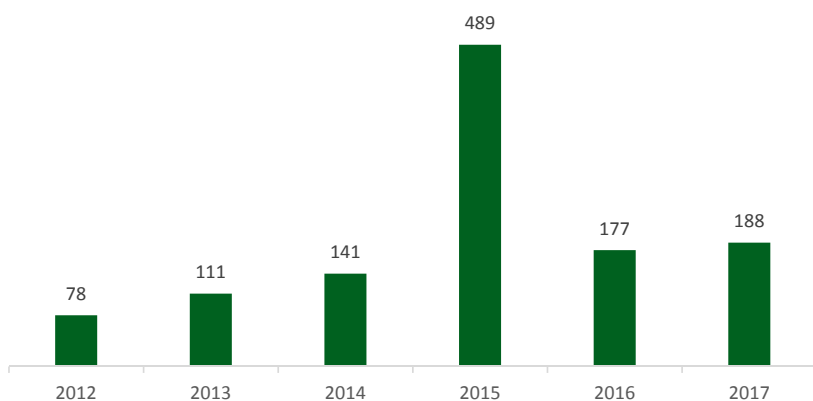
Innskuddsvekst:
Innskudd er konsernets viktigste finansieringsform. Veksten har variert i takt med behovet for likviditet.

Kostnader/inntekter i prosent

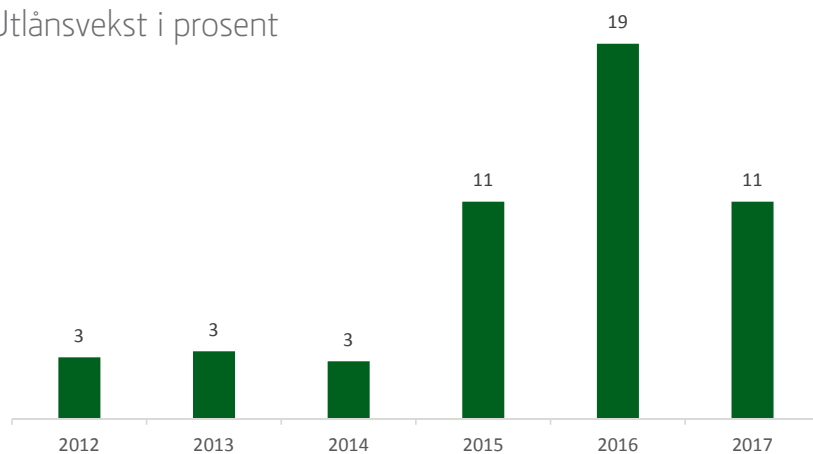
Kostnader/inntekter:
Nøkkeltallet er en indikator på effektivitet. Den positive utviklingen kommer som følge av økte inntekter og god kostnadskontroll. Nøkkeltallet gjelder Landkreditt Bank konsern.

Årsresultat (mill. kr)

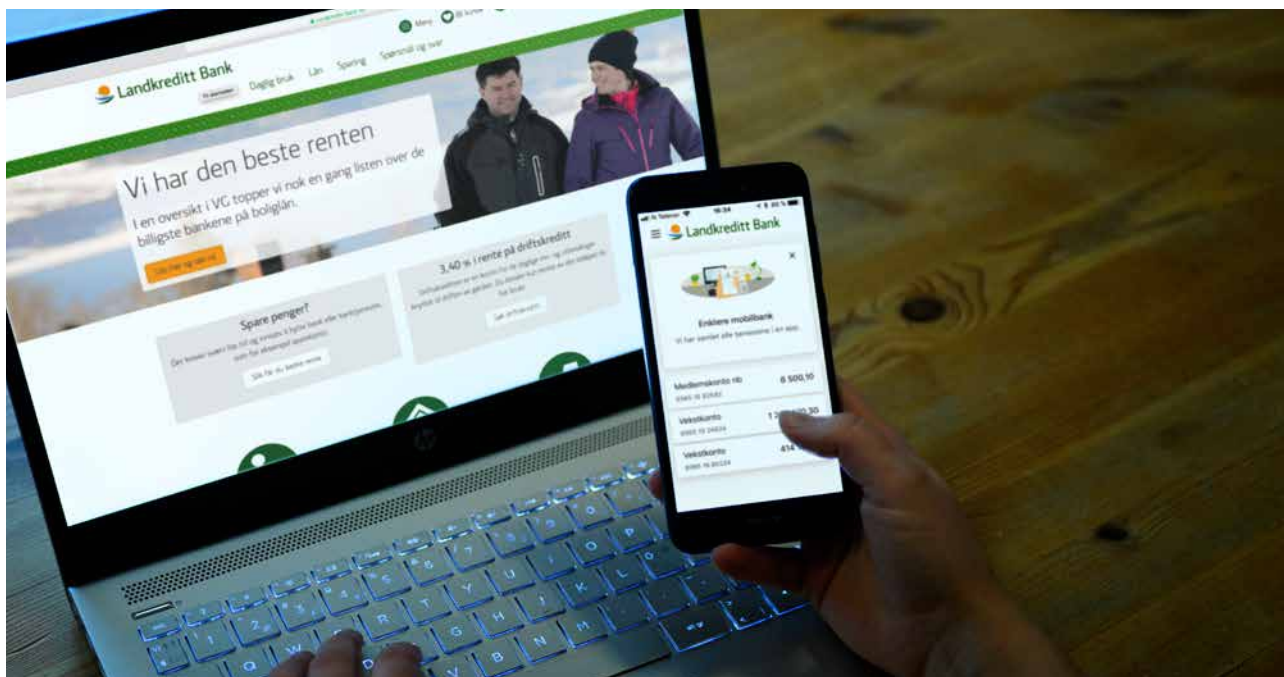
Årsresultat:
Den gode resultatutviklingen har i hovedsak vært nødvendig som følge av sterkt økende soliditetskrav fra offentlige myndigheter. Resultatet i 2015 er spesielt påvirket av salget av AS Landkredittgården.

Utlånsvekst i prosent

Utlånsvekst:
Konsernet har hatt en god utlånsvekst. Som følge av økte kapitalkrav må det være en god balanse mellom utlånsvekst og inntjening.

KONSERN OG SELSKAPSSTRUKTUR

Landkredittkonsernet omfatter Landkreditt SA, Landkreditt Bank AS, Landkreditt Boligkreditt AS, Landkreditt Finans AS og Landkreditt Forvaltning AS. Landkreditt SA er også største eier i Landbruksforsikring AS.

Landkreditt SA er foretaksrettslig et samvirkeforetak av låntakere hvor kriteriene for medlemskap er knyttet til samhandling med definerte produkter i datterselskapet Landkreditt Bank AS. Landkreditt SA har pr 31. desember 2017 9.307 medlemmer.

Landkreditts formål er å bedre økonomien til medlemmene og kundene gjennom å tilby gode finansielle tjenester. Det strategiske mandatet (misjon) formuleres slik: Bidra til å bedre økonomien for medlemmene ved å tilby gode finansielle tjenester til landbruket. Vekst også innenfor andre kundegrupper muliggjøres ved at disse foretrekker Landkreditt på basis av våre verdier, sterke kunderelasjoner og konkurransedyktige betingelser.

Landkreditt Bank AS er et heleid datterselskap av Landkreditt SA. Den kombinerte landbruks- og bankkompetansen har skapt en sterk posisjon innenfor landbruket, både i næringsvirksomhetene og hos bøndene. Dette reflekteres i en solid utlånsportefølje med

lav risiko. Landkreditt Bank har også opparbeidet en meget god kundeportefølje innen personmarkedet.

Landkreditt Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Landkreditt Bank AS. Selskapet er konsernets finansieringsforetak for utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett knyttet til finansiering av boligeiendommer innen personmarkedet.

Landkreditt Finans eies av Landkreditt Bank AS og Felleskjøpet Agri SA. Landkreditt Finans AS bidrar til realisering av konsernets strategi gjennom å ha forretningsansvaret for produktene leasing og salgspantfinansiering. Selskapet har hovedkontor i Ålesund og salgskontorer i Gjøvik, Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim.

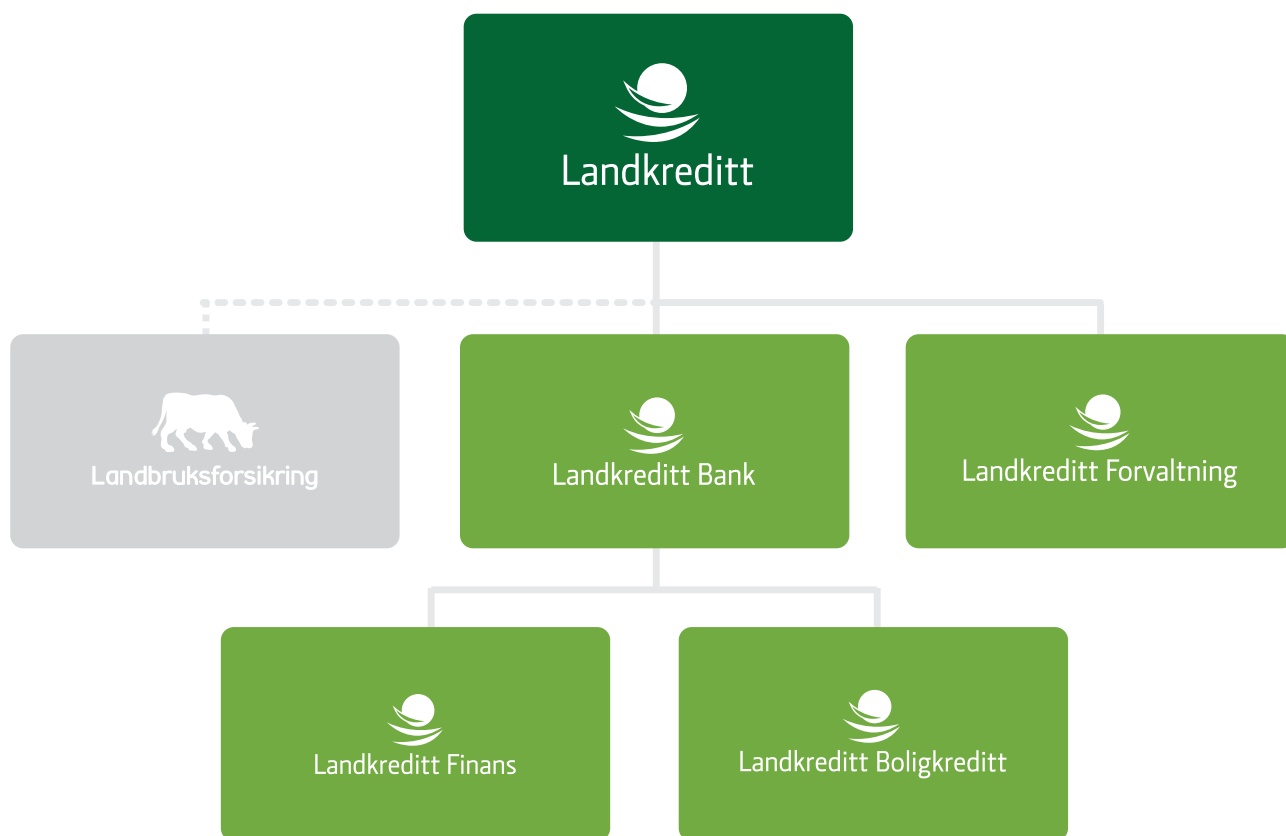
Landkreditt Forvaltning AS eies av Landkreditt AS. Selskapet forvalter aksjefondene Landkreditt Utbytte og Landkreditt Aksje Global samt rentefondene Landkreditt Høyrente og Landkreditt Extra.

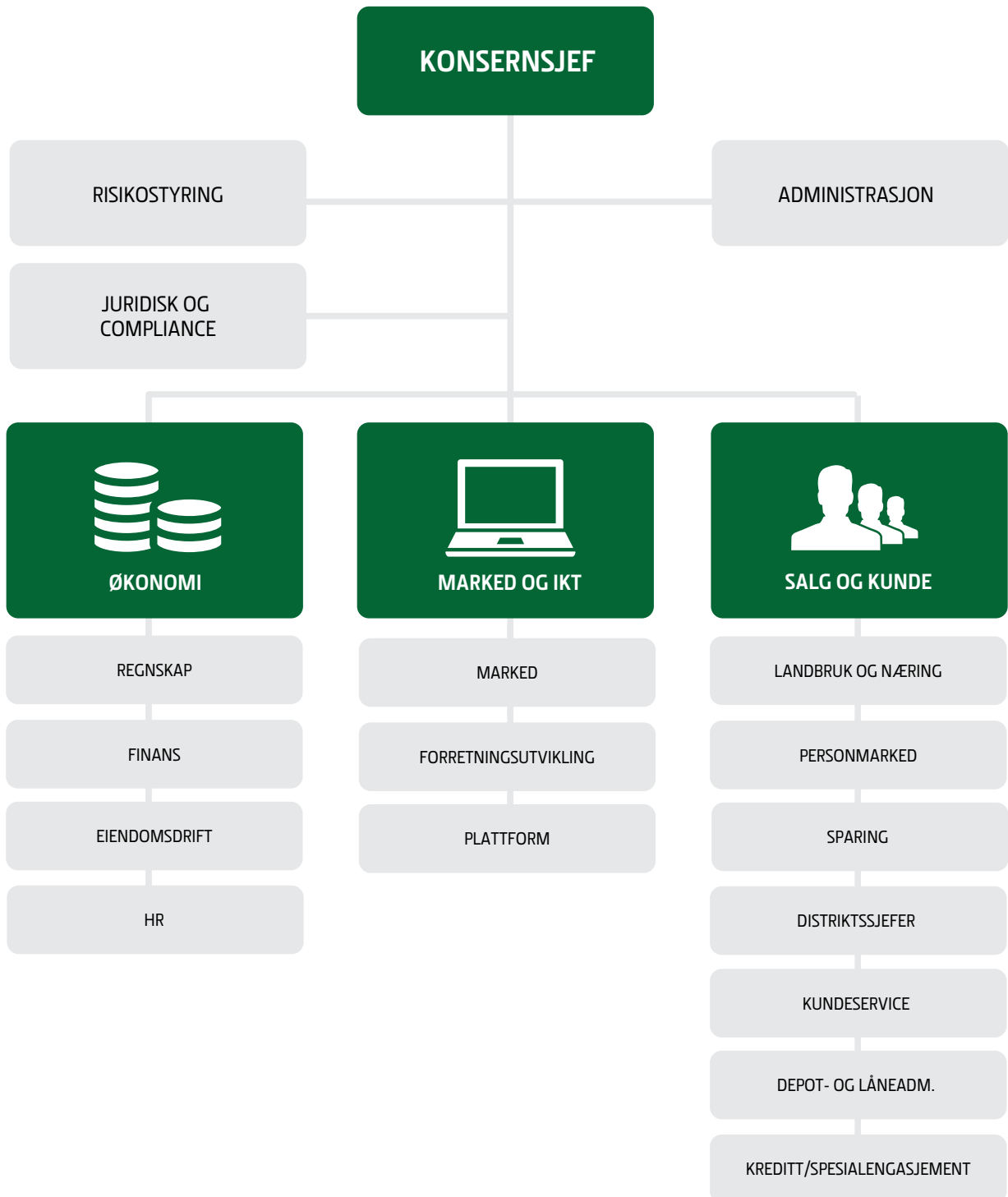
ORGANISASJONSKART

PR. 31. DESEMBER 2017

Konsernet Landkreditt

Landkreditt Bank AS

SAMFUNNSANSVAR I LANDKREDITT

Landkreditt er et samvirkeforetak og vi har i over 100 år jobbet for å bidra til å bedre økonomien til medlemmene og kundene gjennom å tilby gode produkter og tjenester innen bank og finans. Vi er et samvirkeforetak av låntakere med pant i landbrukseiendom eller driftskreditt. Gjennom denne organiseringen bidrar Landkreditt til å finansiere økt landbruksproduksjon i hele Norge. Forbrukerne foretrekker norskprodusert mat som er trygg, med høy kvalitet og hvor det er god dyrehelse og dyrevelferd. Vi er stolte av å kunne bidra til å opprettholde selvforsyning av matproduksjon i hele landet vårt.

Samvirkemodellen har lang tradisjon for å ta samfunnsansvar. Som et samvirkeforetak bygger også Landkreditt sin virksomhet på de internasjonalt anerkjente samvirkeverdiene og samvirkeprinsippene, som ble vedtatt av International Co-operative Alliance (ICA) i 1995. Bruker- og medlemsnytte er sentrale begreper innenfor samvirke, og det skapes verdier for den enkelte ved å operere i fellesskap. Med bakgrunn i samvirkeverdiene skal Landkreditt ta et helhetlig ansvar for samfunnet rundt oss, andre mennesker og miljøet.

I Landkreditt jobber vi for å oppnå lønnsomhet på en måte som er i samsvar med grunnleggende etiske verdier og med respekt for mennesker, miljøet og samfunnet rundt oss. Vi ønsker å bruke konsernets samlede kunnskap og ressurser for å bidra til å løse samfunnets utfordringer gjennom ansvarlig og lønnsom drift av virksomheten.

Det er vedtatt retningslinjer for samfunnsansvar i Landkreditt som gir uttrykk for 10 hovedtemaer vi har identifisert som vesentlige for vår virksomhet. Retningslinjene beskriver hvordan vi ønsker å jobbe med disse områdene. Våre retningslinjer for samfunnsansvar er tilgjengelig på nettsidene.

MENNESKERETTIGHETER

Landkreditt skal i sin virksomhet støtte og respektere de internasjonalt anerkjente menneskerettighetene, og sikre at vi ikke medvirker til brudd på disse. Dette gjelder både internt i vår egen virksomhet og i forhold til samarbeidspartnere, kunder og andre som på en direkte måte påvirkes av våre aktiviteter. Landkreditt har sin virksomhet kun i Norge og møter få eller ingen utfordringer knyttet til menneskerettigheter i vår daglige drift. Vi er bevisste ved valg av leverandører av varer og tjenester, og ønsker gjennom dette å sikre respekt for menneskerettighetene.

ARBEIDSTAKERETTIGHETER OG SOSIALE FORHOLD

Landkreditt skal være en stimulerende arbeidsplass med et inkluderende arbeidsmiljø hvor det er høy arbeidsglede. Vår kultur skal fremme utvikling av medarbeiderne og legge til rette for både faglig og personlig vekst. Landkreditt har interne rutiner for ansettelser og arbeidsvilkår som sikrer at alle ansatte har ret-

tigheter i tråd med lov- og avtaleverket. Alle medarbeidere har skriftlige arbeidskontrakter, regulert arbeidstid og gode arbeidsforhold. Det skal utvises toleranse for medarbeidere og andre interessenters holdninger og meninger. Ingen skal diskriminere eller mobbe andre medarbeidere/kolleger, samarbeidspartnere, kunder eller andre interessenter. Den som føler seg diskriminert eller mobbet skal tas på alvor. Landkreditt er medlem i Finans Norge og er dermed omfattet av gjeldende tariffavtaler innenfor dette området. I den siste gjennomførte arbeidsmiljøundersøkelse i banken, hvor blant annet arbeidsglede ble målt, er scoren på 75. Dette defineres som høy arbeidsglede. Banken hadde tilsvarende høye score på motivasjon og tilfredshet. Det jobbes løpende med konkrete tiltak og aktiviteter for å vedlikeholde den høye arbeidsgleden over tid.

BEKJEMPELSE AV KORUPPSJON

Landkreditt er en virksomhet som er avhengig av tillit fra medlemmer, kunder, tillitsvalgte, myndigheter og samfunnet for øvrig. Det er nulltoleranse overfor alle former for korrupsjon.

Vi skal legge til rette for at våre medarbeidere skal være i stand til å håndtere vanskelige situasjoner og følge alle lover, forskrifter og interne retningslinjer som gjelder for vår virksomhet. Alle medarbeidere signerer ved ansettelse på at de har satt seg inn i våre etiske retningslinjer og påtar seg å følge dem. Innholdet i retningslinjene gjennomgås årlig. Konsernets etiske retningslinjer ble revidert i 2014. Disse er tilgjengelig på våre nettsider. Det er ikke avdekket brudd på de etiske retningslinjene i 2017.

DET YTRE MILJØ

Landkreditt er opptatt av å være en samfunnsaktør som tar vare på og reduserer miljøbelastningene. Vi er en kontorbedrift og våre muligheter til å bidra er gjennom å ha fokus på avfall og energiforbruk i våre lokaler, samt reisevirksomhet. Vår viktigste distribusjonskanal er nettbanken, og vi jobber kontinuerlig for at kundedialogen og informasjonsutvekslingen skal skje mest mulig elektronisk.

ENERGI

De kontorlokalene som Landkreditt disponerer varmes primært opp av fjernvarme. I tillegg forbruker Landkreditt elektrisitet. Det

har vært en betydelig reduksjon i energiforbruket de siste årene, men det er fortsatt potensiale til å redusert forbruket. Vi arbeider kontinuerlig med tiltak for å redusere energiforbruket for våre lokaler totalt sett.

Siden 2014 har vi i samarbeid med CEMAsys AS fått utarbeidet en rapport som viser vårt klimaregnskap. Denne rapporten viser oversikten over vårt klimagassutslipp (GHG-utslipp), som en integrert del av en overordnet klimastrategi. Et klimaregnskap er et viktig verktøy i arbeidet med å identifisere konkrete tiltak for å redusere vårt energiforbruk og tilhørende GHG-utslipp. Denne årlige rapporten gjør oss i stand til å måle nøkkeltall og dermed evaluere oss selv over tid.

Energi og klimaregnskapet for 2017 viser en reduksjon på 14 tCO₂e som tilsvarer 13 % sammenlignet med 2016.

Klimagassutslippene fordeler seg i 2017 med null utslipp i Scope 1, 27,6 tCO₂e, 30 %, til Scope 2 og 64,5 tCO₂e, 70 %, til Scope 3. Det har vært en reduksjon i både Scope 2 og Scope 3 fra 2016 til 2017. Energiforbruk per areal er økt med 2,4 %, totalt energiforbruk er økt med 2,5 %, mens det er reduksjoner i både utslipp per årsverk og utslipp per mill NOK omsetning.

Vi har løpende fokus på å redusere forbruk av fjernvarme, elektrisitet og andre faktorer som påvirker vårt klimagassutslipp.

Energi og klimaregnskap

SCOPE 1

	FORBRUK	ENHET	ENERGI (MWH)	UTSLIPP (TCO ₂ E)	UTSLIPP (FORDELING)
				0	0

SCOPE 2

ELEKTRISITET

Elektrisitet Nordisk miks	481 710.0	kWh	481.7	25.0	27.2%
Sum elektrisitet*			481.7	25.0	27.2%

FJERNVARME

Fjernvarme Oslo	163 927.0	kWh	163.9	2.5	2.7%
Fjernvarme Ålesund	10 000.0	kWh	10.0	0.1	0.1%
Sum fjernvarme/kjøling Nordiske lok		.	173.9	2.6	2.8%

Scope 2 total			655.6	27.6	30.0%
----------------------	--	--	--------------	-------------	--------------

SCOPE 3

FLYREISER

Fly kontinentalt	22 746.0	pkm	-	1.9	2.1%
Fly kontinentalt	274.0	Ant.reiser	-	25.8	28.1%
Fly interkontinentalt	-	pkm	-	-	-
Fly nordisk	57 153.0	pkm	-	8.1	8.8%
Sum flyreiser			-	35.9	38.9%

FORRETNINGSREISER

Hotell, Norden	190.0	døgn	-	0.9	1.0%
Km-godtgj.bil(NO)	163 195.0	km	-	23.5	25.5%
Sum forretningsreiser			-	24.5	26.5%

AVFALL

Restavfall,forbrenning	8 000.0	kg	-	4.0	4.4%
Papir,gjenvinning	6 000.0	kg	-	0.2	0.2%
Sum avfall			-	4.2	4.6%

Scope 3 total			-	64.5	70.0%
----------------------	--	--	----------	-------------	--------------

Total			655.6	92.1	100.0%
--------------	--	--	--------------	-------------	---------------

*Alternativ beregning utslipp fra el (Markedbasert metode)

165.7

Årsrapport – klimagassutslipp (tCO₂e)

SCOPE 1

TRANSPORT	2015	2016	2017	PROSENTVIS ENDRING FRA FORRIGE ÅR
Diesel (B5)	6.5			-
Scope 1 Utslipp	6.5			-

SCOPE 2

FJERNVARME/KJØLING NORDISKE LOK.

Fjernvarme Ålesund	0.1	0.1	0.1	-1.1%
Fjernvarme Oslo	2.7	2.3	2.5	6.1%

ELEKTRISITET*

Elektrisitet Nordisk miks	28.6	26.6	25.0	-5.8%
Scope 2 Utslipp	31.3	29.0	27.6	-4.9%

SCOPE 3

FLYREISER

Fly kontinentalt	0.5	5.0	27.8	454.0%
Fly interkontinentalt		1.6	-	-100.0%
Fly nordisk	19.9	16.4	8.1	-50.7%

AVFALL

Glass,gjenvinning	-			-
Papir,gjenvinning	0.1	0.2	0.2	-%
Restavfall,forbrenning	0.7	4.2	4.0	-3.6%

FORRETNINGSREISER

Hotell, Norden	0.2	1.3	1.0	-27.2%
Km-godtgj.bil(NO)	27.2	48.5	23.5	-51.5%
Scope 3 Utslipp	48.5	77.1	64.5	-16.3%

Total	86.4	106.1	92.1	-13.2%
Prosentvis endring		22.8%	-13.2%	

*Alternativ beregning utslipp fra el.

(Markedbasert metode)	130.7	137.3	165.7	
Prosentvis endring		5%	20.7%	

Scope 1: Transport: Estimert forbruk av fossilt brensel fra kilometergodtgjørelse rapportert.

Scope 2: Elekrisitet og elektrisitet: Faktisk eller estimert forbruk av elektrisitet og fjernvarme i egneide eller leide lokaler/bygg, inkludert andel av elektrisitetsforbruk til f.eks. oppvarming av fellesarealer. Rapportert i kWh fra hver av Landkredits avdelinger.

Scope 3: Fly og forretningsreiser: Målt antall reiser, alle i Norden, rapportert i antall reiser fra hver av Landkredits avdelinger. Avfall: Rapportert avfall i l og kg eller kubikk per avfallsfraksjon, samt behandlingmetode (resirkulert, energigjenvunnet, deponert). Hotell, Norden: Antall netter på hotell i Norden. Rapportert i antall fra Landkredits avdelinger.

VEIEN VIDERE

I 2017 er arbeidet med å gjennomføre en revisjon av vesentlighetsanalysen startet opp. Vesentlighetsanalysen ble laget første gang i 2013. Arbeidet med revisjon vil fortsette inn i 2018 og innebærer en kartlegging av hvilke muligheter og risikoer Landkreditt står ovenfor, hvem som er våre viktigste interesser og hva disse er mest opptatt av.

Når vesentlighetsanalysen er klar vil det bli vurdert om det er behov for justeringer av de aspektene som anses som viktige, og hvordan disse vektlegges i arbeidet med samfunnsansvar og rapportering.

Hensynet til samfunnsansvar må ivaretas kontinuerlig gjennom hele virksomheten vår. Dette er et løpende arbeid hvor vi har fokus på de områdene som er identifisert som vesentlige.

Samarbeid med organisasjoner i landbruket

Vi samarbeider med en rekke organisasjoner som jobber for det norske landbruket og bygdelivet.

NORGES BONDELAG

Vårt formål om å tilby gode finansielle løsninger for landbruket gjør det naturlig for oss å samarbeide med Norges Bondelag.

Samarbeidsavtalen gir blant annet medlemsfordeler på våre produkter og tjenester.

NORGES BYGDEKVINNELAG

Vi støtter Norges Bygdekvinnelag som i over 60 år har arbeidet for levende bygder og kvinnes økonomiske og sosiale rettigheter. Bygdekvinne har også fokus på matkultur og at bygda skal være en moderne møteplass.

BONDENS MARKED

Landkreditt Bank har alle banktjenestene på nett og mobil som gjør oss til en moderne kortreist bank. På samme måte ønsker vi at alle skal ha tilgang til norske kortreiste kvalitetsprodukter. Derfor støtter vi Bondens marked, slik at de gode og unike varene kan komme ut til forbruker via lokale markeder.

4H NORGE OG NORGES BYGDEUNGDOMSLAG

Landkreditt har i mange år hatt et samarbeid med ungdomsorganisasjonene 4H Norge og Norges Bygdeungdomslag (NBU). Av konkrete aktiviteter kan vårt aktivitetsfond trekkes frem, der Landkreditt i samarbeid med Norges Bygdeungdomslag deler ut 50.000 kroner i støtte til aktiviteter i lokale bygdeungdomslag. I 2017 delte vi ut midler til deres nasjonale arrangementer. Ut over dette yter vi støtte til begge organisasjonene sentralt, både direkte og gjennom Norsk Landbrukssamvirke.

TILLITSVALGTE 2017

STYRENDE ORGANER

Medlemskapet i Landkreditt er knyttet til bruk av produkter i banken; driftskreditt, samt lån og kreditter med pant i landbrukseiendommer. Ved årsskiftet 2017/2018 var det 9.370 medlemmer, hvorav 3.469 kvinner. Medlemmer til Landkreditts årsmøte velges gjennom distriktvis valg som gjennomføres elektronisk på nett.

Distrikter med færre enn 400 medlemmer velger en årsmøtetreprezentant. 400–800 medlemmer gir rett til å velge to representanter.

Distrikter med 801–1.600 medlemmer velger tre representanter og distrikter med mer enn 1.600 medlemmer velger fire representanter. Årsmøtet 2018 vil bestå av 30 representanter. Årsmøtet er samvirkeforetakets øverste organ og velger blant annet 5 av 7 medlemmer i styret. De ansatte velger 2 medlemmer. Landkreditts styre består pr 31. desember 2017 av 4 menn og 3 kvinner og med 2 menn og en kvinne som varamedlem.

LANDKREDITT SA

Årsmøte – valgt av medlemmene i elektronisk medlemsvalg

ØSTFOLD

Repr.:	Hans Nummestad, Rakkestad	2016/18
Repr.:	Bjørn Brustugun, Trøgstad	2017/18
1. vara:	Erik Næsje, Moss	2017/19
2. vara:	Ragnhild Duserud, Eidsberg	2017/19

OSLO/AKERSHUS

Repr.:	Torbjørn Kylland, Ås	2017/19
Repr.:	Anders Klaseie, Eidsvoll	2017/19
Repr.:	Hans Ellef Wettre, Asker	2016/18
1. vara:	Odd Einar Hjortnæs, Asker	2017/19
2. vara:	Hans Petter Aurstad, Ullensaker	2017/19
3. vara:	Marthe Bogstad, Ullensaker	2016/18

HEDMARK

Repr.:	Ivar Skramstad, Hamar	2017/19
Repr.:	Knut Ryhaug, Folldal	2016/18
1. vara:	Tormod Skramstad, Åmot	2016/18
2. vara:	Geir Lervang, Rendalen	2016/18

OPPLAND

Repr.:	Johannes Stikbakke, Vestre Toten	2016/18
Repr.:	Craig Leo Bertoia, Gjøvik	2015/17
1. vara:	Gro Haraldsdatter Arneng	2016/18
2. vara:	Kim Johan Enger, Gjøvik	2017/19

BUSKERUD

Repr.:	Torleif Olav Terum, Modum	2016/18
Repr.:	Knut Olav Skrindo, Ål	2017/19
1. vara:	Hans Terje Hamremoen, Krødsherad	2016/18
2. vara:	Knut Espen Riis, Lier	2016/18

VESTFOLD

Repr.:	Anne-Kari Hedlund, Stavern	2017/19
Repr.:	Hans Kristian Teien, Sande	2016/18
1. vara:	Dag Fredrik Eftedal, Larvik	2016/18
2. vara:	Hans Edvard Holtung, Re	2017/19

TELEMARK

Repr.:	Per Ballestad, Skien	2017/19
1. vara:	Knut Haugland, Bø i Telemark	2017/19

AUST- OG VEST-AGDER

Repr.:	Åge Gyland, Flekkefjord	2016/18
1. vara:	Åge Eikås, Vennesla	2016/18

ROGALAND

Repr.:	Trond Lode, Hå	2016/18
Repr.:	Stein Pettersen, Bjerkreim	2017/19
1. vara:	Jan Idar Haugen, Vindafjord	2017/19
2. vara:	Marit Epletveit, Gjesdal	2017/19

HORDALAND

Repr.:	Lene Vangberg Monsen, Kvinnherad	2017/19
1. Vara:	Peder Nernes, Kvam	2017/19

SOGN OG FJORDANE

Repr.:	Synnøve B. S. Wiik, Davik	2017/19
1. Vara:	Jostein Flatland, Sogndal	2017/19

SØR-TRØNDELAG

Repr.:	Lisbeth Norbye, Selbu	2017/19
1. vara:	Jon Helge Sandberg, Midtre Gauldal	2017/19

MØRE OG ROMSDAL

Repr.:	Othild Bakken Tjugen, Eide	2017/19
1. vara:	Per Kristian Gjerde, Stranda	2017/19

NORDLAND

Repr.:	Egil Norheim, Sortland	2016/18
Vara:	Ingrid Marie Vevelstad, Sømna	2016/18

NORD-TRØNDELAG

Repr.:	Johan Olav Hegge, Stjørdal	2016/18
Repr.:	Jan Olav Tømmerås, Overhalla	2017/19
1. vara:	Sigmund Johansen, Nærøy	2016/18
2. vara:	Maria Vanebo Reitan, Steinkjer	2017/19

TROMS OG FINNMARK

Repr.:	Ola Johansen, Svanvik	2017/19
Vara:	Randi Hokland, Kvæfjord	2017/19

LANDKREDITT SA

KONTROLLKOMITÉ

Lisbeth Norbye (Leder)	2017/18
Hans Harald Kirkevold	2016/18
Per Ballestad	2017/19
Lene Vangberg Monsen (vara)	2017/18

STYRET

Knut A. Nordmo, Andøy (styreleder)	2017/18
Elisabeth Gjems, Åmot (nestleder)	2017/18
Kai Linnes, Oslo	2016/18
Hans Edvard Torp, Re	2017/19
Eva Kaldahl, Overhalla	2016/18
Ingrid Fjellstad Luke (ansatt)	2017/19
Øyvind Hestnes (ansatt)	2016/18
Ove Aanestad, Hå (vara)	2017/18
Jørgen Østby (ansatt, vara)	2016/18
Marianne Rudlang (ansatt, vara)	2017/19

REVISOR

PricewaterhouseCoopers AS, Oslo

ÅRSMØTET

Årsmøte ble avholdt 23. og 24 mars 2017 på Hotel Bristol, Oslo. På møte ble regnskap pr. 31.12.2016, styrets beretning 2016 og forslag til årsoppgjørdisposisjoner godkjent.

FØLGENDE VALG SKJEDDE PÅ DETTE MØTET

Styret: Som styreleder ble Knut A. Nordmo gjenvalgt for 1 år. Elisabeth Gjems ble valgt til nestleder for 1 år. Hans Edvard Torp og Elisabeth Gjems ble valgt som styremedlem i 2 år. Ove Aanestad ble valgt som varamedlem til styret for 1 år. De ansatte valgte ved uravstemning Ingrid Fjellstad Luke som styremedlem for 2 år og Marianne Rudlang som varamedlem for 2 år til styret. Som revisor ble PricewaterhouseCoopers AS gjenvalgt for 1 år.

VALGKOMITÉ FOR 2018

Jan Olav Tømmerås (leder)	2015/18
Ivar Skramstad	2017/20
Egil Norheim	2017/20
Lisa Medhus Breiland	2016/19
Vara: Othild Bakken Tjugen	2017/18

VALG PÅ ÅRSMØTEREPRESENTANTER

Ved elektroniske valg på årsmøterepresentanter i 16 distrikter ble følgende valg foretatt:

ØSTFOLD

Representant: Hans Nummestad, Rakkestad (ikke på valg)
Representant: Bjørn Brustugun, Trøgstad (gjenvalg)
1. vara: Erik Næsje, Moss (gjenvalg)
2. vara: Ragnhild Duserud, Eidsberg (ny)

OSLO/AKERSHUS

Representant: Torbjørg Kylland, Ås (gjenvalg)
Representant: Anders Klaseie, Eidsvoll (ny)
Representant: Hans Ellef Wettre, Asker (ikke på valg)
1. vara: Odd Einar Hjortnes, Asker (gjenvalg)
2. vara: Hans Petter Aurstad, Ullensaker (ny)
3. vara: Marthe Bogstad, Ullensaker (ikke på valg)

HEDMARK

Representant: Ivar Skramstad, Hamar (gjenvalg)
Representant: Knut Ryhaug, Folldal (ikke på valg)
1. vara: Tormod Skramstad, Åmot (ikke på valg)
2. vara: Geir Lervang, Rendalen (ikke på valg)

OPPLAND

Representant: Johannes Stikbakke, Vestre Toten (ikke på valg)
Representant: Craig Leo Bertoia, Gjøvik (ny)
1. vara: Gro Haraldsdatter Arneng, Østre Slidre (ikke på valg)
2. vara: Kim Johan Enger, Gjøvik (ny)

BUSKERUD

Representant: Torleif Olav Terum, Modum (ikke på valg)
Representant: Knut Olav Skrindo, Ål (ny)
1. vara: Hans Terje Hamremoens, Krødsherad (ikke på valg)
2. vara: Knut Espen Riis, Lier (ikke på valg)

VESTFOLD

Representant: Anne-Kari Hedlund, Stavern (ny)
Representant: Hans Kristian Teien, Sande (ikke på valg)
1. vara: Dag Fredrik Eftedal, Larvik (ikke på valg)
2. vara: Hans Edvard Holtung, Re (ny)

TELEMARK

Representant: Per Ballestad, Skien (gjenvalg)
1. vara: Knut Haugland, Bø i Telemark (gjenvalg)

AGDER

Representant: Åge Gyland, Flekkefjord (ikke på valg)
1. vara: Åge Eikås (ikke på valg)

HORDALAND

Representant: Lene Vangberg Monsen, Kvinnherad (gjenvalg)
1. vara: Peder Nernes, Kvam (gjenvalg)

SOGN OG FJORDANE

Representant: Synnøve B. S. Wiik, Davik (ny)
1. vara: Jostein Flatland, Sogndal (ny)

ROGALAND

Representant: Stein Pettersen, Bjerkreim (ny)
Representant: Trond Lode, Hå (ikke på valg)
1. vara: Jan Idar Haugen, Vindafjord (ny)
2. Vara: Marit Epletveit, Gjesdal (ny)

MØRE OG ROMSDAL

Representant: Othild Tjugen Bakken, Eide (gjenvalg)
1. vara: Per Kristian Gjerde, Stranda (gjenvalg)

SØR-TRØNDELAG

Representant: Lisbeth Norbye, Selby (gjenvalg)
1. vara: Jon Helge Sandberg, Midtre Gauldal (ny)

NORD-TRØNDELAG

Representant: Johan Olav Hegge, Stjørdal (ikke på valg)
Representant: Jan Olav Tømmerås, Overhalla (gjenvalg)
1. vara: Sigmund Johansen, Overhalla (ikke på valg)
2. vara: Maria Vanebo Reitan, Steinkjer (ny)

NORDLAND

Representant: Egil Norheim, Sortland (ikke på valg)
1. vara: Ingrid Marie Vevelstad, Sømna (ikke på valg)

TROMS OG FINNMARK

Representant: Ola Johansen, Svanvik (gjenvalg)
1. vara: Randi Hokland, Kvæfjord (gjenvalg)

LANDKREDITT BANK

STYRET

Valgt i generalforsamling, 23. februar 2017

Inge Støve (styreleder)	2017/18
Eli Reistad (nestleder)	2017/18
Knut A. Nordmo	2017/19
Elin Schanche	2016/18
Ingrid Fjeldstad Luke (ansatt)	2017/19
Øyvind Hestnes (ansatt)	2016/18
Oddveig Gikling Bjørnå (vara)	2017/18
Marianne Rudlang (ansatt – vara)	2017/18
Jørgen Østby (ansatt – vara)	2016/18

REVISOR

PricewaterhouseCoopers AS

GENERALFORSAMLING

Generalforsamling ble avholdt 23. februar 2017.

VALGKOMITÉ

Generalforsamlingens valgkomité består av styreleder i Landkreditt SA (Knut A. Nordmo), nestleder i styret i Landkreditt SA (Elisabeth Gjems), og medlemsvalgt styremedlem i Landkreditt SA med lengst funksjonstid i styret (Kai Linnes).

LANDKREDITT BOLIGKREDITT AS

STYRET

Ole Laurits Lønnum (styreleder)
Emil Inversini (nestleder)
Aase Lømo
Lars Johannessen

REVISOR

PricewaterhouseCoopers AS

LANDKREDITT FINANS AS

STYRET

Ole Laurits Lønnum (styreleder)
Terje Johansen (nestleder)
Frode Dahl
Jon Martin Østby
Åge Gyland

REVISOR

PricewaterhouseCoopers AS

LANDKREDITT FORVALTNING

STYRET

Ole Laurits Lønnum (leder)
Jon Martin Østby (nestleder)
Lars Martin Lunde
Bjørn Simonsen
Emil Inversini

VARAMEDLEMMER

Per Bjarne Kvande
Marianne Kirckhoff
Jens Sefland

REVISOR

PricewaterhouseCoopers AS

HILSEN FRA KONSERNSJEFEN

2017

Landkreditt i endring

Vi er stolte av å kunne vise frem nok et år med høy vekst og endringsfokus for å skape fremtidens Landkreditt. Som et ledd i vår strategi om å forsterke Landkreditt som landbrukets finanskonsern, og ambisjon om økte volumer i både landbruk- og personmarkedet, kjøper vi oss opp i Landbruksforsikring. Samtidig selger vi alle aksjer i Landkreditt Finans til BNP Paribas Lease Group. Vi har reforhandlet vår avtale med EVRY og har også i 2017 jobbet betydelig for å legge grunnlaget for videre digital utvikling.

Jeg retter en stor takk til alle våre medarbeidere, styre og tilitsvalgte for fantastisk innsats og endringsvilje. Dere har ivare tatt alle våre nye og eksisterende kunder, leverandører og samarbeidspartnere på en imponerende måte.

ENDRING FOR MEDLEMMENE OG KUNDENES BESTE

I 2017 merket hele finansnæringen økte krav til digitalisering av produkter og tjenester. Valgene som må tas er mange og inntoget av nye tilbydere til både næringen og kundene våre er raskt økende. Høy kompetanse og kapital sammen med at vi er en ren nettbank og en stor og spisset aktør i landbrukssegmentet, gjør at vi har et godt utgangspunkt for videre suksess. Vi jobber proaktivt for å utnytte teknologi og ha høy vekst for å sikre effektivitet og evne til å fylle vårt formål. Det har over flere år vært en sterk utvikling i banken, det er nå gledelig å se at satsning og offensiv strategi på fond også begynner å blomstre. Landkreditt Forvaltning har i 2017 økt sin forvaltningskapital i aksjefond med 56 % og levert en volumvektet kundeavkastning på 11,6 %. Fondene bidrar i tillegg til eget resultat med 7 millioner kroner i inntekter til Landkreditt Bank.

Landkreditt Finans har vært en suksesshistorie og det har vært en krevende beslutning å selge selskapet, men for å lykkes med videre utvikling er evnen til å prioritere nødvendig. Salget frigjør kapital og bidrar til et solid utgangspunkt for å fokusere på økt vekst og digitalisering i bank, fond og forsikring. Vi bygger nå fremtidens Landkreditt og er godt rustet til offensivt å ivareta vårt formål videre.

OVERSKUDDET REINVESTERES I KUNDENE

Landkreditt skiller seg fra de tradisjonelle aktørene i finansnæringen ved å være et samvirke. Vi har ikke «utbyttefokus», men er en samfunnsaktør som reinvesterer vårt overskudd til medlemmenes og kundens beste. Vi leverer «kundeutbytte» direkte gjennom å ha løpende gode priser. Dette er en kvalitet ved Landkreditt som vi vet verdsettes av medlemmer og kunder.

SOLID MED GOD DRIFT

Landkreditt er et av de mest solide finanskonsern i Norge, vi tilbyr moderne produkter og løsninger og er et trygt valg for kundene våre. Gjennom å bruke Landkreditt kan man også være stolt av

at man bidrar til norsk matproduksjon og videre investeringer og utvikling av norsk landbruk.

DNB Markets vurderer i sin credit score av norske banker Landkreditt Bank konsern til a-. Vi er nå rangert kvalitetsmessig som den 15 mest veldrevne norske banken, blant annet som følge av meget god kvalitet i utlånsporteføljene samt solide likviditets- og kapitalbuffer.

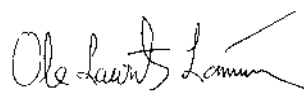
VIDERE VEKST

Frem mot 2020 vil vi fortsatt ha et sterkt fokus på vekst for å øke vår evne til å konkurrere på pris og risiko i landbruket. Vi planlegger med høy vekst i både landbruks- og personkundesegmentet, men slik at vi utjevner forskjellen i utlånsvolum mellom disse to kundesegmentene. Ved å få et større personmarkedssegment, vil vi redusere Landkreditts risiko ved en eventuell krise i landbruket, og motsatt. Samtidig vil vi øke vår effektivitet og resultater gjennom høyere totalvolumer. Et solid personmarkedssegment er også avgjørende for optimal likviditetsstyring. Tilsvarende ønsker vi høy vekst i både forsikrings- og fondsvolumer. Skalafordele gjennom større volum gir økt inntjening og

økte resultater. For forsikring er det viktig å bygge en portefølje med god kvalitet og kritisk volum for alle forsikringsprodukter slik at risiko ved skade reduseres.

EN STOR TAKK

Jeg er svært takknemlig for positive og endringsorienterte til-litsvalgte, og for gode holdninger og fantastisk innsats fra våre ansatte, som alle yter sitt beste for at vi skal lykkes med vårt formål og skape gode kundeopplevelser. Jeg vet at vi som organisasjon har en sterk vilje til å bidra til at Landkreditt skal lykkes. Et godt arbeidsmiljø med engasjerte og kompetente medarbeidere er sammen med evnen til å ta i bruk ny teknologi vårt viktigste konkurransefortrinn. Takk også til alle kunder som velger Landkreditt. Vårt mål er å fortsatt levere et av markedets beste tilbud til alle kunder!

OLE LAURITS LØNNUM

LANDKREDITT KONSERN

Årsberetning 2017

KONSERNET LANDKREDITT

Årsberetning for 2017

Landkreditt utvikler seg i henhold til vedtatt strategi med fortsatt høy vekst både i landbruk- og personmarkedet. Volumveksten landbruk er i 2017 7,3 % og tilsvarende for personmarkedet 19,7 %. Vi lykkes også med «ny satsning» og nytt team i Landkreditt Forvaltning, som i 2017 øker forvaltet kapital i våre fond med 33 % og selskapets inntekter med 34 %. Årsresultatet i konsernet utgjør 188 millioner kroner. Som et ledd i vår strategi om å forsterke Landkreditt som landbrukets finanskonsern, og ambisjon om sterkere vekst i personmarkedet, kjøper Landkreditt seg opp i Landbruksforsikring. Samtidig selger Landkreditt Bank alle aksjer i leasing – og finansieringsselskapet Landkreditt Finans til BNP Paribas Leasing Solutions.

Vi ligger foran målene i strategiplanen, og bygger et sterkere personmarkedssegment samtidig som vi forsterker vår strategiske posisjon i landbruksmarkedet

EIERSTYRING

Landkreditt har en gjennomgående styringsstruktur der våre 9.307 medlemmer er organisert i 16 valgdistrikter som velger sine representanter direkte til årsmøtet. Vi gjennomfører elektroniske valg for å nå flest mulig medlemmer og sikre en bredest mulig eierstyring. Møter holdes sammen med øvrige arrangementer i landbruket, for å møte flest mulig medlemmer og bønder og slik sett sikre aktiv eierstyring gjennom gode informasjons- og diskusjonsfora i Landkreditt. Årsmøtet og styret er besluttsende organer. De lokale foraene, årsmøtet og høstmøtet skaper god kontakt mellom de demokratiske og forretningsmessige delene av konsernet.

STRATEGI 2018–2021 – HVA ØNSKER VI Å OPPNÅ?

Kundeundersøkelser bekrefter at våre medlemmer verdsetter kombinasjonen av bank- og landbruksfaglig kompetanse. Vi lykkes med lokal tilstedeværelse kombinert med konkurransedyktige produkter og betingelser. Vår unike ressurs, engasjerte tilitsvalgte, er positive Landkredittambassadører. Dette bidrar til at vi i 2017 etterlever vår ambisjon om å være et markedsledende og kompetent finanskonsern for landbruket. Denne posisjonen forsterker vi ytterligere når Landbruksforsikring blir konsernselskap i 2018 (betinget offentlig godkjenning). Videre volumvekst i både bank, forsikring og fond gir skalafordele som sammen med teknologi for digitalisering av våre tjenester sikrer

effektivitet, positiv resultatutvikling og konkurransekraft. Ved å bygge større volumer i våre kundesegmenter balanserer Landkreditt sin risiko ved et eventuelt økonomisk tilbakeslag for et av segmentene. Utlånsvolum innen landbruk og personmarked skal være tilnærmet likt. Personmarkedskundene er viktige for bred produktbruk i konsernet og bidrar også til at Landkreditt har en høy innskuddsdekning. En viktig del av vekststrategien til konsernet er å opprettholde en innskuddsdekning på minimum 70 prosent. Dette gir oss optimal likviditetsstyring og god kostnadskontroll.

Som en større aktør, vil vi være i bedre stand til å håndtere krevende og komplekse lover og regler. En sentral del av strategien er å ta i bruk ny effektiv teknologi. Vi skal ha høy grad av selvbetjening og automatiserte produkter og tjenester. Med økt størrelse og resultat vil vi i større grad kunne investere i ny teknologi og løsninger som kundene etterspør.

Økt aktivitet, synlighet og gode betingelser vil også forsterke både omdømme og kjennskap. Dette vil gjøre oss mer attraktive som medlemsorganisasjon, for kundene og som arbeidsplass.

UNGE BØNDER OG REKRUTTERING

Det er et mål å få ned gjennomsnittsalderen i landbruket og motivere yngre utøvere til å komme inn i næringen. Det er viktig med gode ordninger som sikrer både at den eldre generasjon har råd til å gå av med pensjon, og at den yngre generasjon har råd til å overta. Et viktig ledd i dette er å bygge ordninger som motiverer til å styrke egenkapitalen i landbruket. Dette er viktig for

STYRET I LANDKREDITT SA

Fra venstre: Elisabeth Gjems, Hans Edvard Torp, Øyvind Hestnes, Ingrid Fjeldstad Luke, Knut A. Nordmo (styreleder), Eva Kaldahl, Ole Laurits Lønnum (konsernsjef) og Kai Linnes.

å sikre rekruttering og en god start for de som ønsker å satse på norsk matproduksjon.

Landkreditt satser på unge bønder. Dette er avgjørende for å sikre rekruttering til landbruket og fortsatt norsk matproduksjon. Å etablere seg som bonde er kapitalkrevende. Det er ofte også behov for betydelige investeringer for å opprettholde et driftsapparat som gir en effektiv og rasjonell drift. Landkreditt har en rekke produkter som er laget for å hjelpe neste generasjons bønder inn i næringen. Gårdssparing for Unge (GSU) er ett av disse, der vi lar de som ønsker å etablere seg som bonde spare penger til dette formålet til svært gode betingelser. Sammen med Boligsparing for Unge (BSU) legger vi til rette for at det skal kunne spares opp kapital til den dagen gården skal kjøpes. For de som er 45 år eller yngre og i ferd med å etablere seg som bonde yter vi generasjonsskiftelån. Disse lånene gis med rabattert rente de første tre årene. I tillegg dekker vi tinglysningsgebyr på pantobligasjonen. Landkreditt Bank har også markedets beste vilkår på driftskreditt til landbruket, noe som representerer en betydelig medlemsfordel og besparelse for landbruket. Etter etableringen av Landkreditt Bank har vi vært en viktig bidragsyter til at renten på trekket på driftskreditten er redusert betydelig. Dette er dokumentert i tidligere undersøkelser gjort av NILF.

Vi samarbeider også med de andre bondeideide samvirkeforetakene i landbruket for å fremme de fordelene vi og de andre organisasjonene har for unge bønder. Her igjennom bidrar vi både til opplæring om landbruksnæringen og fremmer samvirkeformen for fremtidens bønder. Gjennom vårt gode samarbeid med Norges Bygdeungdomslag støtter vi også deres omfattende skoling av sine tillitsvalgte gjennom fag- og organisasjonskurs på lands- og fylkesplan. Dette er viktig for å skape aktiviteter og sosiale møteplasser for ungdom på bygda.

RAMMEVILKÅR

Den globale veksten har styrket seg gjennom 2017 og utviklingen forventes å fortsette i 2018. Økonomiske utsikter er i 2018 likevel moderate med 2 % BNP-vekst for verdens store økonomier. Inflasjon forventes å ligge under sentralbankenes mål på 2

% pga. svakere utvikling i arbeidsmarkedet enn forventet og en antatt moderat lønnsutvikling. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til global økonomi blant annet pga. høy offentlig gjeld og fortsatt flere krevende internasjonale konflikter.

Effekten fra fallet i oljerelaterte næringer ble i Norge i 2017 redusert og investeringene og privatforbruk økte moderat. Det forventes i 2018 ca. 2 % vekst i BNP, en svak inntektsvekst og noe høyere privatforbruk sammen med fall i arbeidsledigheten. Dette sammen med fallende investeringer i boligmarkedet gjør at det kan bli krevende å nå inflasjonsmålet i 2018.

Finans Norges forventningsbarometer for 4. kvartal 2017 bekrefter optimisme blant norske husholdninger, det er også en positiv utvikling i EU sin befolkning. Tilsvarende rapporteres det i Norges Banks regionale nettverk om noe høyere produksjon de siste tre månedene og at bedriftene ser for seg moderat produktionsvekst det neste halve året.

Det er avgjørende for Norge å lykkes med god vekst i fastlandsøkonomien, og stimulere et bærekraftig grønt skifte hvor norsk landbruk bør spille en viktig rolle med produkter basert på fornybare ressurser.

RAMMEVILKÅR FOR DET NORSKE LANDBRUKET

Landkreditt har i over hundre år jobbet for å øke norsk landbruksproduksjon i hele Norge ved å bidra til bedre økonomi for landbrukets utøvere gjennom å utvikle og tilby gode finansielle tjenester. Stortingsflertallet har også fastslått at de ønsker høyest mulig selvforsyningsgrad av mat og landbruk over hele landet. De statlige overføringene skal innrettes slik at de bidrar til økt produksjon. Flere sentrale politikere snakker også frem bondens muligheter med å utvikle egen eiendom. Men for at bonden skal kunne utvikle sitt eget gårdsbruk til å oppfylle samfunnets mange mål, trengs styrket lønnsomhet og bedre tilgang på kapital.

Resultater fra undersøkelsene i Landbruksbarometeret bekrefter at det er store investeringsbehov i landbruksnæringa. En femtedel av de som har svart på undersøkelsen, oppgir at det er et

stort investeringsbehov på deres bruk, og om lag en sjettedel planlegger investeringer på minst en halv million i løpet av det nærmeste året. Landbruksbarometeret viser at et stort flertall av bøndene trives godt i yrket sitt, men etterlyser forutsigbare rammebetingelser.

Vi har flere konkurransefortrinn i norsk landbruk. Norsk mat er trygg, holder god kvalitet, og vi ser at forbrukerne i de fleste tilfeller foretrekker norske produkter. For å utløse det enorme potensialet vi har i norsk landbruk, og gjennomføre det grønne skiftet, er det behov for å gjøre investeringer og ta i bruk ny teknologi. Dette krever både et kompetanseløft og bedre kapitalinstrumenter for å gjennomføre. Det å ta i bruk ny teknologi koster, og spesielt teknologi i en tidlig fase har ofte høye investeringskostnader. Dette har også et element av risiko, og dermed økt behov for risikokapital.

Norske banker ser på bonden som en interessant kundegruppe, men begrenser seg i stor grad til tradisjonelle prosjekter med lav risiko og god sikkerhet. Vår erfaring er at en del spennende og økonomisk lønnsomme investeringer er vanskelig å realisere, da det mangler virkemidler for å sikre toppfinansieringen. Dette har også i stor grad å gjøre med at vi har en variabel verdi på landbrukseiendommer i forskjellige deler av landet, som gjør at andelen av kapitalbehovet som overstiger verdiene av pantet mange steder er betydelig.

Landkreditt jobber derfor aktivt for å påvirke myndighetene til å etablere en risikolåneordning for landbruket. Kombinasjonen lavrisikolån fra bankene, nytt risikolån, tilskudd og egenkapital, vil være tilstrekkelig til å finansiere en høy andel lønnsomme prosjekter i landbruket, der lave panteverdier begrenser låneadgangen i dag. Landbrukets evne til å reinvestere, utvikle og fornye seg styres i stor grad av lønnsomhet og kapitaltilgang. Dette er grunnlaget for at næringa over tid skal ha en bærekraftig utvikling og kunne ta en ledende posisjon i det grønne skiftet, og samtidig levere gode, tradisjonelle norske landbruksvarer.

VIRKSOMHETEN

Landkreditt er Norges ledende finanskonsern innen finansielle produkter og tjenester til landbruket. Vi vokser nå betydelig på personmarkedet som innen 2020 skal ha et minst like stort utlånsvolum som utlån til landbruket. Landkreditt SA er morselskapet i finanskonsernet stiftet som en kredittforening i 1915. Landkreditt er et samvirkeforetak av låntakere med pant i landbrukseiendom eller driftskreditt. Etter etableringen av Landkreditt Bank i 2002 har vi utviklet oss til et finanskonsern med full finansiell bredde.

Landkreditt Bank er hovedselskapet i konsernet og betjener våre 9.307 medlemmer i morselskapet Landkreditt SA som er låne- og dagligbankkunder. Det største antall kunder er likevel innenfor personmarkedet. Dette er en svært viktig kunde-gruppe for Landkreditt, og vi skal over tid sikre at også våre personkunder tilbys et av markedets beste totaltilbud. Dette er viktig for å sikre konsernet tilstrekkelig antall kunder for å drive kostnadseffektivt samt sikre økende utlåns- og innskuddsvolum.

For å sikre kundevennlige løsninger og økt effektivitet gjennom å tilrettelegge for økt selvbetjening hos kundene har konsernet høyt fokus på teknologisk utvikling. Bankkonsernets totalresultat utgjør 174 millioner i 2017, noe som er historisk godt. Det vil fortsatt være fokus på å øke bankens inntekter fra øvrige produkter for å øke kundelønnsomheten og som kompensasjon for press på bankens nettorente.

Landkreditt Boligkreditt AS finansierer boliglån gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) for å bidra til at konsernets innlånskostnader optimaliseres. Landkreditt bank har god innskuddsdekning, men som følge av høy utlånsvekst har det i 2017 vært behov for å utstede 2 nye obligasjonslån gjennom Landkreditt Boligkreditt. Resultatet i 2017 utgjør 19 millioner kroner (12 millioner kroner i 2016).

Landkreditt Forvaltning forvalter fire verdipapirfond hvorav to aksjefond og to rentefond. Landkreditt Kina ble i 2017 innfusjonert i Landkreditt Utbytte. Samlet forvaltningskapital utgjorde 3.135 millioner kroner pr. 31. desember 2017, fordelt på 1.526 millioner kroner i rentefond og 1.609 millioner kroner i aksjefond. Selskapet fikk i 2017 et negativt resultat på 1 millioner kroner, delvis som følge av endringsprosess hvor Landkreditt investerer i personal og kompetanse samt nye systemer for å skape videre lønnsom utvikling. Selskapet øker sin markedsandel og har i 2017 økt sin forvaltningskapital i aksjefond med 56 % og levert en volumvekstet kundeavkastning på 11,6 %. Fondene bidrar i tillegg til eget resultat med 7 millioner kroner i inntekter til Landkreditt Bank. Selskapet skal frem mot 2020 øke sitt volum og resultat betydelig.

Som et ledd i vår strategi om å forsterke Landkreditt som landbrukets finanskonsern, og ambisjon om sterkere vekst i personmarkedet, kjøper Landkreditt seg opp i Landbruksforsikring. Samtidig selger Landkreditt Bank alle aksjer i leasing- og finansieringsselskapet Landkreditt Finans til BNP Paribas Lease Group.

Endringstempoet innen finansnæringen er høyt, salget av Landkreditt Finans frigjør kapital slik at vi kan fokusere på å bygge en enda større og mer effektiv bank. Ved at Landbruksforsikring kommer inn som konsernselskap bygger vi samtidig fremtidens Landkreditt med gode komplementære produkter innen bank, fond og forsikring. Gjennom å utnytte synergier og kombinere sterke fagmiljøer i selskapene vil vi kunne utvikle enda bedre produkter og enkle digitale løsninger for kundene. Dette vil komme alle kunder og medlemmer til gode og over tid gjøre oss i bedre stand til å ivareta Landkreditt sitt formål.

Landbruksforsikring AS tilbyr personforsikring til virksomhetene i landbrukssamvirket, samt alle typer skadeforsikringer til bonden, privatpersoner og utvalgte bedrifter. Selskapet har en positiv utvikling, stabiliserer resultatet, forbedrer sin kapital og tar markedsandel innen landbruket.

Virksomheten i Landkreditt forurenser ikke det ytre miljø. Styret er opptatt av at man i den daglige drift har omtanke for bærekraftig utvikling gjennom energiøkonomisering og god ressursutnytting.

En redegjørelse for tilnærmingen til den norske anbefalingen for god eierstyring og selskapsledelse finnes på side 94 i årsrapporten. Virksomheten er lokalisert i Oslo.

RISIKO

Landkreditt er eksponert mot mange ulike typer risikoer. Det er, både på konsolidert nivå og på foretaksnivå, fastsatt rammer som dekker alle relevante områder. Utviklingen følges opp innen den enkelte resultatenheter med rapporter til de respektive styre og til morselskapets styre som konsernstyre. I tillegg til de operative enhetene er risikostyring, compliance og internrevisjon viktige funksjoner.

Kredittrisiko er risiko for at en motpart ikke oppfyller sine forpliktelser. Konsernet har virksomhet i Landkreditt Bank, Landkreditt Finans og Landkreditt Boligkreditt hvor virksomheten er av en slik karakter at det kan oppstå fare for tap på utlån, kreditter eller investeringer i verdipapirer og lignende. Det er i de enkelte selskapene etablert rammer innenfor de områder som er aktuelle. I tillegg er det utarbeidet konsernrammer. Kredittrisiko er primært knyttet til utlån til kunder, sekundært til investeringer i rentebærende verdipapirer. Styret vurderer at virksomhetens samlede kredittrisiko er lav.

Markedsrisiko er risiko for økonomiske tap som følge av endringer i markedsvariabler som for eksempel renter, valuta og finansielle instrumenter. Også på dette området er det etablert rammer i de ulike konsernselskapene der dette er relevant samt konsernrammer. I all hovedsak er utlån til kunder gitt til flytende rente. Tilsvarende har finansieringen (innskudd fra allmennheten og verdipapirinnlån) i hovedsak flytende rente. Vi tar ikke valuta-risiko. Konsernet har samlet en betydelig portefølje av aksje- og renterelaterte verdipapirer. Styret vurderer at den samlede markedsrisikoen er lav.

Med likviditetsrisiko forstås risiko for manglende likviditet til å kunne innfri forpliktelser ved forfall.

Likviditetsstrategien omfatter alle selskaper i konsernet. Likviditetsrisiko er primært knyttet til aktivitetene i Landkreditt Bank, Landkreditt Finans og Landkreditt Boligkreditt. Landkreditt og Landkreditt Forvaltning driver ikke aktiviteter som medfører spesielle finansierings- eller refinansieringsbehov. Konsernets samlede likviditetssituasjon er derfor primært avhengig av at banken har en god likviditet. Konsernet har som målsetting å ha en lav likviditetsrisiko. Det er styrets vurdering at likviditetsrisikoen er lav.

Med operasjonell risiko forstås risiko for tap som følge av utilstrekkelige rutiner eller systemer og menneskelig feil eller svikt. Landkreditt Bank har hatt en lav risikoprofil innen dette området siden oppstart i 2002. I dette ligger det at vi har investert i godt kjente og velprøvde banksystemer og satset på enkle produkter som krever lite spesialtilpasning. I all hovedsak er drift av IKT-systemer utkontraktet. Landkreditt Bank befinner seg i et marked med høyt fokus på sikkerhet og hvor bedrageri kan oppstå.

Det arbeides derfor kontinuerlig med opplæring og holdnings-skapende arbeid både blant ansatte og kunder. For de ansatte arrangeres et sikkerhetsseminar 1–2 ganger i året. Det er oppret-

tet et tverrfaglig sikkerhetsforum som møtes månedlig og som arbeider med interne og eksterne sikkerhetshendelser, samt forebygging av slike hendelser. Sikkerhet er også et fast tema med alle leverandører med spørsmål om informasjon og forebyggende tiltak. Landkreditt Bank følger bransjestandarder og anbefalinger fra ulike sikkerhetsforum (for eksempel NorSIS og Nasjonal Sikkerhetsmyndighet) samt holder seg oppdatert via Finanstilsynets ROS analyse (Risiko og sårbarhetsanalyse).

Med hensyn til bedrageri internt, er det blant annet etablert rutiner ved ansettelse, bestemmelser rundt håndtering av fullmakter, opplæringstiltak, innsynslogg og annen internkontroll. Det er styrets vurdering at den operasjonelle risikoen er lav.

For å sikre seg at nytt regelverk blir fanget opp og implementert og gjeldende rutiner fulgt er det utarbeidet interne compliance-rutiner i konsernet som blant annet beskriver rapporteringsstrukturen og hvordan kontrollarbeidet skal gjennomføres.

Det er opprettet et eget complianceutvalg som koordinerer oppfølgingen i første forsvarslinje (avdelingsnivå). Videre blir det på bakgrunn av utarbeidet årsplan gjennomført uavhengige kontroller.

FINANSIERING OG EGENKAPITAL

Likviditet og egenkapital er to av de viktigste styringsparametrene i et finanskonsern. I Landkreditt legger vi derfor stor vekt på god likviditetsstyring og et forsvarlig nivå for kapitaldekning.

Likviditeten sikres gjennom en god innskuddsdekning og gode relasjoner med aktørene i verdipapirmarkedene, spesielt det norske obligasjonsmarkedet. Innskuddsdekningen i konsernet utgjør 2017 70 prosent. Ved opptak av verdipapirinnlån er det lagt vekt på at den gjennomsnittlige løpetiden på gjelden skal være forsvarlig og at det skal være god spredning i forfallsstrukturen. Den gjennomsnittlige løpetiden på obligasjonsgjelden er siden forrige årsskifte 2016/2017 økt til ca. 3 år.

DNB Markets vurderer i sin credit score av norske banker Landkreditt Bank konsern til a– og rangerer oss nå kvalitetsmessig som den 15 mest veldrevne norske banken, blant annet som følge av meget god kvalitet i utlånsporteføljene samt solide likviditets- og kapitalbuffer. Styrene i morselskapet og de datterselskapene som er underlagt kapitaldekningsregelverket har høyt fokus på at alle enhetene og den samlede virksomheten i konsernet skal ha en forsvarlig soliditet. Landkreditt er et av bransjens best kapitaliserte finanskonsern og vil med salg av Landkreditt Finans styrke sin kjernekapital ytterligere. Konsernet har solid kapital for å realisere vekststrategien som omtalt over.

Soliditeten blir også påvirket av samspillet mellom utlånsvekst og inntjening. Vi står nå foran en periode med betydelig vekst, vi har solid kapital, men vil avstemme vekst og inntjening mot en fortsatt solid kapitaldekning. Alle de gjennomførte tiltakene har bidratt til at konsernet på alle nivåer oppfyller alle de formelle kravene med god margin.

SAMFUNNSANSVAR

Landkreditt skal bruke konsernets samlede kunnskaper og ressurser for å bidra til en bærekraftig utvikling av samfunnet. Som et samvirke skaper vi verdier for den enkelte ved å operere i

fellesskap og samvirkemodellen har lang tradisjon for å ta et aktivt samfunnsansvar.

Landkreditts retningslinjer for samfunnsansvar beskriver de overordnede prinsippene for hvordan konsernets selskaper skal ivareta hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljøet og bekjempelse av korrupsjon. Retningslinjene er vedtatt av styret i Landkreditt SA og gjelder for alle konsernselskaper.

Samfunnsansvar skal være en integrert og naturlig del av konsernets operative virksomhet og ses på som en del av den langsiktige verdiskapingen. Daglig praktisering av vårt samfunnsansvar og en høy etisk standard er grunnleggende for at konsernet skal ha tillit fra omverdenen og oppnå de forretningsmessige målene og kunne ivareta samvirkeoppgaven på en god måte.

Oversikt over Landkreditts arbeid knyttet til samfunnsansvar er gitt på side 14 i denne årsrapporten, og på våre hjemmesider.

Siden 2014 har vi, i samarbeid med CEMAsys, fått utarbeidet en rapport som viser vårt energi- og klimaregnskap. Denne årlige rapporten viser oversikten over vårt klimagassutslipp (GHG-utslipp), som en integrert del av en overordnet klimastrategi. Vi kan måle utviklingen i nøkkeltall og evaluere oss selv over tid. Landkreditt vil fortsette å arbeide for å redusere energiforbruket for konsernet totalt sett.

MEDARBEIDERE, LIKESTILLING OG ARBEIDSMILJØ

Finansnæringen er i rask endring som følge av ny teknologi og digitalisering, endrede reguleringer og nye kundekrav. Vår overordnede personalmålsetting er å sikre at vi tiltrekker, utvikler og beholder kvalifiserte, motiverte og forandringsdyktige medarbeidere for å møte disse nye forventningene. Dette stiller krav til videreutvikling av våre ledere, medarbeidere og organisasjon og vår evne til å endre og fylle på vår kompetanse i takt med nye krav. Våre ansatte og den kompetansen de har, er vår viktigste ressurs og en helt nødvendig forutsetning for å lykkes med å nå målene som er satt.

Ved årsskiftet var det 104 fast ansatte i konsernet. Dette er en reduksjon på 1 medarbeider i løpet av 2017. Det var 4 vikarer i

konsernet ved årsskifte. Disse vikarierte for medarbeidere i foreldrepermisjon og i langtidssykefravær.

Det totale sykefraværet i konsernet endte i 2017 på 5,9 prosent. Sykefraværet har gått opp fra 4,2 i 2016. I nasjonal målestokk er sykefraværet i konsernet fortsatt lavt, men det innebærer en økning for oss i forhold til tidligere år. Landkreditt er en IA-bedrift (Inkluderende arbeidsliv) og vi samarbeider tett med vår IA-kontakt og vår bedriftshelsetjeneste for å øke nærværet og forebygge sykefravær.

I konsernet er det 60 prosent menn og 40 prosent kvinner. I rekrutteringsprosesser og i ansettelsesforholdet skal det ikke finne sted diskriminering rundt alder, kjønn, nasjonalitet, religion eller sivil status. Som arbeidsgiver er Landkreditt opptatt av å fremme likestilling og motvirke diskriminering. Det er spesielt fokus på å legge til rette for at begge kjønn gis like karrieremuligheter og betingelser.

Det er jevnlig møter med de ansattes tillitsvalgte og samarbeidet har vært meget godt og konstruktivt. Dette har bidratt positivt til driften og resultatet i konsernet i 2017.

Styret har fokus på at konsernet har gode arbeidsvilkår. Dette støtter opp under holdningen om at våre ansatte og den kompetansen de representerer er konsernets viktigste ressurs. Det er styrets oppfatning at arbeidsmiljøet i Landkreditt er godt.

RESULTAT OG BALANSE

Det er styrets vurdering at grunnlaget for videre drift i Landkreditt SA og Landkreditt som konsern er meget godt, og årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

LANDKREDITT SA

I Landkreditt SA utgjør totalresultatet i 2017 3 millioner kroner (2 millioner kroner i 2016). Driftskostnadene beløper seg til 12 millioner kroner (11 millioner kroner). Driftskostnadene dekker drift av medlemsorganisasjonen og administrasjon av selskapet. Landkreditt SA har ikke egne ansatte og baserer sin drift på kjøp av tjenester fra Landkreditt Bank AS. Resultatet i Landkreditt SA foreslås i sin helhet overført til annen egenkapital som dermed utgjør 1.676 millioner kroner (1.673 millioner kroner). Sum eien-

delar utgjør 1.680 millioner kroner (1.677 millioner kroner). Aktividasiden består hovedsakelig av aksjer i datterselskaper og innskudd i Landkreditt Bank. Passivasiden består i det alt vesentlige av egenkapital. Egenkapitalen er hovedsakelig ren kjernekapital. Den rene kjernekapitaldekningen er beregnet til 88,08 prosent (87,46 prosent).

KONSERNET LANDKREDITT

I Landkredittkonsernet utgjør netto rente- og kredittprovisjonsinntekter 379 millioner kroner (355 millioner kroner). Andre driftsinntekter beløper seg til 85 millioner kroner (88 millioner kroner). Sum driftskostnader utgjør 242 millioner kroner (234 millioner kroner) hvorav tap på utlån og kreditter utgjør 6 millioner kroner (12 millioner).

Utlånsporteføljene i Landkreditt Bank, Landkreditt Boligkreditt og Landkreditt Finans tåler etter styrets vurdering eventuelle konjunkturedganger, og det foreligger ingen signaler eller endringer i rammevilkår som tilsier endringer i forventningene til systematiske tap. Styret kan ikke se at det er grunnlag for å gjennomføre nedskrivninger på grupper av utlån, i tillegg til de foretatte individuelle nedskrivningene.

Konsernet har et totalresultat i 2017 på 183 millioner kroner (167 millioner kroner). Resultatet foreslås i sin helhet tillagt egenkapitalen som for konsernet dermed øker fra 2.685 millioner kroner til 2.892 millioner kroner.

Balansen utgjør 26.732 millioner kroner (24.022 millioner kroner). Netto utlån, inklusive leasingkontrakter, utgjør 23.293 millioner kroner (21.076 millioner), innskudd fra kunder utgjør 16.208 millioner kroner (14.963 millioner).

Kontantstrømoppstillingen viser at det har vært en meget god utlånsvekst i 2017 og at denne er finansiert ved en god vekst i innskudd fra kunder og netto opptak av nye verdipapirinnlån.

Egenkapitalen er hovedsakelig ren kjernekapital, og den rene kjernekapitaldekningen er beregnet til 18,72 prosent (19,52 prosent).

Styret i Landkreditt SA anbefaler at årets overskudd på 183 millioner kroner i sin helhet overføres til annen egenkapital.

IFRS 9

Fra 1. januar 2018 erstatter IFRS 9 klassifikasjons- og målemodellene i IAS 39. Landkreditt Bank kommer ikke til å endre sine forretningsmodeller for investering i finansielle eiendeler. Finansielle eiendeler i Landkreditt Bank består av utlån til finansinstitusjoner, utlån til kunder og investeringer i verdipapirer. Se note 37 i årsregnskapet for 2017. IFRS 9 vil medføre en økning i avsetninger til tap på utlån til kunder med 23 millioner kroner.

FRAMTIDSUTSIKTER

Landkreditt ligger foran sine vedtatte mål i overordnet strategi og er inne i en god fase hvor konsernet viser betydelig fremgang. Styret er av den oppfatning at økt satsning på forsikring samt vekststrategien som vi er i gang med vil gjøre Landkreditt til en større og mer solid aktør slik at vi i fremtiden står sterkere i det å fylle vårt formål. Vår evne til å konkurrere på pris og ta risiko for landbruket vil bli styrket over tid.

Det forventes at tapene for konsernet også i fremtiden vil ligge på lave nivåer. Vi vil opprettholde en god innskuddsdekning samtidig som det ved opptak av obligasjonsinnlån legges sterk vekt på å ha en god forfallsstruktur. Styret forventer en positiv resultatutvikling. Styret legger vekt på at vekst avstemmes mot resultatutvikling og opprettholdelse av en fortsatt solid kapitalbase.

TAKK

Styret retter en takk til alle kunder og medlemmer, ansatte i konsernet, tiltilsvalgte, forretningsforbindelser og andre samarbeidspartnere for innsats og engasjement i 2017.

Oslo, den 31. desember 2017

15. februar 2018

Styret i Landkreditt SA

Knut A Nordmo
Styreleder

Elisabeth Gjems
Nestleder

Ove Aanestad

Kai Linnes

Eva Kaldahl

Ingrid Fjeldstad Luke

Øyvind Hestnes

Ole Laurits Lønnum
Konsernsjef

RESULTATREGNSKAP

	NOTE	2017	2016
Renteinntekter og lignende inntekter		715 408	642 927
Rentekostnader og lignende kostnader		336 686	288 216
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	5	378 722	354 711
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning	17	3 879	13 494
Gebyrer og provisjonsinntekter	15	58 833	48 272
Gebyrer og provisjonskostnader	15	5 696	5 739
Netto inntekt på finansielle instrumenter regnskapsført til virkelig verdi	6	28 266	31 933
Sum andre driftsinntekter		81 404	74 467
Lønn, m.v. og administrasjonskostnader	7,8,9	195 201	183 111
Avskrivninger	20,21	12 063	11 102
Andre driftskostnader	8	29 366	27 221
Tap på utlån	14	5 614	12 285
Sum driftskostnader		242 243	233 719
Driftsresultat før skatt		221 762	208 953
Andel resultat tilknyttede selskaper	19	12 060	16 035
Skattekostnad	10	45 893	48 168
Årsresultat	29	187 929	176 820
ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER			
Årsresultat		187 929	176 820
Estimatavvik pensjoner	9	-6 988	675
Skatt av innregnede poster	10	1 747	-169
Sum resultatelementer som ikke vil bli reklassifisert til resultatet, e. skatt		-5 241	506
Verdiendring eiendeler tilgjengelig for salg	18	0	-10 579
Skatt av innregnede poster	10	0	0
Sum øvrige resultatel. som senere kan bli reklass. til resultat, e. skatt		0	-10 579
Årets utvidede resultat		-5 241	-10 073
Totalresultat for perioden		182 689	166 747
FORDELING AV ÅRSRESULTATET			
Majoritetseiere		177 557	164 826
Minoritetsinteresser		10 372	11 994
Sum		187 929	176 820
FORDELING AV TOTALTRESULTATET			
Majoritetseiere		172 317	154 753
Minoritetsinteresser		10 372	11 994
Sum		182 689	166 747

BALANSE

(Alle tall i hele tusen)

EIENDELER	NOTE	31.12.2017	31.12.2016
Kontanter, fordringer på sentralbanker og lignende		65 584	59 819
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	11	693 369	916 764
Utlån til og fordringer på kunder	12,13,14,22	23 293 182	21 076 210
Sertifikater og obligasjoner	16	2 348 190	1 668 561
Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	17	98 328	90 450
Andre aksjer og andeler tilgjengelig for salg	18	6 315	6 315
Eierinteresser i tilknyttede selskaper	19	129 136	117 076
Immaterielle eiendeler	20	39 161	37 997
Ansvarlig lån tilknyttet selskap	19	20 214	20 213
Pensjonsmidler	9	0	8 712
Varige driftsmidler	21	19 068	14 204
Forskuddsbetalinger og opptjente inntekter		19 868	5 215
Sum eiendeler	23,31,32,33,35	26 732 415	24 021 537

GJELD OG EGENKAPITAL

Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner		15 228	351
Innskudd fra og gjeld til kunder	26	16 208 145	14 963 462
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer til amortisert kost	24,34	7 272 233	6 021 046
Betalbar skatt	10	45 714	40 119
Annen gjeld	28	86 320	59 253
Utsatt skatt	10	11 584	13 351
Påløpte kostnader og forskuiddsbetalte inntekter		25 604	64 249
Pensjonsforpliktelse	9	500	0
Ansvarlig lånekapital	25,34	175 129	175 077
Sum gjeld og forpliktelser		23 840 458	21 336 908
Minoritetsinteresser		93 893	98 152
Fondsobligasjoner	25	199 150	149 250
Annen egenkapital		2 598 914	2 437 227
Sum egenkapital	28,29	2 891 957	2 684 629
Sum gjeld og egenkapital	23,31,32,33	26 732 415	24 021 537

Oslo 31. desember 2017
15. februar 2018

Styret i Landkreditt SA

Knut A. Nordmo
Styreleder

Elisabeth Gjems
Nestleder

Kai Linnes

Ove Aanestad

Eva Kaldahl

Øyvind Hestnes

Ingrid Fjeldstad Luke

Ole Laurits Lønnum
Konsernsjef

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Alle tall i hele tusen)

	NOTE	2017	2016
Driftsresultat før skatt		221 762	208 953
Resultatførte renter fra kunder		-672 521	-619 996
Innbetaling av renter fra kunder		672 568	619 669
Resultatførte rentekostnader		336 686	289 616
Utbetaling av renter		-335 727	-291 496
Utbetaling av renter på fondsobligasjoner		-8 825	-7 879
Endring eierinteresse tilknyttede selskaper	19	-12 060	-16 035
Urealisert verdiendring finansielle instrumenter ført til virkelig verdi	17	-2 878	-36 323
Avskrivninger	20,21	12 063	11 102
Inn- og utbetalinger av utlån til kunder	12,13,14	-2 216 972	-3 314 192
Endring inn- og utbetalinger ved omsetning av rentebærende papirer	16	-679 629	-293 781
Endring inn- og utbetalinger av innskudd fra kunder		1 244 683	1 755 752
Tidsavgrensningsposter	10,27	-13 096	22 704
Tap på utlån		5 614	12 285
Betalte skatter	10	-50 305	-54 412
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		-1 498 638	-1 714 033
Kjøp av langsiktig investering i aksjer og andre andeler	17,18	-5 000	-1 900
Salg av langsiktig investering i aksjer og andre andeler		0	0
Mottatt utbytte	17,18	3 879	13 494
Endring investering tilknyttede selskaper	19	0	-36 493
Salg av varige driftsmidler	21	0	0
Kjøp av varige driftsmidler	21	-7 311	-6 708
Kjøp av immaterielle eiendeler	20	-10 819	-6 250
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-19 251	-37 857
Opptak av gjeld bokført til virkelig verdi		0	0
Nedbetaling av gjeld bokført til virkelig verdi		0	0
Opptak av gjeld bokført til amortisert kost		1 951 139	2 635 351
Nedbetaling av gjeld bokført til amortisert kost		-650 000	-880 000
Utbytte til minoritet		-880	-770
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	24,25	1 300 259	1 754 581
Netto endring likvider i året		-217 630	6 491
Likviditetsbeholdning 01.01		976 583	970 092
Likviditetsbeholdning 31.12		758 953	976 583

AVSTEMMING AV BEHOLDNING

Kontanter, fordringer på sentralbanker og lignende	65 584	59 819
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	693 369	916 764

ENDRINGER I OPPTJENT EGENKAPITAL

	ANNEN EGENKAPITAL	FONDS- OBLIGASJONER	MINORITETS- INTERESSER	SUM
Egenkapital 01.01.2016	2 291 261	149 250	87 577	2 528 086
Endringer i estimatavvik pensjoner	675	0	0	675
Skatt estimatavvik pensjoner	-169	0	0	-169
Verdiendring eiendeler tilgjengelig for salg	-10 579	0	0	-10 579
Utbytte betalt	0	0	-770	-770
Renter betalt på fondsobligasjoner i 2016	-7 879	0	0	-7 879
Andre innregnede poster fondsobligasjoner	370	0	0	370
Kjøp av minoritets andel av aksjer i Landkreditt Forvaltning	-1 251	0	-649	-1 900
Justering / korreksjon	-25	0	0	-25
Årsresultat 2016	164 826	0	11 994	176 820
Egenkapital 31.12.2016	2 437 227	149 250	98 152	2 684 629
Egenkapital 01.01.2017	2 437 227	149 250	98 152	2 684 629
Endringer i estimatavvik pensjoner	-6 988	0	0	-6 988
Skatt estimatavvik pensjoner	1 747	0	0	1 747
Utstedelse nye fondsobligasjoner	0	49 900	0	49 900
Utbytte betalt	0	0	-880	-880
Renter betalt på fondsobligasjoner i 2017	-8 825	0	0	-8 825
Kjøp av minoritets andel av aksjer i Landkreditt Finans	-1 806		-13 750	-15 556
Årsresultat 2017	177 557	0	10 372	187 929
Egenkapital 31.12.2017	2 598 914	199 150	93 893	2 891 957

NOTER

NOTE 1 GENERELL INFORMASJON

Landkreditt SA morselskap i finanskonsern etter holdingmodellen og benevnt som samvirkeforetak av låntakere. Samvirkeforetaket er morselskap i finanskonsernet Landkreditt. Konsernet omfatter Landkreditt SA, Landkreditt Bank AS, Landkreditt Boligkreditt AS, Landkreditt Finans AS og Landkreditt Forvaltning AS. AS Landkredittgården ble solgt ultimo 2015. Landkreditt SA er med en eierandel på 46 prosent største aksjonær i Landbruksforsikring AS.

Landkreditts formål er å eie eller delta i andre foretak som driver bankvirksomhet, forsikringsvirksomhet og virksomhet forbundet med dette. Landkreditts overordnede mål er ved

forvaltning av egen formue og gjennom egne datterselskaper og/eller deltagelse i andre foretak å bidra til bedret økonomi for medlemmene ved å tilby gode finansielle tjenester. Alle som har lån i Landkreditt Bank sikret med pant i landbruks-eiendom eller driftskreditt er medlemmer i Landkreditt SA.

Landkreditt SA er registrert og hjemmehørende i Norge og har hovedkontor i Karl Johans gate 45, Oslo.

Årsregnskapet for konsernet Landkreditt ble behandlet og godkjent av styret 15. februar 2018 og offentliggjort samme dag.

NOTE 2 SAMMENDRAG AV DE VIKTIGSTE REGNSKAPSPRINSIPPENE

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelsen av konsernregnskapet. Prinsippene er benyttet på lik måte i alle perioder som er presentert med mindre noe annet fremgår av beskrivelsen. Alle beløp i regnskap og noter er avrundet til nærmeste hele tusen kroner dersom ikke annet er oppgitt.

2.1 BASISPRINSIPPER

Konsernregnskapet for Landkreditt er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som fastsatt av EU og tilhørende fortolkninger samt årsregnskapsforskriften for banker, finansieringsforetak, med mer.

Konsernregnskapet er utarbeidet basert på historisk kost prinsippet med følgende modifikasjoner: finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler/forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimer. Videre krever anvendelse av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i høy grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimer er vesentlige for konsernregnskapet, er beskrevet i note 4.

NYE OG ENDREDE PUBLISERTE STANDARDER MED IKRAFTTREDELSE I 2017

Det er ikke implementert nye standarder i 2017 som har effekt på konsernselskapet til Landkreditt.

Det har vært endringer i eksisterende standarder: IAS 7, IAS 12, samt IFRS 12. Endringene i IAS12 og IFRS 12 har ingen vesentlig effekt på konsernet. Endringen i IAS 7 er knyttet til opplysninger om endringer i forpliktelsene i finansieringsaktivitetene og er tatt hensyn til i note 27.

NYE STANDARDER, ENDRINGER OG FORTOLKNINGER TIL EKSISTERENDE STANDARDER SOM IKKE ER TRÅDT I KRAFT OG HVOR KONSERNET IKKE HAR VALGT TIDLIG ANVENDELSE

En rekke nye standarder, endringer til standardene og fortolkninger er pliktige for fremtidige årsregnskap. Blant de som Landkreditt har valgt ikke å tidliganvende, er de vesentligste opplyst om nedenfor.

IFRS 9 Finansielle instrumenter omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser, nedskrivning samt sikringsbokføring. Den erstatter de deler av IAS 39 som omhandler tilsvarende problemstillinger. Standarden er godkjent av EU og trer i kraft for regnskapsåret 2018. Landkreditt vil ta standarden i bruk fra 1. januar 2018

Reglene om innregning og fraregning er ikke endret.

Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre målekategorier: virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat og amortisert kost. Målekategori bestemmes ved førstegangsregnskapsføring av eiendelen. For finansielle eiendeler skilles det mellom gjeldsinstrumenter og egenkapitalinstrumenter. Klassifiseringen av

gjeldsinstrumenter bestemmes ut fra kontraktsmessige vilkår for de finansielle eiendelene og hvilken forretningsmodell som brukes for styring av porteføljen som eiendelene inngår i.

FINANSIELLE EIENDER SOM ER GJELDSINSTRUMENTER

Gjeldsinstrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost. Instrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og salg, skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat, med renteinntekt, valutaomregningseffekter og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over utvidet resultat skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat kan utpekes til måling til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer et regnskapsmessig misforhold («accounting mismatch»).

DERIVATER OG INVESTERINGER I EGENKAPITALINSTRUMENTER

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendring i resultatet, men derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter skal regnskapsføres i tråd med prinsippene for sikringsbokføring. Investeringer i egenkapitalinstrumenter skal måles i balansen til virkelig verdi. Verdiendringer skal som hovedregel føres i det ordinære resultatet, men et egenkapitalinstrument, som ikke er holdt for handelsformål kan utpekes som målt til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat. Når egenkapitalinstrumenter utpekes til virkelig verdi med verdiendringer ført mot utvidet resultat skal ordinære utbytter resultatføres, mens verdiendringer ikke skal til resultatet verken løpende eller ved avhendelse.

FINANSIELLE FORPLIKTELSE

For finansielle forpliktelser er reglene i hovedsak de samme som i dagens IAS 39. Som hovedregel skal finansielle forpliktelser fortsatt måles til amortisert kost med unntak av finansielle derivater målt til virkelig verdi, finansielle instrumenter som inngår i en handelsportefølje og finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. En endring fra IAS 39 er at for finansielle forpliktelser som er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet, skal endringer i verdien som skyldes selskapets egen kredittrisiko innregnes i utvidet resultat med mindre dette skaper eller forsterker en «accounting mismatch», og ikke i resultatet som i dag. I tillegg kan en benytte virkelig verdi opsjonen for en gruppe finansielle forpliktelser eller finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser når disse forvaltes, og deres inntjening vurderes på grunnlag av virkelig verdi, i samsvar med en dokumentert risikohåndterings- eller investeringsstrategi, og informasjonen om gis internt på dette grunnlag til foretakets nøkkelpersoner i ledelsen. Landkreditt har ikke valgt å benytte seg av virkelig verdi opsjonen, og fører alle finansielle forpliktelser til amortisert kost.

Landkreditt har ferdigstilt vurderingen knyttet til klassifisering og måling av finansielle eiendeler og forpliktelser ved overgangen til IFRS 9:

Finansielle eiendeler i Landkreditt består av kontanter og fordringer på sentralbanker, utlån og fordringer på kredittinstitusjoner, utlån og fordringer på kunder, sertifikater og obligasjoner samt egenkapitalinstrumenter.

Sertifikater og obligasjoner er del av en portefølje hvor oppfølging og beslutning gjøres på bakgrunn av virkelig verdi i samsvar med en dokumentert risikohåndterings- eller investeringsstrategi. Papirer selges og kjøpes løpende. Beslutninger baseres på oppnådd avkastning ved salg, eller en forventet fremtidig utvikling i virkelig verdi ved kjøp, og bærer dermed preg av å være en handelsportefølje. Porteføljen blir regnskapsført til virkelig verdi over resultatet som er i tråd med behandlingen under IAS 39.

Egenkapitalinstrumenter består av aksjer og andeler, samt andeler i aksjefond. Disse holdes ikke for handelsformål, og er ikke utpekt som målt til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat dvs endringer i virkelig verdi føres over resultatet. Dette innebærer at aksjer og andeler som tidligere var klassifisert som tilgjengelig for salg måles til virkelig verdi over resultatet.

Kontanter og fordringer på sentralbanker og utlån til kredittinstitusjoner, har kontraktsmessige kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og holdes i en forretningsmodell for å motta kontraktfestede kontantstrømmer. Disse vil som under IAS 39 bli regnskapsført til amortisert kost.

Utlån til kunder består i all hovedsak av utlån til landbruket og til privatmarkedet.

Alle utlån til kunder, har kontraktsmessige kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktfestede kontantstrømmer og blir som tidligere regnskapsført til amortisert kost.

SIKRINGSBOKFØRING

IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring og gir større rom for vurdering. Kravet om en sikringseffektivitet på 80–125 prosent er fjernet og erstattet med mer kvalitative krav, herunder at det skal være en økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument og sikringsobjekt, og at kredittrisiko ikke skal dominere verdiendringene til sikringsinstrumentet. Etter IFRS 9 er det tilstrekkelig med en prospektiv (fremadskuende) effektivitetstest, mens sikringseffektiviteten etter IAS 39 må vurderes både prospektivt og retrospektivt (tilbakeskuende). Sikringsdokumentasjon kreves fortsatt.

De endrede reglene for sikringsbokføring påvirker ikke Landkreditt da vi ikke benytter oss av sikringsbokføring.

NEDSKRIVNING FOR TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

Etter dagens regler skal nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring. Etter IFRS 9 skal tapsavsetnin-

gene innregnes basert på forventet kredittap (ECL). Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler i IFRS 9 vil gjelde for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat og som ikke hadde inntrufne tap ved første gangs balanseføring. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet og leieavtalefordringer omfattet.

Den nye modellen innebærer en tre-trinns tilnærming, der finansielle eiendeler går gjennom tre stadier ettersom kredittrisikoen endrer seg. Standarden bestemmer hvordan foretaket måler nedskrivninger etter effektiv rente metoden. En forenklet tilnærming er tillatt for finansielle eiendeler som ikke har betydelige finansieringskomponenter (for eksempel kundefordringer). Ved første gangs regnskapsføring skal konsernet beregne et dags-1 tap, tilsvarende 12 måneders forventet kredittap (ECL, eller levetid ECL for kundefordringer), med mindre den finansielle eiendelen er nedskrevet.

Finansielle eiendeler som blir testet for nedskrivning kan deles inn i tre trinn:

TRINN 1

Dette trinnet omfatter alle finansielle eiendeler som ikke har en vesentlig høyere kredittisiko enn ved førstegangs innregning eller har lav kredittisiko på balansedagen. Avsetningen for tap vil tilsvare de neste 12 måneders forventede tap. Alle finansielle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3 vil være plassert her.

TRINN 2

Omfatter finansielle eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittisiko siden førstegangs innregning (med mindre de har lav kredittisiko på balansedagen), men hvor det ikke er objektive bevis på tap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over hele den kontraktsfestede levetiden. Landkreditt har definert at vesentlig økning i kredittisiko ved utlån til kunder inntreffer dersom betaling er forsinket med 30 dager eller mer, og/eller der hvor svekket betjeningssevne avdekkes i bankens interne risikostyring og klassifiseringsmodeller.

Renteinntekter knyttet til finansielle eiendeler i trinn 1 og trinn 2 blir beregnet etter den effektive rente metoden på den finansielle eiendelens brutto balanseførte verdi.

TRINN 3

I trinn 3 er finansielle eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittisiko siden innvilgelse, og hvor det er objektive bevis på tap på balansedato. For disse eiendelene skal det også avsettes for forventet tap over hele den kontraktsfestede levetiden. Landkreditt har definert vesentlig økning i kredittisiko siden innvilgelse, og hvor det er objektive bevis på tap på balansedato, til å inntreffe ved overtrekk og restanser eldre enn 90 dager. Renteinntekter på finansielle eiendeler i trinn 3 blir beregnet basert på den finansielle eiendelens netto balanseførte verdi.

Et lånetilsagn beskrives som et skriftlig tilbud om finansiering hvor banken forplikter seg overfor en kunde til å gi lån, gitt at kunden tilfredsstiller alle forutsetninger i tilsagnet, så som minimumsbetrag for egenkapital, og at kundens oppgitte finansielle

situasjon ikke er endret. Lånetilsagn benyttes typisk ved kjøp av bolig og landbrukseiendom, eller refinansiering av lån i annen bank innenfor en tidsavgrenset periode.

Som tillatt i overgangsbestemmelsene til IFRS 9, vil selskapet ikke omarbeide sammenlignende opplysninger for 2017 for finansielle instrumenter innenfor IFRS 9. Differanser som oppstår ved overgangen til IFRS 9, blir regnskapsført direkte i annen egenkapital pr. 1. januar 2018.

Landkredits beregninger viser at overgangen til IFRS 9 vil medføre TNOK 23 052 i økte tapsavsetninger.

For ytterligere informasjon om effekten av overgangen til IFRS 9 henvises det til note 37.

IFRS 15 Inntekter fra kundecontrakter: Omhandler inntektsføring og fastsetter prinsipper for offentliggjøring av viktig og nyttig informasjon for lesere av regnskapsrapporter, både med tanke på opphav, beløp, tidsavgrensninger samt risiko knyttet til inntekter og kontantstrømmer generert av kundecontrakter. Inntektsføring skal skje når en kunde oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og videre har anledning til direkte å nyttiggjøre seg av denne. Standarden erstatter IAS 18 – Inntekter og IAS 11 – Byggecontrakter, med relevante fortolkninger. Standarden blir effektiv for regnskapsperioder som starter 1. januar 2018 eller senere. Tidlig anvendelse er tillatt.

Landkreditt vil ta i bruk IFRS 15 fra 01.01.2018. Den nye standarden har marginal betydning for Landkreditt.

IFRS 16 Leiecontrakter: Påvirker primært regnskapsføring for leietakere, og vil resultere i balanseføring av nesten alle leieavtaler. Standarden fjerner det nåværende skillet mellom drift- (operasjonell) og finansiell leasing. Den nye standarden krever identifisering av en eiendel (dvs rett til å bruke den), og en tilhørende finansiell forpliktelse til å betale leie. Dette gjelder for nesten alle leiecontrakter. Et valgfritt fritak finnes for leieavtaler som er kort-siktige eller har lav verdi.

Regnskapsføring for utleiere vil ikke bli vesentlig endret. Noen forskjeller kan oppstå som følge av ny veiledning om definisjonen av en leieavtale. I henhold til IFRS 16 er en kontrakt en leieavtale dersom kontrakten formidler rett til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel for en periode i bytte mot vederlag.

Standarden blir effektiv for regnskapsperioder som starter 1. januar 2019 eller senere. Tidlig anvendelse er tillatt kun hvis IFRS 15 også er implementert.

Den nye standarden vil få innvirkning på regnskapsføring av husleiecontrakter, hvorav leie i Karl Johans gate 45 i Oslo er den som vil gi størst effekt ved balanseføring av eiendel og forpliktelse. I tillegg finnes contrakter på leie av noen kontor-maskiner. For disse anslåes at mesteparten ikke kan dekkes av unntaket for leieavtaler med lav verdi. Konsernet her ikke andre leieobjekter.

Landkreditt vil ta i bruk IFRS 16 fra 01.01.2019.

For øvrig er det ingen andre IFRS eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet.

2.2 KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

(A) DATTERSELSKAPER

Datterselskaper er alle enheter (inkludert strukturerte enheter) som Landkreditt har kontroll over. Kontroll over en enhet oppstår når konsernet er utsatt for svingninger i avkastningen fra enheten og har evnen til å påvirke denne avkastningen gjennom sin innflytelse over enheten. Datterselskap konsolideres fra dagen kontroll oppstår. Konsolidering opphører når kontroll opphører.

Konsernregnskapet omfatter Landkreditt SA og datterselskapene Landkreditt Bank AS (100 prosent), Landkreditt Boligkreditt AS (100 prosent), Landkreditt Forvaltning AS (100 prosent) og Landkreditt Finans AS (62 prosent). Det er anvendt enhetlige regnskapsprinsipper for alle selskapene som inngår i konsernregnskapet. Alle inntekter, kostnader, tap og gevinster som direkte angår ett konsernselskap inntektsføres/belastes dette konsernselskapets regnskap. Felleskostnader belastes det enkelte selskap med den andel som vedrører dette selskapets aktiviteter. Konserninterne transaksjoner verdsettes til markedspriser.

Konserninterne transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste mellom konsernselskaper er eliminert. Urealiserte tap elimineres, men vurderes som en indikator på verdifall i forhold til nedskrivning av den overførte eiendelen. Regnskapene til datterselskaper omarbeides når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

(B) TILKNYTTETE SELSKAPER

Tilknyttede selskaper (Landbruksforsikring AS, eierandel 46,36 prosent) er enheter der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse foreligger normalt for investeringer der konsernet eier mellom 20 og 50 prosent av stemmeberettiget kapital. Investeringer i tilknyttede selskaper regnskapsføres etter egenkapitalmetoden. På kjøpstidspunktet regnskapsføres investering i tilknyttede selskaper til anskaffelseskost. Investeringer i tilknyttet selskap inkluderer goodwill identifisert på oppkjøpstidspunktet, redusert med eventuelle senere nedskrivninger.

Andel av over- eller underskudd i tilknyttede selskaper resultatføres og tillegges balanseført verdi av investeringene sammen med andel av ikke resultatførte egenkapitalendringer. Konsernet resultatfører ikke andel av underskudd hvis dette medfører at balanseført verdi av investeringen blir negativ (inklusive usikrede fordringer på enheten), med mindre konsernet har påtatt seg forpliktelser eller avgitt garantier for det tilknyttede selskapets forpliktelser. Selskaper i konsernet kjøper enkelte forsikringsytelser fra Landbruksforsikring AS. Landkreditt Bank har en avtale med Landbruksforsikring knyttet til formidling av forsikringsprodukter. Transaksjonene vurderes å være ubetydelige og urealisert fortjeneste elimineres derfor ikke i konsernregnskapet.

2.3 SEGMENTINFORMASJON

Et virksomhetssegment er en del av virksomheten som leverer produkter eller tjenester som er gjenstand for risiko og avkastning som er forskjellig fra andre virksomhetsområder. Virksomhetssegmenter rapporteres på lik måte som ved intern rapportering til selskapets øverste beslutningstaker. Øverste beslutningstaker, som er ansvarlig for allokering av ressurser til og vurdering av inntjening i segmentene, er definert som konsernledelsen.

Konsernledelsen benytter ikke segmentregnskap i sine vurderinger, men benytter de respektives selskaps resultatoppstillinger (se note 29).

2.4 OMREGNING AV UTENLANDSK VALUTA

(A) FUNKSJONELL VALUTA OG PRESENTASJONSVALUTA

Konsernregnskapet er presentert i norske kroner som er både den funksjonelle valutaen og presentasjonsvalutaen til morselskap og alle datterselskaper.

(B) TRANSAKSJONER OG BALANSEPOSTER

Transaksjoner i utenlandsk valuta regnes om til den funksjonelle valutaen ved bruk av transaksjonskursen. Valutagevinster/-tap som oppstår ved gjennomføring av slike transaksjoner, og ved omregning av pengeposter (eiendeler og gjeld) i utenlandsk valuta ved årets slutt til kursen på balansedagen, resultatføres.

2.5 VARIGE DRIFTSMIDLER

Driftsmidler regnskapsføres til anskaffelseskost, med fradrag for avskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer kostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmiddelet. Påfølgende utgifter legges til driftsmiddelets balanseførte verdi eller balanseføres separat, når det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler tilknyttet utgiften vil tilflyte konsernet, og utgiften kan måles pålitelig. Regnskapsført beløp knyttet til utskiftede eiendeler resultatføres. Øvrige reparasjons- og vedlikeholdskostnader føres over resultatet i den perioden utgiftene pådras.

Driftsmidler avskrives etter den lineære metode, slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost avskrives over forventet utnyttbar levetid som er:

Maskiner	3–10 år
Inventar og utstyr	3–10 år

Driftsmidlenes utnyttbare levetid, samt restverdi, vurderes på hver balansedag og endres hvis nødvendig. Når balanseført verdi på et driftsmiddel er høyere enn estimert gjenvinnbart beløp, skrives verdien ned til gjenvinnbart beløp.

Gevinst og tap ved avgang resultatføres, under andre gevinster/-tap, netto og utgjør forskjellen mellom salgspris og balanseført verdi.

2.6 IMMATERIELLE EIENDELER

Kjøpte programvarer og lisenser balanseføres til anskaffelseskost (inklusive utgifter til å få programmene operative) og

avskrives over forventet utnyttbar levetid, som normalt er 3–5 år.

Landkreditt Bank har en evigvarende lisens for å drive betalingsformidling som løpende vurderes for nedskrivning.

Som hovedregel kostnadsføres utgifter til utvikling og vedlikehold av programvare etter hvert som de påløper. Utgifter direkte forbundet med utvikling av unik, identifiserbar programvare som eies av selskaper i konsernet, og hvor det er sannsynlig at det vil genereres netto økonomiske fordeler i mer enn ett år, balanseføres som immateriell eiendel.

2.7 LEIEFINANSIERING (FINANSIELL LEASING)

Inngåtte leasingkontrakter i Landkreditt Finans er definert som finansiell leasing. Slike avtaler er oppført i balansen som leiefinansiering til kostpris, redusert med eventuelle forskudd og med fradrag for annuitetsmessige avskrivninger i henhold til betalingsplanen for den enkelte kontrakt.

Ingen avtaler har restverdigaranti.

Pr 23. desember 2015 ble AS Landkredittgården solgt, og Landkreditt ble leietaker i Landkredittgården fra og med den dato. Leiekontrakten er på 10 år.

2.8 VERDIFALL PÅ IKKE-FINANSIELLE EIENDELER

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler med udefinert utnyttbar levetid, avskrives ikke og vurderes årlig for verdifall. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som avskrives vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelens balanseførte verdi.

En nedskrivning resultatføres med forskjellen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag av salgskostnader og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall, grupperes anleggsmidlene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige og inngående kontantstrømmer (kontantstrømgenererende enheter). Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler, unntatt goodwill.

2.9 FINANSIELLE INSTRUMENTER

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres på det tidspunkt Landkreditt blir part i instrumentets kontraktsmessige betingelser. Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på oppgjørstidspunktet. Investeringer fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer opphører eller når disse rettighetene er blitt overført og konsernet i hovedsak har overført all risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet. Finansielle forpliktelser fraregnes på det tidspunkt rettighetene til de kontraktsmessige betingelsene er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Finansielle instrumenter blir ved første gangs innregning klassifisert i en av følgende kategorier:

Finansielle eiendeler:

- til virkelig verdi over resultatet
- utlån og fordringer
- eiendeler tilgjengelig for salg

Klassifiseringen avhenger av type instrument og hensikten med eiendelen.

Finansielle forpliktelser:

- Finansielle forpliktelser er regnskapsført til amortisert kost

All gjeld stiftet ved utstedte verdipapirer er bokført til amortisert kost. Se punkt (D).

(A) FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET

Innenfor denne kategorien kan tilordningen være pliktig eller bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. I den første kategorien inngår finansielle derivater. Den andre kategorien omfatter konsernets portefølje av sertifikater og obligasjoner, andeler i rentefond og andeler i aksjefond.

Porteføljen av sertifikater og obligasjoner er klassifisert i kategorien bestemt til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelse til virkelig verdi og transaksjonskostnader resultatføres.

Verdiendringer på finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi inngår i «Netto inntekt på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi». Utbytte fra finansielle eiendeler bestemt til virkelig verdi over resultatet inngår også i «Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning» når retten til utbytte er fastslått.

Renteinntekter på sertifikater, obligasjoner og andeler i rentefond bestemt regnskapsført til virkelig verdi inngår i «Renter og lignende inntekter».

(B) UTLÅN OG FORDRINGER

Utlån og fordringer er finansielle eiendeler som ikke er derivater og som har faste eller bestembare betalinger og som ikke omsettes i et aktivt marked. Kategorien omfatter kontanter og fordringer på sentralbanker, utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner, utlån til og fordringer på kunder samt ansvarlig lån.

Utlån og fordringer balanseføres første gang til virkelig verdi med tillegg av transaksjonskostnader. I etterfølgende perioder måles utlån og fordringer til amortisert kost i samsvar med IAS 39. Amortisert kost er anskaffelseskost fratrasket tilbakebetalinger på hovedstolen, tillagt eller fratrasket kumulativ amortisering som følger av en effektiv rente metode, og fratrasket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte fremtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Nedskrivning for tap foretas når det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall.

Det avsettes for individuelle nedskrivninger dersom det foreligger objektiv informasjon på redusert kredittkvalitet i form av redusert betjeningsevne eller sikkerhetsverdi etter at lånet har blitt bevilget. Slik informasjon kan være betalingshistorikk

og informasjon om debitors betjeningsevne. Nedskrivningen beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med effektiv rente.

Nedskrivning på grupper av utlån beregnes på undergrupper av utlån der det foreligger objektiv informasjon som viser at kredittrisikoen har økt etter at kreditten er bevilget, men hvor det ikke er mulig å gjennomgå engasjementer på individuell basis eller informasjonen ikke lar seg spesifisere på engasjementsnivå. Slik informasjon kan være negativ utvikling i sikkerhetsverdier, lønnsomheten i en bransje eller grupper av debitors betjeningsevne.

Individuelle og gruppevis nedskrivninger resultatføres som tap på utlån i den perioden de oppstår. Tilsvarende bokføres tapet i balansen over en avsetningskonto for kredittap som en reduksjon av brutto utlån.

Et tap konstateres når boet er oppgjort og kravet ikke kan følges videre rettslig.

(C) FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er finansielle eiendeler som ikke er derivater og som man velger å plassere i denne kategorien eller som ikke er klassifisert i noen annen kategori.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg balanseføres første gang til virkelig verdi inklusive transaksjonskostnader. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg vurderes til virkelig verdi etter første gangs balanseføring. I etterfølgende perioder innregnes gevinst eller tap i utvidet resultat, unntatt når det gjelder et tap ved verdifall.

Når verdipapirer klassifisert som tilgjengelig for salg selges eller nedskrives, omklassifiseres samlet verdiregulering som er ført over utvidet resultat over resultatet som «Verdiendring eiendeler tilgjengelig for salg».

Utbytte på aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg føres over resultatet under «Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning» når konsernets rett til utbyttet er fastslått.

Virkelig verdi av børsnoterte investeringer er basert på gjeldende omsetningskurs.

På hver balansedag vurderer konsernet om det finnes objektive indikatorer som tyder på verdiforringelse av enkelte eiendeler eller grupper av finansielle eiendeler. For aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg, vil et betydelig eller langvarig fall i virkelig verdi under anskaffelseskost være en indikator på at aksjen er verdiforringet. Landkreditt vurderer et verdifall på 20 prosent som vesentlig og et verdifall som har vart mer enn 6 måneder som langvarig. Dersom slike objektive indikatorer foreligger for finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, tas det samlede tapet, målt som differansen mellom anskaffelseskost og virkelig verdi, fratrasket eventuelt tidligere resultatførte nedskrivninger, ut av egenkapitalen og regnskapsføres i resultatregnskapet. Verdiforringelse på aksjer og lignende instrumenter ført i resultatregnskapet reverseres ikke over resultatregnskapet.

Presentasjon av finansielle eiendeler med klassifisering er fremstilt i note 32.

D) FINANSIELLE FORPLIKTELSE REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST

Finansielle forpliktelser regnskapsført til amortisert kost balanseføres første gang til virkelig verdi med fradrag for transaksjonskostnader og med tillegg av påløpte renter. I etterfølgende perioder regnskapsføres lån til amortisert kost beregnet ved bruk av effektiv rente. Forskjellen mellom det utbetalte lånebeløpet (fratrasket transaksjonskostnader, men tillagt påløpte renter) og innløsningsverdien, resultatføres over lånets løpetid som rentekostnad og inngår i de respektive resultatlinjene under «Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer».

2.10 NETTOPRESENTASJON AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Finansielle eiendeler og forpliktelser presenteres netto i balansen bare når det er en ubetinget motregningsrett som kan håndheves juridisk, og en har til hensikt å gjøre opp netto eller realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen samtidig.

2.11 VURDERING AV VIRKELIG VERDI

Landkreditt benytter nivåinndeling ved vurdering av virkelig verdi (se note 33).

Landkreditt har et team som har ansvaret for verdsettelsen av ulike eiendeler og forpliktelser for regnskapsformål. Teamet rapporterer til økonomidirektør. De faktiske resultater fra periodens verdsettelse rapporteres også til revisjonsutvalget i forbindelse med regnskapsavleggelsen. Revisjonsutvalget mottar rapporter ved gjennomføring av endringer i prinsipper for verdsettelse.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder (slik som verdipapirer som er tilgjengelig for salg eller holdt for handelsformål) er basert på omsetningskurs på balansedagen.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked bestemmes ved å bruke verdsettelsesteknikker. Landkreditt benytter ulike metoder og gjør forutsetninger basert på markedsforholdene som eksisterer på hver balansedag. For langsiktige forpliktelser benyttes omsetningskurs for det aktuelle instrument eller for et lignende instrument. Andre teknikker, slik som diskontert verdi på fremtidige kontantstrømmer benyttes for å fastsette virkelig verdi for øvrige finansielle instrumenter.

Virkelig verdi på finansielle forpliktelser estimeres ved å diskontere fremtidige kontraktsfestede kontantstrømmer med Landkreditts alternative markedsrente for tilsvarende finansielle instrumenter.

Hvis det på balansetidspunktet er lenge siden siste omsetning av et rentebærende verdipapir, estimeres virkelig verdi ved å legge et spreadtillegg til markedsrenten på balansetidspunktet. Tillegget i spreaden er i henhold til markedets oppfatning av risikoen på balansetidspunktet. Alle input i modellen er markedsbaserte.

2.12 KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER

Kontanter og kontantekvivalenter består av innskudd i kredittinstitusjoner, eventuell utnyttelse av trekkrettigheter og andre lett omsettelige investeringer med maksimum opprinnelig løpetid på tre måneder. Eventuell utnyttelse av trekkrettigheter er oppført i balansen under lån og innskudd fra kredittinstitusjoner.

2.13 FINANSIELLE GARANTIER

Landkreditt Bank har avgitt garantier til landbruks-, bygge- og transportsektorene. Garantiene bokføres til virkelig verdi. Provisjonen periodiseres over garantiens løpetid. Senere økninger i forpliktelser relatert til garantier bokføres som kostnad på linjen tap på utlån.

2.14 VURDERING AV ANDRE FORPLIKTELSE

Leverandørgjeld og andre forpliktelser bokføres til nominell verdi og reguleres ikke for renteendringer.

2.15 UTSATT SKATT

Utsatt skatt er forskjeller mellom regnskapsført verdi i balansen av en eiendel eller forpliktelse, og eiendelens eller forpliktelsens skattemessige verdi. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser som gjelder på balansedagen. Utsatt skattefordel blir balanseført i den utstrekning det er sannsynlig at den vil kunne benyttes mot fremtidig skattepliktig inntekt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel nettoføres.

2.16 PENSJONSFORPLIKTELSE

Selskapene i konsernet har ulike pensjonsordninger. Pensjonsordningene er i hovedsak finansiert gjennom innbetalinger til forsikringsselskaper, fastsatt basert på periodiske aktuarberegninger. Konsernet har både ytelsesplaner og innskuddsplaner. Landkreditt Bank lukket i 2015 den ytelsesbaserte pensjonsordningen, og overført alle ansatte født etter 1963 til en innskuddspensjonsordning. Ansatte født i 1963 eller tidligere ble værende i ytelsespensjonsordningen. Det er utstedt fripoliser for alle som er overført til innskuddspensjon, samt at det vil bli utbetalt en månedlig kompensasjon. Kompensasjonen er klassifisert som lønnskostnad i 2016.

En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Typisk er en ytelsesplan en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av en eller flere faktorer slik som alder, antall år ansatt i selskapet og lønn.

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor arbeidsgiver betaler faste bidrag til en separat juridisk enhet. Arbeidsgiver har ingen ytterligere betalingsforpliktelser etter at innskuddene er blitt betalt. Arbeidsgiver har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere bidrag hvis enheten ikke har nok midler til å betale alle ansatte ytelser knyttet til opptjening i inneværende eller tidligere perioder. Ved innskuddsplaner betaler arbeidsgiver innskudd til offentlig eller privat administrerte forsikringsplaner for pensjon på obligatorisk, avtalemessig eller

frivillig basis. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad når de forfaller. Forskuddsbetalte innskudd bokføres som en eiendel i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere fremtidige innbetalinger.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen fratrukket virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med OMF-rentekurven, da dette markedet anses dypt. OMF – renten (obligasjoner med fortrinnsrett) utstedes av selskaper med høy kredittverdighet. Forpliktelsene kan ha inntil 30 års løpetid, og OMF-renten skal ha tilnærmet den samme løpetiden som den relaterte pensjonsforpliktelsen. Bruk av foretaksobligasjon som diskonteringsrente krever at det finnes foretaksobligasjoner med lang løpetid, høy kvalitet, i samme valuta, og at det er et dypt marked for slike obligasjoner. Markedsaktører har fremholdt at OMF-markedet er dypt, og at prisingen i markedet er pålitelig. Analyser utført eksempelvis av aktører som Gabler Wassum, samt interne analyser, hensyntatt rentebytteavtaler, underbygger at det finnes et dypt og likvid marked for foretaksobligasjoner med høy kredittverdighet, konsentrert til OMF. Det norske OMF-markedet har blitt mer velutviklet etter finanskrisen, og har høy kreditt-rating. Norsk regnskapsstiftelse konkluderte med, i sin oppdaterte veiledning for pensjonsforutsetningen per 31.12.2012, at OMF-renten ikke kan avvises som basis for fastsettelse av diskonteringsrenten. Landkreditt Bank har derfor konkludert med å legge OMF-renten til grunn som diskonteringsrente for beregning av pensjonsforpliktelsen.

Estimatavvik som skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuarmessige forutsetningene føres over utvidet resultat.

Endringer i pensjonsplanens ytelser kostnadsføres eller inntektsføres løpende i resultatregnskapet, med mindre rettighetene etter den nye pensjonsplanen er betinget av at arbeidstakeren blir værende i tjeneste i en spesifisert tidsperiode (opptjeningsperioden). I dette tilfellet amortiseres kostnaden knyttet til endret ytelser lineært over opptjeningsperioden.

2.17 AVSETNINGER

Landkreditt regnskapsfører avsetninger for eventuelle utbedringer, restrukturering og rettslige krav når det eksisterer en juridisk eller selvpålagt forpliktelse som følge av tidligere hendelser der det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør i form av en overføring av økonomiske ressurser, og forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet

Det settes ikke av for fremtidige driftstap. I tilfeller hvor det foreligger flere forpliktelser av samme natur, fastsettes sannsynligheten for at forpliktelsene vil komme til oppgjør ved å vurdere gruppen under ett. Avsetning for gruppen regnskapsføres selv om sannsynligheten for oppgjør knyttet til gruppens enkeltelementer kan være lav.

Avsetninger måles til nåverdien av forventede utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og risiko spesifikk for hendelsen.

2.18 UTSTEDTE FONDSOBLIGASJONER

Landkreditt Bank har utstedt fondsobligasjoner. En fondsobligasjon er en obligasjon med pålydende rente, men banken har ikke plikt til å utbetale renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjon er godkjent som et element i kjernekapitalen innen en ramme på 15 prosent av samlet kjernekapital. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom bankens kjernekapitaldekning faller under fem prosent eller samlet kapitaldekning faller under seks prosent. Nedskrevne beløp på fondsobligasjonene skal være skrevet opp før det kan utbetales utbytte til aksjonærene eller egenkapitalen skrives opp. Fra og med 2. kvartal 2016 ble fondsobligasjoner reklassifisert fra gjeld til egenkapital da de ikke tilfredsstiller definisjonen av finansielle forpliktelse i henhold til IAS 32. Fondsobligasjonene er evigvarende og banken har en ensidig rett til ikke å betale renter til investorene under gitte vilkår. Renter presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i annen egenkapital.

2.19 EGENKAPITAL

Landkreditt er et samvirkeforetak innen finansområdet. Landkreditts formål er å eie eller delta i andre foretak som driver bankvirksomhet, forsikringsvirksomhet og virksomhet forbundet med dette. Landkreditts overordnede mål er ved forvaltning av egen formue og gjennom datterselskaper eller deltagelse i andre foretak å bidra til bedre økonomi for medlemmene ved å tilby gode finansielle tjenester. Alle som har lån i Landkreditt Bank, sikret med pant i landbrukseiendom og/eller driftskreditt er medlemmer i Landkreditt.

2.20 RENTEINNTEKTER OG -KOSTNADER

Renteinntekter og -kostnader inntektsføres ved bruk av den effektive rentemetoden. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. Den effektive rente metode er en metode for beregning av amortisert kost av en finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse og fordeling av renteinntekt eller rentekostnad over den relevante periode. Den effektive renten er den renten som diskonterer den forventede fremtidige kontantstrøm over den forventede levetiden til det finansielle instrumentet.

Inntektsføring av renter etter den effektive rentemetoden benyttes både for balanseposter som vurderes til amortisert kost og balanseposter som vurderes til virkelig verdi over resultatet. Renteinntekter på nedskrevne engasjementer beregnes som effektiv rente av nedskrevet verdi.

Leasingavtalene i Landkreditt Bank konsern klassifiseres som finansielle, og nåverdien av leiebetalinger og ikke garantert restverdi (bruttoinvestering) regnskapsføres som kundefordringer. Differansen mellom nominelle leiebetalinger og ikke garantert restverdi og nåverdien av disse beløpene defineres som ikke opptjent finansinntekt, – klassifisert som renteinntekter i resultatregnskapet (se note 20).

Leieinntekter regnskapsføres på en slik måte at forrentningen av nettoinvesteringen i leieavtalen er konstant for hver periode i leieperioden.

NETTO INNTEKT PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

Realiserte og urealiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi oppstår fra:

- aksjer/andeler og andre aksjerelaterte instrumenter
- rentebærende verdipapirer og andre renteinstrumenter
- valutagevinster/-tap

ANDRE DRIFTSINNTEKTER

Andre driftsinntekter som ikke er relatert til noen av de andre inntektslinjene blir generelt innregnet når transaksjonen er avsluttet.

DRIFTSKOSTNADER

Med driftskostnader menes kostnader til:

- personal
- administrasjon
- avskrivninger
- drift
- tap på utlån

2.21 ANDRE INNTEKTER

Gebyrer og provisjoner inntekts- og kostnadsføres i den perioden de er opptjent (inntekt) eller påløpt (kostnad). Utbytte resultatføres når rett til å motta betaling oppstår.

2.22 KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstilling er utarbeidet ved bruk av indirekte metode.

3.0 RISIKOFAKTORER

Finansiell virksomhet innebærer et behov for styring, forvaltning og kontroll av risiko. God risikostyring skal være et strategisk virkemiddel for å øke verdiskapningen i Landkreditt. Intern kontroll skal bidra til å sikre en effektiv drift, kontrollere de mest vesentlige risikoer av betydning for oppnåelse av konsernets mål, sikre intern og ekstern rapportering av høy kvalitet samt bidra til at alle relevante lover, forskrifter og interne retningslinjer overholdes. Risikoen tallfestes i form av et kapitalbehov knyttet til alle vesentlige risikoer.

Styrene i selskapene i konsernet har tiltrådt de overordnede prinsippene for risikostyring og intern kontroll slik de er vedtatt i konsernstyret i Landkreditt SA dog tilpasset det enkelte selskaps situasjon. Prinsippene revideres minimum årlig.

Konsernets lønnsomhet er blant annet avhengig av evnen til å identifisere, styre og prise risiko som oppstår i forbindelse med finansielle tjenester. Styret i Landkreditt har som mål at den samlede virksomheten skal ha en lav risikoprofil. Risikoprofilen vil dog være sterkt påvirket av morselskapets strategiske målsettinger med hensyn til leveranse av finansielle tjenester til landbruket og organisasjonsformen som innebærer at en vesentlig andel av kundene i Landkreditt Bank gjennom sitt pantelån og/eller driftskreditt er medlemmer og således får innflytelse på morselskapets målsettinger.

Konsernet skal ha solide kapitalbuffer for å kunne ta risiko. De formelle minstekrav til egenkapital innebærer at konsernet skal ha en kapitaldekning på minimum 15,5 %, bestående av 12,0 prosent ren kjernekapital og 3,5 % tilleggskapital. Konsernet har interne minimumskrav som er høyere enn formalkravet. De konkrete minimumsnivåer er nedfelt i dokumentet «Dokumentasjon om risikoprofil og nødvendig kapitalbehov (ICAAP)». Styret har i tråd med Finanstilsynets pilar 2 vedtak fra mars 2017 besluttet at den rene kjernekapitaldekningen i konsernet til en hver tid skal tilfredsstille de formelle minimumskravene tillagt pilar 2-kravet fra Finanstilsynet (2,8 prosent) samt et internt bufferkrav på 0,5 prosentpoeng. Pr 31. desember 2017 utgjør den rene kjernekapitaldekningen i konsernet 18,72 prosent (19,52 prosent). Det er i de senere årene gjennomført tiltak for å styrke lønnsomheten noe som bidrar til å sikre oppfyllelse av nye kapitalkrav. For kapitaldekning se note 29.

Styret i konsernet skal fastsette overordnede risikorammer for følgende områder:

- Forretningsrisiko, inklusive omdømmerisiko
- Kredittrisiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko

Styrene i de enkelte operative selskapene i konsernet fastsetter risikorammer som er konsistente med konsernets overordnede målsettinger. ICAAP-dokumentet inneholder i tillegg sensitivitetsanalyser med hensyn til fremtidig økonomisk utvikling og soliditet. ICAAP-prosessen gjennomføres årlig, eller

oftere hvis det inntreffer spesielle hendelser som får stor betydning for den økonomiske utviklingen og soliditeten.

Styret i Landkreditt er konsernets øverste ansvarlige organ for forretningsdriften, inklusive all løpende styring og kontroll. Styret i Landkreditt har ansvar for å påse at konsernet har en egenkapital som er forsvarlig ut i fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i konsernet, og å påse at kapitalkrav som følger av lover og forskrifter blir overholdt. Innenfor rammer som fastsettes av konsernstyret er styrene i de operative selskapene ansvarlige for å etablere hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Risikorammer som fastsettes på selskapsnivå skal være konsistente med konsernets overordnede målsettinger.

Styret i Landkreditt og det enkelte selskap i konsernet gjennomgår årlig konsernets viktigste risikoområder og interne kontroll. Gjennomgangen har som målsetting å få dokumentert kvaliteten på arbeidet innen de viktigste risikoområdene samt svakheter og forbedringsbehov i disse. Gjennomgangen bidrar til å sikre at endringer i risikobildet identifiseres slik at nødvendige forbedringstiltak iverksettes.

Styret i Landkreditt skal sikre at det er etablert et revisjons- og risikoutvalg som hver skal bestå av tre styremedlemmer samt et godtgjørelsesutvalg bestående av alle styremedlemmer. Revisjons- og risikoutvalgene skal være et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret i konsernspiss Landkreditt SA, med det formål å føre en uavhengig kontroll med konsernets risikoeksponering, finansielle rapportering og risikostyrings- og kontrollsystemer. Godtgjørelsesutvalget skal, innenfor styrenes ansvarsramme, styrke styrenes oppfølging av belønningspolitikken og den til enhver tid gjeldende godtgjørelsesordning i selskapene i konsernet.

Konsernsjefen har ansvar for å iverksette risikostyring som bidrar til å oppfylle de målene styret i Landkreditt SA setter for konsernets virksomhet, herunder effektive styringssystemer og intern kontroll.

Ledelsen og styret for det enkelte selskap i konsernet skal sørge for å ha kunnskap om alle vesentlige risikoer innenfor eget ansvarsområde, slik at dette kan forvaltes på en økonomisk og administrativt ansvarlig måte. Konsernsjefen gir nærmere retningslinjer for gjennomføringen av overordnet strategi.

Alle områder i konsernet skal foreta en årlig risikogjennomgang som omfatter:

- risikovurderinger
- etablerte kontrolltiltak
- vurdering av egen etterlevelse av eksternt og internt regelverk
- planlagte forbedringstiltak
- faktisk gjennomføring av den etablerte internkontrollen

Rapporteringen gjennomføres på selskapsnivå og danner grunnlaget for konsernsjefens rapport til styret i Landkreditt SA. Rapporteringen gjennomføres årlig.

Risikostyringen og internkontrollen i konsernet er basert på prinsippet om tre forsvarslinjer. Førstelinen er representert ved de utøvende driftsfunksjoner som innenfor sine respektive forretnings- og driftsområder har ansvaret for oppnåelsen av de aktuelle strategier og målsettinger for virksomheten. Førstelinen har ansvaret for at det er etablert og gjennomføres forsvarlig risikostyring og intern kontroll på det enkelte område. Dette inkluderer også ansvaret for compliance i forhold til lover og forskrifter, interne rammer og retningslinjer samt aktuelle bransjestandarder.

Andrelinjeforsvaret omfatter funksjoner for risikostyring og compliance. Andrelinjeforsvaret støtter førstelinjeforsvaret i etablering og gjennomføring av risikostyring og intern kontroll gjennom informasjons-, rådgivnings- og kontrollaktiviteter.

Konsernet har en risikokontrollfunksjon som sikrer etterlevelse av strategi og retningslinjer for risikotaking i organisasjonen. Risikokontrollfunksjonen og utvikling av risikostyringsverktøy er organisert i en egen enhet som er uavhengig av de enheter som utøver forretningsvirksomheten. Funksjonens leder rapporterer direkte til konsernsjef og har adgang til å rapportere direkte til styret ved behov. Risikostyringsfunksjonens leder kan kun sies opp med styrets samtykke.

Landkreditt har en compliancefunksjon som identifiserer og vurderer etterlevelse av lover, forskrifter, interne retningslinjer og bransjestandarder. Det foreligger retningslinjer, prosesser og planer for begge funksjonene. Risikokontroll- og compliancefunksjonene kan integreres i andre funksjoner så lenge det er tilrettelagt for nødvendig uavhengighet og ressursbruk til disse oppgavene.

Retningslinjene for risikokontrollfunksjonen og compliancefunksjonen fastsettes av styret i Landkreditt SA.

Internrevisjonen inngår sammen med styret som en del av tredjelinjeforsvaret.

Det rapporteres både i forhold til faktisk risikoeksponering og maksimal rammeutnyttelse. Rapporteringen inkluderer stresstesting.

Det foreligger ikke lovmessige hindringer, ut over krav nedfelt i generelle lover og forskrifter, for hurtig overførsel av ansvarlig kapital eller tilbakebetaling av gjeld mellom morselskap og datterselskaper.

3.1 RISIKOER

3.1.1 KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risiko for tap som følge av kunders manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser. Kredittrisiko inkluderer restrisiko (risikoen for at sikkerheter er mindre effektive enn forventet), konsentrasjonsrisiko og motpartsrisiko.

Kredittrisiko oppstår primært i forbindelse med utlån til kunder, investeringer i verdipapirer, innskudd i kredittinstitusjoner og ved handel i verdipapirer.

Med mindre det foreligger konkrete indikasjoner på at det er fare

for verdifall på utlån til kunder, gjennomføres tapsvurderinger kvartalsvis. Alle kunder med låneengasjement som har ubetalte terminer eldre enn 30 dager gjennomgås. Alle rapporterte engasjementer er gjenstand for vurdering om det foreligger indikasjoner på manglete betjeningsevne og verdifall som følge av svekket kredittverdighet. I tillegg gjennomføres en kvartalsvis vurdering av engasjement på separat observasjonsliste. Kvantitativ informasjon om maksimal kreditteksponering, forfalte og nedskrevne lån finnes i note 12, 13, 14 og 37.

Retningslinjene for investeringer i sertifikater og obligasjoner inneholder rammer for porteføljens samlede durasjon, krav til likviditet, størrelse på eksponering pr motpart i forhold til motpartens gjeld og samlede balanse samt krav til rating. Det er fastsatt rammer som bygger på Finanstilsynets modul for evaluering av risiko som blant annet inneholder kvantifisering av tapspotensialet. Styret mottar månedlig og kvartalsvis rapportering.

Se også presentasjon av maksimal kreditteksponering i note 35.

3.1.2 MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risiko for tap på åpne posisjoner i finansielle instrumenter som følge av endringer i markedsvariabler og/eller markedsbetingelser innenfor en gitt tidshorisont. Markedsrisiko inkluderer renterisiko. Konsernet tar kun i meget beskjeden grad aksjerisiko. Renterisiko oppstår når det er forskjeller i rentebindingstid mellom eiendeler og gjeld. Det kan også være renterisiko knyttet til poster utenfor balansen.

Landkreditt Bank, Landkreditt Boligkreditt og Landkreditt Finans har i all hovedsak utlån med flytende rente som er finansiert av innskudd eller obligasjonslån med tilnærmet lik rentebindingstid. I tilknytning til de vedtatte rammene er det beregnet renterisiko for et parallelt skift i rentekurven på 2 prosentpoeng, risiko for manglende markedslikviditet samt risiko knyttet til porteføljens risikospredning.

I note 23 presenteres effekten av 1 prosent endring i rentekurven på konsernets resultat. I note 23 finnes også ytterligere informasjon om renterisiko og reprisingtidspunkter.

3.1.3 LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risiko for at konsernet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstrakostnader i form av dyr finansiering eller prisfall på eiendeler som må realiseres.

Likviditetsstrategien skal bidra til å sikre at aktivitetene innenfor likviditets- og finansieringsområdet er i tråd med de rammebetingelser og retningslinjer som følger den overordnede forretningsideen, strategiske planer og budsjetter, samt at aktivitetene er forsvarlige i forhold til soliditet og evne og vilje til å ta risiko. Videre skal likviditetsstrategien bidra til å sikre at håndteringen av likviditetsrisiko skjer i samsvar med de krav som følger av lover og forskrifter.

Likviditetsstrategien skal sikre at alle forpliktelser kan innfris etter hvert som de forfaller og at planlagt vekst kan finansieres til en fornuftig kostnad.

Rammene for styring av likviditetsrisiko er satt i forhold til at konsernet til enhver tid skal ha likviditet både på meget kort og mellomlang sikt til å møte sine forpliktelser. I det meget korte perspektivet stilles strengere krav til at likviditetsbeholdningen skal være tilgjengelig på kort varsel enn i et noe lengre perspektiv.

Likviditetsrisikoen følges opp daglig hovedsakelig innen tidsperioder som daglig, ukentlig, månedlig og halvårlig. Likviditeten stresstestes regelmessig. Det er utarbeidet en beredskapsplan for å sikre tilfredsstillende håndtering av likviditetsmessige stressede situasjoner. Beredskapsplanen revideres minimum årlig.

Nye internasjonale og nasjonale krav til likviditetsstyring i form av Liquidity Coverage Ratio (LCR) og Net stable Funding Ratio (NSFR) er under innføring. Formalkravene til LCR gjelder fra og med 31. desember 2015 med en gradvis opptrapping av minimumskravene fram til 1. januar 2018 da de vil være fullt operative. NSFR skal innføres fra 2018. Likviditetsbeholdningen og forfallstrukturen på gjelden er tilpasset de nye kravene så langt de er kjent.

3.1.4 OPERASJONELL RISIKO

Med operasjonell risiko forstås risiko for tap som følge av utilstrekkelige rutiner eller systemer og menneskelig feil eller svikt.

Landkreditt skal til enhver tid ha oversikt over den operasjonelle risikoen som er knyttet til virksomheten. Konsernet skal ha etablert et rammeverk bestående av relevante systemer for å identifisere, måle og vurdere operasjonell risiko. Vurdering skal minimum gjøres årlig i forbindelse med konsernets vurdering av samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil (ICAAP). Etablert rammeverk skal inkludere en strategi for styring av operasjonell risiko som dekker hele virksomheten og som omfatter:

- rammer og retningslinjer for styring av operasjonell risiko
- system for kontroller, registrering, rapportering og oppfølging
- Landkreditts forretningsmodell, virksomhetsområder og konkurranseforhold
- Landkreditts risikokultur.

Rammeverket skal revideres jevnlig i lys av endrede rammebetingelser, makroøkonomiske utsikter, utviklingen innenfor strategiske satsningsområder, konsernets soliditet og økonomiske utvikling.

Landkreditt skal overvåke eventuell økt operasjonell risiko i perioder med større drifts- eller strategiendringer.

3.1.5 OMDØMMERISIKO

Omdømmet betraktes som summen av inntrykk og reaksjoner som skapes gjennom konsernets interaksjon med omverdenen. Omdømmet er risikoen for tap på grunn av svekket omdømme gjennom negative omtale. Omdømmesvikt kan skyldes personal/ledelsesforhold, datatekniske forhold, konkurransekraft, håndtering av kundebehov, manglende evne til krisehåndtering og lignende.

Konsernet har alltid lagt vekt på en ærlig og redelig oppførsel i sin forretningsorden og dette er gjort tydelig overfor alle ansatte gjennom våre verdier SOL (solid, oppriktig og langsiktig).

Som vist til i avsnitt om operasjonell risiko er rutiner og bank-systemer satt opp for å unngå svindel rettet mot konsernets kunder og selskapene i konsernet, og de er utformet for å etterleve alle lover og regler som regulerer den samlede virksomheten. Disse arbeidsrutinene er dokumentert og gjort tilgjengelig på intranett.

Som på systemsiden hvor det er fokus på hyllevareløsninger for å minimere risiko, tilbyr selskapene i konsernet standard produkter til sine kunder. Ingen selskaper i konsernet tilbyr kompliserte produkter da dette gir større informasjonsutfordringer overfor kundene og krever tettere oppfølging som igjen fører til høyere krav til kompetanse hos de ansatte.

Konsernet har ingen insentivordninger som vurderes å bidra til uønsket risikoeksponering.

3.1.6 FORRETNINGSMESSIG OG STRATEGISK RISIKO

Forretningsmessig risiko er risikoen for manglende resultater basert på at forholdet mellom inntekter og kostnader over tid utvikler seg i feil retning.

Strategisk risiko er definert som risikoen for svekket lønnsomhet på grunn av endringer i konkurranse, rammebetingelser, eksterne faktorer, og lignende.

Forretningsmessig og strategisk risiko følges systematisk opp gjennom langtidsplaner, ICAAP-prosesser og fortløpende vurderinger av måloppnåelse. Det ventes ikke endringer i rammevilkårene for konsernet Landkreditt Bank ut over de endringer som vil være generelle for de fleste norske finansinstitusjoner.

NOTE 4 VIKTIGE REGNSKAPSESTIMATER OG SKJØNNMESSIGE VURDERINGER

Estimer og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og andre faktorer, inklusive forventninger om fremtidige hendelser som må anses å være sannsynlige.

VIKTIGE REGNSKAPSESTIMATER OG SKJØNNMESSIGE VURDERINGER

Konsernet utarbeider estimer og gjør antakelser knyttet til

fremtiden. De regnskapsestimer som følger av dette vil pr. definisjon sjelden være fullt i samsvar med de endelige utfall.

Beregning av pensjonskostnader og nedskrivninger på utlån er til en viss grad basert på skjønn. De viktigste forutsetningene for nedskrivninger på utlån er beskrevet i note 2.9 (b), 12, 13, 14 og pensjonsforpliktelser/-kostnader i note 9.

Landkreditt Bank er andelseier i flere fond forvaltet av Landkreditt Forvaltning. I henhold til IFRS 10 skal konsolidering vurderes hvis Landkreditt Bank har kontroll som følge av styremedlemskap, rettigheter til å motta variabel godtgjørelse fra salg av og distribusjon av fond samt mulighet til å påvirke beløp for avkastning. Konsernet oppfyller kun forutsetningene

knyttet til kontroll som følge av styremedlemskap og mottak av variabel godtgjørelse, men Landkreditt Bank har ikke mulighet til å påvirke forvalternes beslutninger knyttet til kjøp og salg av verdipapirer som inngår i fondenes porteføljer. Kriteriene for kontroll er ikke oppfylt, og konsolidering er derfor ikke gjennomført.

NOTE 5 RENTEINNTEKTER OG RENTEKOSTNADER

	2017	2016
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner til amortisert kost	5 626	5 904
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	672 521	619 996
Renter og lignende inntekter av sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	37 261	17 017
Andre renteinntekter til amortisert kost	0	10
Sum renteinntekter og lignende inntekter	715 408	642 927

	2017	2016
Renter på innskudd fra kredittinstitusjoner til amortisert kost	176	54
Renter på innskudd fra kunder til amortisert kost	205 933	169 262
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer til amortisert kost	112 768	101 968
Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital til amortisert kost	4 885	4 663
Andre rentekostnader og lignende kostnader til amortisert kost	12 924	12 269
Sum rentekostnader og lignende kostnader	336 686	288 216

NOTE 6 NETTO INNTEKT PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI

	2017	2016
Netto verdiendring og gevinst/-tap på rentebærende verdipapirer	16 834	20 250
Netto verdiendring og gevinst/-tap på aksjer og andeler	11 439	11 676
Netto gevinst/-tap på valuta	-7	8
Sum netto inntekt på finansielle instrumenter regnskapsført til virkelig verdi	28 266	31 933

NOTE 7 LØNN OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2017	2016
Lønn	90 394	85 065
Pensjoner	10 445	12 276
Sosiale kostnader	21 758	17 152
Administrasjonskostnader	72 604	68 619
Sum lønn og administrasjonskostnader	195 201	183 111
Skattepliktig rentefordel knyttet til rentesubsidiering av lån til ansatte	1 461	1 514

Pantesikret utlån til ansatte i konsernet pr. 31. desember 2017 utgjør 261.018 (259.029).

ANTALL ANSATTE OG ÅRSVERK	2017	2016
Antall ansatte	104	107
Årsverk	103	105

NOTE 8 YTELSE OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

KONSERN	2017	2016
Godtgjørelse til medlemmer av kontrollkomiteen	77	140
Godtgjørelse til medlemmer av årsmøtet	503	395
Godtgjørelse til valgte medlemmer av styret	2 178	2 140
Godtgjørelse til konsernsjef	2 476	2 361

LEDENDE ANSATTE I LANDKREDITT KONERNET	LØNN	UTBETALT BONUS I 2017	ANDRE SKATTE- PLIKTIGE YTELSER	PERIODISERT PENSJONS- KOSTNAD ¹	SUM 2017	SUM 2016	LÅN ²
Ole Laurits Lønnum, konsernsjef	2 476	0	330	639	3 445	3 239	5 878
Jon Martin Østby, økonomidirektør *)	1 702	80	9	573	2 364	1 901	0
Einar Storsul, direktør marked og IKT	1 609	72	9	164	1 854	1 714	0
Emil Inversini, direktør salg kunde	1 472	69	24	164	1 729	1 662	2 031
Lars Tore Myklatur direktør juridisk	1 208	56	37	162	1 463	1 398	3 677
Trond Solberg, direktør risikostyring *)	1 312	60	21	475	1 868	1 531	1 100
Per-Erling Mikkelsen, adm.dir. Landkredit Forvaltning, fra 1.10.16	1 800	0	7	196	2 003	554	0
Arne Petter Oseberg, adm.dir. Landkredit Finans	1 638	0	39	133	1 810	1 805	2 850

Ordinær pensjonsalder for konsernsjef følger aldersgrensen i den kollektive tjenestepensjonsordningen slik denne er til enhver tid. Det er gjensidig mulighet for fratredelse fra 62 år. Sluttes konsernsjef i stillingen vil det på gitte vilkår kunne utløses etterlønn i 6 måneder, regnet fra utløpet av oppsigelsesfristen. For økonomidirektør og direktør risikostyring er det avtalt pensjon over drift med mulighet for fratredelse ved henholdsvis 65 og 64 år.

¹⁾ Alle har innskuddsbasert pensjon unntatt de som er merket med *). Disse har ytelsessbasert pensjon.

Landkredit Bank, Landkredit Forvaltning og Landkredit Finans har etablert godtgjørelsesordninger i henhold til forskrift om godtgjørelser i finansinstitusjoner mv. Som overordnet prinsipp skal konsernets praktisering av godtgjørelsesbetingelser totalt sett være konkurransedyktige når det gjelder fastlønn, forsikringsordninger, pensjoner og variabel godtgjørelse. Den variable godtgjørelsen skal balanseres mot selskapets risikoeksponering og kontroll slik at ikke unødig og uønsket risiko tas. Konsernets samlede godtgjørelsesordninger skal være konkurransedyktige, enkle og forutsigbare for å bidra til en god prestasjonskultur. Godtgjørelsesordningene skal være i samsvar med konsernets overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser. Opptjent men ikke utbetalt variabel godtgjørelse i 2017 utgjør 3.067 (2.661).

STYRET I LANDKREDITT SA	STYREHONORAR OG ANDRE YTELSE ¹	LØNN	PERIODISERT PENSJONSKOSTNAD	SAMLET GODT- GJØRELSE 2017	LÅN ²
Knut A. Nordmo, leder	387	0	0	387	2 624
Elisabeth Gjems, nestleder	163	0	0	163	5 046
Kai Linnes	131	0	0	131	0
Hans Edvard Torp	134	0	0	134	6 712
Eva Kaldahl	125	0	0	125	0
Øyvind Hestnes, ansatte	83	0	0	83	0
Ingrid Fjeldstad Luke, ansatte	64	0	0	64	0
Ove Aanestad, vara	69	0	0	69	11 406
Marianne Rudlang, ansatte vara	40	0	0	40	0
Jørgen Østby, ansatte vara	27	0	0	27	0

¹⁾ Styregodtgjørelse fastsettes av årsmøtet for ett år. Det er ingen forpliktelser knyttet til opphør av styrets leder.

²⁾ Styrets medlemmer (med unntak av ansattevalgte medlemmer) har lån i Landkredit Bank til ordinære utlånsbetingelser og er ikke omfattet av personallåneordningen.

STYRET I LANDKREDITT BANK AS	STYRE- HONORAR OG ANDRE YTELSER ¹	LØNN	UTBETALT BONUS I 2017	ANDRE SKATTEPLIKTIGE YTELSER	PERIODISERT PENSJONS- KOSTNAD ²	SAMLET GODTGJØRELSE 2017	LÅN ³
Inge Støve, leder	300	0	0	0	0	300	0
Eli Reistad, nestleder	84	0	0	0	0	84	1 115
Elin Schanche	138	0	0	0	0	138	902
Knut A Nordmo	84	0	0	0	0	84	0
Øyvind Hestnes, ansattevalgt	84	712	31	40	50	917	5 538
Ingrid Fjeldstad Luke, ansatte	71	568	30	5	39	713	2 349
Oddveig Gikling-Bjørnå, vara	16	0	0	0	0	16	912
Maraianne Rudlang, ansatte vara	12	683	34	33	50	812	2 979
Jørgen Østby, ansatte vara	12	623	37	28	42	742	3 452

¹) Styregodtgjørelse fastsettes av generalforsamlingen for ett år

²) Alle har innskuddsbasert pensjon

³) De ansattes styremedlemmer har utlånsbetingelser som for ansatte generelt. Øvrige styremedlemmer har lån til ordinære utlånsbetingelser og er ikke omfattet av personallåneordningen.

STYRET I LANDKREDITT BOLIGKREDITT AS	STYRE- HONORAR OG ANDRE YTELSER ¹	LØNN ²	UTBETALT BONUS I 2017	ANDRE SKATTEPLIKTIGE YTELSER ³	PERIODISERT PENSJONS- KOSTNAD ⁴	SAMLET GODTGJØRELSE 2016	LÅN ⁵
Ole Laurits Lønnum, leder	0	0	0	0	0	0	0
Emil Inversini, nestleder	0	0	0	0	0	0	0
Aase Lømo	12	0	0	0	0	12	1 848
Lars Johannessen	0	972	63	21	114	1 170	1 172

¹) Styregodtgjørelse fastsettes av generalforsamlingen for ett år.

²) Lønn fra Landkreditt Bank.

³) Annen godtgjørelse utbetalt fra Landkreditt Bank.

⁴) Innskuddsbasert pensjonsordning i Landkreditt Bank.

⁵) De ansattes styremedlemmer har utlånsbetingelser som for ansatte generelt. Øvrige styremedlemmer har lån til ordinære utlånsbetingelser og er ikke omfattet av personallåneordningen.

STYRET I LANDKREDITT FORVALTNING AS	STYRE- HONORAR OG ANDRE YTELSER ¹	LØNN ²	UTBETALT BONUS I 2017	ANDRE SKATTEPLIKTIGE YTELSER	PERIODISERT PENSJONS- KOSTNAD ³	SAMLET GODTGJØRELSE 2016	LÅN ⁴
Ole Laurits Lønnum, leder	0	0	0	0	0	0	0
Jon Martin Østby, nestleder	0	0	0	0	0	0	0
Emil Inversini	0	0	0	0	0	0	0
Lars Martin Lunde, andelseiervalgt**	52	0	0	0	0	52	0
Bjørn Simonsen, andelseiervalgt**	61	0	0	0	0	61	0
Marianne Kirchoff, vara andelseiervalgt*	0	1 037	25	22	170	1 254	2 102
Jens Sefland, vara	0	875	50	24	105	1 054	2 053
Per Bjarne Kvande, vara*	0	1 221	58	51	170	1 500	5 387

¹) Styregodtgjørelse fastsettes av generalforsamlingen for ett år.

²) Personene merket med * har lønn fra Landkreditt Bank AS.

³) Alle har innskuddsbasert pensjon unntatt de som er merket med *. Disse har ytelsesbasert pensjon.

⁴) Alle har utlånsbetingelser som for ansatte generelt, bortsett fra de som er merket med **.

Disse har lån til ordinære utlånsbetingelser og er ikke omfattet av personallåneordningen.

STYRET I LANDKREDITT FINANS AS	STYRE- HONORAR OG ANDRE YTELSER ¹	LØNN	UTBETALT BONUS I 2017	ANDRE SKATTEPLIKTIGE YTELSER	PERIODISERT PENSJONS- KOSTNAD	SAMLET GODTGJØRELSE 2017	LÅN
Ole Laurits Lønnum, leder	0	0	0	0	0	0	0
Terje Johansen, nestleder	25	0	0	0	0	25	0
Åge Gyland	36	0	0	0	0	36	4 221
Frode Morten Dahl	25	0	0	0	0	25	0
Jon Martin Østby	0	0	0	0	0	0	0

¹⁾ Styregodtgjørelse fastsettes av ordinær generalforsamling for ett år.

KONTROLLKOMITEEN	HONORARER OG ANDRE YTELSER	LØNN	PERIODISERT PENSJONSKOSTNAD	SAMLET GODT- GJØRELSE 2017	LÅN ¹
Lisbeth Norbye, leder	27	0	0	27	62
Per Ballestad	27	0	0	27	790
Hans Harald Kirkevold	18	0	0	18	2 420
Lene Vangberg Monsen, vara	0	0	0	0	1 710

¹⁾ Alle har lån i Landkreditt Bank til ordinære utlånsbetingelser og er ikke omfattet av personallåneordningen.

KONSERN	2017	2016
Godtgjørelse til revisor	1 869	1 483
– hvorav ordinær revisjon	1 481	1 210
– hvorav andre attestasjonsoppgaver	53	112
– Skatterådgivning	248	161
– Andre tjenester utenfor revisjon	87	0

Beløpene er inkl. mva.

FORSIKREDE FONDSBASERTE FORPLIKTELSE

Konsernets kollektive pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon. Ytelsespensjonsordningen i Landkreditt Bank ble lukket 31.12.2015. Ansatte under 52 år ble overført til en innskuddsbasert ordning, med eventuell kompensasjon. Ytelsesordningen behandles regnskapsmessig i henhold til IAS 19 Ansattelytelser. Landkreditt Forvaltning og Landkreditt Finans har kun innskuddsbaserte pensjonsordninger.

Ytelsesordningen omfatter i alt 21 aktive og 17 pensjonister, og gir rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av opptjeningsår, lønnsnivå og størrelsen på ytelsen fra Folketrygden. Ved beregning av størrelse på opptjent pensjon er lineært prinsipp benyttet. Årlig alderspensjon fra pensjonsordningen utgjør differansen mellom 66 prosent av pensjonsgrunnlaget og en antatt alderspensjon fra Folketrygden.

USIKREDE IKKE FONDSBASERTE FORPLIKTELSE

Gjeldende AFP-ordning behandles foreløpig regnskapsmessig som en innskuddsordning, og innbetalinger til denne er i 2016 og 2017 ført mot resultat.

For konsernsjef er det avtalt pensjon over drift. Pensjonsalder følger aldersgrensen i den kollektive tjenestepensjonsordningen med gjensidig mulighet for fratredele fra 62 år. Avtalen sikrer en total pensjonsutbetaling på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Arbeidsgiveravgift avsettes sammen med øvrige pensjonsforpliktelser. For økonomidirektør og direktør risikostyring er det avtalt pensjon over drift med mulighet for fratredele ved henholdsvis 65 og 64 år.

Konsernet benytter i hovedsak Norsk Regnskapsstiftelses forutsetninger i sine beregninger.

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	FORSIKRET ORDNING	
	2017	2016
Diskonteringsrente	2,26 %	2,51 %
Årlig lønnsvekst	3,10 %	2,40 %
Regulering av pensjoner under utbetaling	0,50 %	0,50 %
Regulering av Folketrygdens grunnbeløp	3,10 %	3,00 %
Renteberegning på fondsmidler	2,26 %	2,51 %
Gjennomsnittlig arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

	2017	2016
Påløpt pensjonsforpliktelse ved periodens begynnelse	46 515	44 786
Årets pensjonsopptjening, Service Cost	2 959	3 130
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	1 148	1 094
Planendring	0	0
Aktuarielt tap (gevinst)	1 553	3 041
Oppgjør	0	-3 471
Arbeidsgiveravgift av innbetaling pensjonsmidler	-160	-537
Pensjonsutbetalinger	-1 715	-1 527
Påløpt pensjonsforpliktelse ved periodens slutt	50 300	46 515

BEVEGELSER PENSJONSMIDLER

Pensjonsmidler ved periodens begynnelse	55 300	50 726
Renteberegning på pensjonsmidlene	1 412	1 345
Aktuarielt (tap) gevinst	-6 235	3 715
Betalte kostnader	-24	-403
Innbetalinger	952	4 029
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	-160	-537
Pensjonsutbetalinger	-1 373	-1 207
Oppgjør	0	-2 367
Pensjonsmidler ved periodens slutt	49 873	55 300

AVSTEMMING – BALANSEFØRT PENSJONSFORPLIKTELSE

Balanseført pensjonsforpliktelse ved periodens begynnelse	-8 784	-5 940
Resultatført pensjonskostnad	2 718	2 178
Aktuarielt tap/(gevinst) ført mot egenkapital	7 789	-603
Innbetalinger inklusive arbeidsgiveravgift	-952	-4 029
Utbetalt pensjon over drift inklusive arbeidsgiveravgift	-343	-319
Balanseført pensjonsforpliktelse inkl arbeidsgiveravgift *)	428	-8 712
*) Inkludert arbeidsgiveravgift med	810	681

PERIODENS PENSJONSKOSTNADER INKLUSIVE ARBEIDSGIVERAVGIFT

Årets pensjonsopptjening, Service Cost	2 548	3 130
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	1 148	1 094
Renteberegning på pensjonsmidlene	-1 412	-1 345
Overgangsordning AFP	0	0
Avslutning avtale	0	0
Administrasjonskostnader	24	403
Oppgjør	0	-1 104
Resultatført pensjonskostnad	2 307	2 178

FORUTSETNINGER**31.12.2017****31.12.2016**

Amortiseringsfaktor (forventet gjenstående tjenestetid)	7,45	7,49
Gjennomsnittlig arbeidsgiveravgiftsfaktor	14,10	14,10

DEMOGRAFISKE DATA

Antall yrkesaktive	21	24
Gjennomsnittsalder – yrkesaktive	58	58
Sum lønn	16 549	17 651
Gjennomsnittlig lønn	788	735
Antall pensjonister	17	16

SAMMENSETNING PENSJONSMIDLER**2017****2016**

Aksjer (13 %)	6 483	7 189
Obligasjoner (69 %)	34 412	38 710
Eiendom (17 %)	8 478	9 401
Annet (1 %)	499	0

Landkreditt Bank, Landkreditt Forvaltning og Landkreditt Finans har plikt til å etablere en pensjonsordning. Dette er etablert og i samsvar med kravene i loven. Pensjonsmidlene er i ubetydelig grad investert i obligasjoner utstedt av selskaper i Landkredittkonsernet. Faktisk avkastning på pensjonsmidlene var 3,8 prosent i 2016. Faktisk avkastning på pensjonsmidlene i 2017 foreligger mai 2018. Estimert avkastning på pensjonsmidlene i 2017 utgjør 4,5 prosent. Forventet gjennomsnittlig durasjon på pensjonsforpliktelsen er 15,0 år.

Endringer i obligasjonsrentene: En reduksjon i obligasjonsrentene vil øke forpliktelsene i pensjonsordningene. Dette vil bli delvis utlignet ved en økning i avkastningen på obligasjonsinvesteringene.

Inflasjonsrisiko: Pensjonsordningens forpliktelse har inflasjonsrisiko.

Forventet levetid: Utbetalingsforpliktelsen gjelder for det resterende livsløpet til deltakerne i ordningen. En økning i forventet levetid vil lede til en øking i ordningens forpliktelser.

FORVENTET FORFALLSTIDSPUNKT PÅ PENSJONSORDNINGENE (NOMINELLE KONTANTSTRØMMER)

YTELSESPENSJON	< 1 ÅR	1–2 ÅR	3–5 ÅR	> 5 ÅR
	1 575	3 088	4 426	87 137

Landkreditts mål er å matche de langsiktige investeringene med forpliktelsene ettersom de forfaller. Landkreditt overvåker aktivt hvordan løpetider og den forventede avkastning matcher pensjonsutbetalingene ettersom de forfaller. Investeringene er godt diversifiserte, slik at tap i en enkelt investering ikke vil ha vesentlig påvirkning på ordningens totale pensjonsmidler. Forventet samlet innbetaling til ytelsesplanen i 2018 er 69.

NETTO PERIODISERT PENSJONSKOSTNAD 2017	FORSIKRET ORDNING	USIKREDE ORDNINGER
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1 846	388
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	260	54
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsene	1 004	144
Renteberegning på pensjonsmidlene	-1 412	0
Resultatført netto forpliktelse ved oppgjør	0	0
Administrasjonskostnader	24	0
Netto pensjonskostnad	1 721	586

AVSTEMMING AV PENSJONSORDNINGENS FINANSIERTE STATUS MOT BELØP I BALANSEN	31.12.2017 FORSIKRET ORDNING	31.12.2017 UFORSIKREDE ORDNINGER	31.12.2016 FORSIKRET ORDNING	31.12.2016 UFORSIKREDE ORDNINGER
Pensjonsforpliktelser (brutto)	-42 565	-7 735	-40 594	-5 922
Pensjonsmidler (markedsverdi)	49 873	0	55 228	0
Ikke resultatførte estimatendringer og avvik	0	0	0	0
Netto pensjonsmidler (-forpliktelser)	7 307	-7 735	14 634	-5 922

UTVIKLINGEN DE SISTE FEM ÅR I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGEN	2017	2016	2015	2014	2013
Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	50 300	46 588	44 879	65 089	50 591
Pensjonsmidler 31.12	49 873	55 300	50 726	60 216	56 763
Underskudd	428	-8 712	-5 847	4 872	-6 172

Landkreditt Bank, Landkreditt Forvaltning AS og Landkreditt Finans AS har innskuddsbaserte pensjonsordninger. I tillegg har selskapene en AFP-ordning som foreløpig regnskapsføres som en innskuddsbasert ordning. Totalt kostnadsført i 2017 utgjør 8.391 (9.244 i 2016). Herav utgjør i 2016 2,2 mill kostnader i forbindelse med utstedelse av fripoliser ved overgang til innskuddspensjon.

Pr. 31.12.2017 er estimatavviket innregnet over totalresultatet. For konsernet og morbanken betyr det at pensjonsforpliktelsen ble økt med 6.988 og egenkapitalen reduseres med 5.241 etter skatt.

SENSITIVITESANALYSE LANDKREDITT BANK 2017 BASERT PÅ FØLGENDE FORUTSETNINGER

Diskonteringsrente +/- 0,5 %

Lønnsregulering +/- 0,5 %

Pensjonsregulering +/- 0,25 %

	SIKRET ORDNING	USIKRET ORDNING
Brutto opptjent pensjonsforpliktelse 31.12.2017	42 565	6 925
Årets pensjonsopptjening pr 31.12.2017	1 888	1 066

ENDRING HVIS FORUTSETNINGER ENDRES +/- 0,5 PROSENT

ESTIMERT PENSJONSFORPLIKTELSE	SIKRET ORDNING		USIKRET ORDNING	
	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT
Diskonteringsrente	45 802	39 651	7 740	6 407
Lønnsregulering	41 458	43 743	6 527	7 570
Pensjonsregulering	41 058	44 186	6 770	7 302

ÅRETS PENSJONSOPPTJENING	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT
Diskonteringsrente	2 072	1 725	1 199	951
Lønnsregulering	1 787	1 999	971	1 171
Pensjonsregulering	1 797	1 987	1 011	1 126

PROSENTVIS ENDRING HVIS FORUTSETNINGER ENDRES +/- 0,5 PROSENT

ESTIMERT PENSJONSFORPLIKTELSE (I PROSENT)	SIKRET ORDNING		USIKRET ORDNING	
	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT
Diskonteringsrente	7,6	-6,8	11,8	-7,5
Lønnsregulering	-2,6	2,8	-5,8	9,3
Pensjonsregulering	-3,5	3,8	-2,2	5,4

ÅRETS PENSJONSOPPTJENING (I PROSENT)	SIKRET ORDNING		USIKRET ORDNING	
	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT
Diskonteringsrente	9,7	-8,7	12,4	-10,8
Lønnsregulering	-5,4	5,8	-9,0	9,8
Pensjonsregulering	-4,8	5,2	-5,2	5,6

NOTE 10 SKATTEKOSTNAD

	2017	2016
Resultat før skatt	233 822	224 988
Permanente resultatforskjeller	-54 338	-23 924
Endringer i midlertidige resultatforskjeller	3 374	-36 706
Årets skattegrunnlag	182 858	164 358

Betalbar skatt	45 714	41 090
Netto endring utsatt skatt, 25 %	475	8 554
For mye/ lite avsatt tidligere år	259	-997
Netto endring utsatt skatt som følge av endret skattesats	-555	-479
Årets skattekostnad	45 893	48 168

SKATTEKOSTNAD PÅ TOTALRESULTATET

Årets skattekostnad i årsresultatet	45 893	48 168
Utsatt skatt på estimatavvik	-1 747	169
Sum skattekostnad i totalresultat	44 146	48 337

Utsatt skatt er beregnet på grunnlag av de midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier som eksisterer ved utgangen av regnskapsåret. Konsernet har de senere år hatt positivt skattemessig resultat og forventer også dette i fremtiden. Det er derfor vurdert at utsatt skattefordel har verdi.

MIDLERTIDIGE FORSKJELLER KNYTTET TIL	2017	2016	ENDRING
Obligasjoner	12 316	13 182	-866
Pensjonsforpliktelser	-500	8 712	-9 212
Anleggsmidler	-1 281 355	-1 182 242	-99 113
Fordringer	1 351 983	1 245 538	106 445
Fremførbart underskudd	-31 664	-29 868	-1 796
Netto midlertidige forskjeller	50 780	55 323	
Utsatt skatt, 23 og 25 prosent av midlertidige forskjeller	11 584	13 351	
Netto utsatt skatt	11 584	13 351	

Utsatt skatt/ skattefordel forventes reversert senere enn ett år.

AVSTEMMING AV SKATTEKOSTNAD	2017	2016
Resultat før skatt	233 822	224 988
Skatt beregnet med konsernets vektete gjennomsnittlige skattesats	58 455	56 247
-Ikke skattepliktig inntekt	-12 807	-13 986
-Skattemessig ikke fradragsberettigede kostnader	1 460	11 561
Andel resultat tilknyttet selskap etter skatt	-3 015	-4 009
Kalkulert endring i utsatt skatt som følge av endret skattesats	-555	-479
For mye/ lite avsatt tidligere år	259	-997
Skattekostnad i resultatet	44 146	48 337

NOTE 11 UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

	31.12.2017	31.12.2016
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	425 480	444 929
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	267 889	471 835

Av konsernets innskudd i kredittinstitusjoner er 6.628 bundne midler (6.521 i 2016). Pr. 31.12.2017 er den gjennomsnittlige effektive rente på utlån og fordringer på kredittinstitusjoner 0,45 prosent (0,61 prosent).

NOTE 12 UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Konsernet definerer sine hovedmarkedssegmenter til å være næringsliv og personmarked. Innenfor segmentet næringsliv er landbruk den dominerende næringen. Innen landbruk er hovedvekten av lånene gitt til eiendommer i sentrale områder og sikret innenfor 60 prosent av godkjent verdigrunnlag.

Økt vekt på bostedsverdier medfører positiv verdiutvikling særlig for de eiendommer som ligger i sentrale områder.

Innen personmarkedet vurderes kvaliteten på utlånsporteføljen å være høy. Hovedvekten av utlånene er gitt på basis av sikkerhet i eiendommer som ligger i sentrale strøk der det i vurdering av betjeningsevne er tatt høyde for en betydelig renteøkning, og der de fleste lån er gitt innenfor 60 prosent av godkjent verdigrunnlag.

Landkreditt Bank benytter en modell for risikoklassifisering av utlån og kreditter til alle kunder som beregner bankens risiko på grunnlag av kundens betjeningsevne og belåningsgrad. Betjeningsevne og belåningsgrad vurderes uavhengig av hverandre. Belåningsgrad er kundens belåning av verdivurderte sikkerheter som i all hovedsak er eiendommer. Betjeningsevne er kundens evne til å betjene gjelden med renter og avdrag.

Beregnet risikoklasse er et resultat av en kombinasjon av betjeningsevne og belåningsgrad. Avhengig av resultatet av beregningen klassifiseres kunden i henholdsvis lav, middels eller høy risikoklasse.

Gjennom medlemskapet i Finans Norge har Landkreditt Bank en avtale som dekker varemottakers garantiansvar i Oppgjørs- og driftskredittordningen for landbruket. Ordningen går i korte trekk ut på at innvilget kreditt til landbruket sikres gjennom notifikasjon

av fremtidige produsentoppgjør fra medlemsbedrifter av samvirkeordningen fra 1967 og privatordningen fra 1968. Størrelse på kreditten innvilges i forhold til størrelsen på leveransene til ovennevnte bedrifter pr. år. Hovedregel er at kreditten maksimeres til 40 prosent av netto overført beløp til bank, inklusive merverdiavgift. Kredittenes størrelse gjennomgås årlig. Medlemsbedriftenes kausjonsansvar er å anse som en simpel kausjon og begrenset til 50 prosent av bankens tap på driftskreditten.

Tapsrisikoen i de eksisterende landbruks- og personmarkedsporteføljene vurderes som lav.

Landkreditt Boligkreditt definerer sitt hovedmarked til å være godt sikrede boliglån til personmarkeds kunder i Landkreditt Bank. Det forventes ingen negative endringer i tapsutsiktene for dette markedssegmentet. Kvaliteten på utlånsporteføljen vurderes å være høy. Alle utlån er nedbetalingslån eller boligkreditter med flytende rente. Alle engasjementer risikoklassifiseres etter en modell som i hovedsak bygger på betjeningsevne og sikkerhet. Risikoklassifiseringen foretas hver gang det er endring i kundens engasjement eller pant. Løpende engasjementer risikoklassifiseres kvartalsvis. Alle lån skal ha en panteverdi innenfor 75 prosent av boligens verdi.

Landkreditt Finans formål er objektsfinansiering, leasing og salgspantfinansiering, samt virksomhet som står i forbindelse med dette. Selskapet har et eget risikoklassifiseringssystem for vurdering av kredittrisiko for alle kunder (både utlån og leasing). Dette omfatter både kundens økonomiske situasjon og pantets markedsverdi i forhold til lånet. Systemet fordeler hele porteføljen automatisk i fire ulike klasser. Det gjennomføres årlig reklassifisering ut fra kundens økonomiske situasjon på engasjement over en viss størrelse. Systemet inkluderer også en nedskrivningsplan på pantets markedsverdi. Denne oppdateres fortløpende.

SPESIFIKASJON INNEN RISIKOGRUPPER PR 31.12.2017

LANDBRUKSKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT- ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	10 743 928	69,0	8 893 708	1 850 209	0	10 743 917
Lav til middels risiko	2 742 950	17,6	2 532 841	210 107	0	2 742 948
Middels risiko	719 904	4,6	672 989	46 913	0	719 902
Høy risiko	723 449	4,6	686 609	35 890	29 422	693 077
Leiefinansieringsavtaler	635 007	4,1	635 007	0	0	635 007
Usikrede kortkreditter	173	0,0	112	61	0	173
Sum landbrukskunder	15 565 411	100,0	13 421 266	2 143 180	29 422	15 535 024

NÆRINGS LIVKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT- ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	544 596	42,5	450 520	94 076	0	544 596
Lav til middels risiko	164 849	12,9	155 239	9 610	0	164 849
Middels risiko	73 385	5,7	72 846	540	0	73 386
Høy risiko	68 309	5,3	64 480	3 829	10 390	57 919
Leiefinansieringsavtaler	431 023	33,6	431 023	0	305	430 718
Usikrede kortkreditter	100	0,0	50	50	0	100
Sum næringslivkunder	1 282 262	100,0	1 174 158	108 105	10 695	1 271 568

PERSONMARKEDSKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT- ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	7 729 426	78,6	6 698 197	1 031 231	0	7 729 428
Lav til middels risiko	1 535 132	15,6	1 471 410	63 720	0	1 535 130
Middels risiko	450 079	4,6	432 761	17 320	0	450 081
Høy risiko	115 630	1,2	108 532	7 098	8 079	107 551
Leiefinansieringsavtaler	0	0	0	0	0	0
Usikrede kortkreditter	3 554	0,0	1 856	1 697	0	3 553
Sum personmarkeds kunder	9 833 822	100,0	8 712 757	1 121 066	8 079	9 825 744

SPESIFIKASJON INNEN RISIKOGRUPPER PR 31.12.2016

LANDBRUKSKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT-ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	9 691 795	67,5	7 953 187	1 737 995	0	9 691 182
Lav til middels risiko	2 529 755	17,6	2 332 641	196 941	0	2 529 582
Middels risiko	872 786	6,1	818 304	54 407	0	872 711
Høy risiko	750 237	5,2	710 559	39 644	27 906	722 297
Leiefinansieringsavtaler	521 212	3,6	521 212	0	0	521 212
Usikrede kortkreditter	1 754	0,0	1 691	61	0	1 752
Sum landbrukskunder	14 367 539	100,0	12 337 595	2 029 048	27 906	14 338 737

NÆRINGSLIVKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT-ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	610 555	40,4	519 955	90 592	0	610 547
Lav til middels risiko	161 909	10,7	149 575	12 331	0	161 906
Middels risiko	153 149	10,1	151 761	1 388	0	153 149
Høy risiko	123 214	8,1	117 050	6 164	12 604	110 610
Leiefinansieringsavtaler	463 490	30,6	463 490	0	305	463 185
Usikrede kortkreditter	75	0,0	26	50	0	76
Sum næringslivkunder	1 512 393	100,0	1 401 858	110 525	12 909	1 499 474

PERSONMARKEDSKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT-ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	6 082 485	73,4	5 174 661	907 815	0	6 082 476
Lav til middels risiko	1 528 273	18,5	1 456 158	72 110	0	1 528 268
Middels risiko	537 587	6,5	512 980	24 607	0	537 587
Høy risiko	130 075	1,6	122 752	7 321	4 470	125 603
Leiefinansieringsavtaler	0	0,0	0	0	0	0
Usikrede kortkreditter	3 770	0,0	2 212	1 558	682	3 088
Sum personmarkeds kunder	8 282 191	100,0	7 268 764	1 013 411	5 152	8 277 023

Brutto utlån er summen av nedbetalingslån og trukkede kreditter. Potensiell eksponering er ikke utnyttede trekkrettigheter. Maksimal eksponering er summen av brutto utlån, potensiell eksponering og fratrasket Individuelle nedskrivninger.

OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER
31.12.2017
31.12.2016

Periodiserte fremtidige salgsgevinster leasing

33 197

30 197

FORDELING AV GARANTIANSVAR
31.12.2017
31.12.2016

Betalingsgarantier

4 985

8 082

Andre garantier

11 923

11 171

Sum garantiansvar
16 908
19 253

NOTE 13 FORDELING AV BRUTTO UTLÅN TIL KUNDER PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER OG VIKTIGE NÆRINGER

	31.12.2017	PROSENT-ANDEL	31.12.2016	PROSENT-ANDEL
Østfold	1 939 558	8,32	1 679 974	8,00
Akershus	4 726 455	20,28	4 290 988	20,43
Oslo	2 940 662	12,62	2 519 566	11,99
Hedmark	1 259 993	5,41	1 236 803	5,89
Oppland	1 146 976	4,92	1 042 912	4,96
Buskerud	1 513 663	6,49	1 420 281	6,76
Vestfold	1 596 863	6,85	1 473 687	7,01
Telemark	420 633	1,80	423 937	2,02
Aust-Agder	204 138	0,88	155 744	0,74
Vest-Agder	278 675	1,20	251 633	1,20
Rogaland	2 669 039	11,45	2 291 644	10,91
Hordaland	857 395	3,68	770 217	3,67
Sogn og Fjordane	208 194	0,89	165 526	0,79
Møre og Romsdal	625 531	2,68	627 042	2,98
Sør-Trøndelag	835 106	3,58	741 799	3,53
Nord-Trøndelag	940 600	4,04	845 471	4,02
Nordland	645 703	2,77	631 719	3,01
Troms	389 113	1,67	356 491	1,70
Finnmark	73 017	0,31	56 815	0,27
Utland	38 355	0,16	25 969	0,12
Brutto utlån	23 309 670	100,00	21 008 217	100,00

PR. 31.12.2017	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	MISLIGHOLDTE ENGASJEMENTER	INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER
Personmarkeds kunder	8 712 102	1 121 065	57 334	8 079
Næringslivskunder	14 596 568	2 251 285	121 133	40 117
Sum	23 308 670	3 372 350	178 467	48 196
Landbruk	13 425 417	2 143 180	106 961	29 508
Industri	80 371	15 022	529	0
Bygg og anlegg, kraft, vannforsyning	445 358	21 000	8 270	9 219
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	91 960	27 098	213	197
Eiendomsdrift	255 908	24 907	728	1 000
Tjenesteytende næringer	292 988	20 078	4 432	193
Øvrige kunde grupper	4 566	0	0	0
Sum næringslivskunder	14 596 568	2 251 285	121 133	40 117

PR. 31.12.2016	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	MISLIGHOLDTE ENGASJEMENTER	INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER
Personmarkedskunder	7 268 764	1 013 411	46 894	5 152
Næringslivskunder	13 739 456	2 139 573	99 038	40 814
Sum	21 008 217	3 152 984	145 932	45 966
Landbruk	12 398 274	2 029 048	83 605	27 990
Industri	95 798	6 508	32	0
Bygg og anlegg, kraft, vannforsyning	471 475	24 964	10 083	9 284
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	93 885	28 988	600	141
Eiendomsdrift	387 086	26 876	3 396	3 151
Tjenesteytende næringer	289 378	23 189	1 292	248
Øvrige kunde grupper	3 560	0	30	0
Sum næringslivskunder	13 739 456	2 139 573	99 038	40 814

**ENGASJEMENTSBELØP MED VERDIFALL, MISLIGHOLD OG NEDSKRIVNINGER
FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER 31.12.2017**

	ENGASJEMENTER MED VERDIFALL	PROSENT- ANDEL	MISLIGHOLD	PROSENT- ANDEL	NEDSKRIVNINGER	PROSENT- ANDEL
Østfold	10 895	8,66	16 957	9,50	5 194	10,78
Akershus	1 586	1,26	14 825	8,31	1 683	3,49
Oslo	22 253	17,69	18 040	10,11	6 784	14,08
Hedmark	6 997	5,56	16 243	9,10	6 464	13,41
Oppland	23 475	18,66	8 807	4,94	6 500	13,49
Buskerud	485	0,39	16 488	9,24	500	1,04
Vestfold	9 064	7,20	17 317	9,70	1 953	4,05
Telemark	13 460	10,70	8 184	4,59	1 893	3,93
Aust-Agder	110	0,09	3 637	2,04	93	0,19
Vest-Agder	0	0,00	53	0,03	55	0,11
Rogaland	5 022	3,99	6 348	3,56	1 075	2,23
Hordaland	7 412	5,89	12 183	6,83	4 000	8,30
Sogn og Fjordane	6 891	5,48	526	0,29	3 137	6,51
Møre og Romsdal	3 428	2,72	3 073	1,72	3 266	6,78
Sør-Trøndelag	50	0,04	12 974	7,27	53	0,11
Nord-Trøndelag	0	0,00	9 644	5,40	0	0,00
Nordland	93	0,07	6 670	3,74	51	0,11
Troms	10 424	8,29	2 247	1,26	3 373	7,00
Finnmark	4 171	3,32	4 251	2,38	2 123	4,40
Sum	125 816	100,00	178 466	100,00	48 196	100,00

**ENGASJEMENTSBELØP MED VERDIFALL, MISLIGHOLD OG NEDSKRIVNINGER
FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER 31.12.2016**

	ENGASJEMENTER MED VERDIFALL	PROSENT- ANDEL	MISLIGHOLD	PROSENT- ANDEL	NEDSKRIV- NINGER	PROSENT- ANDEL
Østfold	8 810	6,81	18 938	12,95	2 763	6,01
Akershus	1 345	1,04	10 168	6,95	1 392	3,03
Oslo	21 895	16,92	21 583	14,76	4 758	10,35
Hedmark	14 909	11,52	24 831	16,98	6 745	14,67
Oppland	24 483	18,92	4 874	3,33	6 500	14,14
Buskerud	488	0,38	8 474	5,79	570	1,24
Vestfold	708	0,55	2 710	1,85	763	1,66
Telemark	15 729	12,15	3 777	2,58	4 323	9,40
Aust-Agder	96	0,07	2 305	1,58	93	0,20
Vest-Agder	3 971	3,07	52	0,04	1 000	2,18
Rogaland	0	0,00	204	0,14	0	0,00
Hordaland	9 955	7,69	10 291	7,04	6 151	13,38
Sogn og Fjordane	6 947	5,37	1 182	0,81	3 222	7,01
Møre og Romsdal	7 290	5,63	9 824	6,72	3 023	6,58
Sør-Trøndelag	50	0,04	4 031	2,76	53	0,12
Nord-Trøndelag	0	0,00	9 109	6,23	0	0,00
Nordland	88	0,07	7 190	4,92	51	0,11
Troms	10 908	8,43	2 399	1,64	3 373	7,34
Finnmark	1 764	1,36	4 286	2,93	1 186	2,58
Utland	0	0,00	8	0,01	0	0,00
Sum	129 436	100,00	146 238	100,00	45 966	100,00

GEOGRAFISK FORDELING BASERT PÅ MEDLEMSKAP

FYLKE	31.12.2017 MEDLEMMER	ANTALL LÅN	RETLÅN	31.12.2016 MEDLEMMER	ANTALL LÅN	RETLÅN
Østfold	873	1 102	1 306 586	853	1 076	1 157 125
Akershus	1 407	1 839	1 730 539	1 434	1 864	1 768 274
Oslo	79	81	94 917	86	92	102 091
Hedmark	709	930	884 333	745	949	864 074
Oppland	691	947	846 354	702	940	745 818
Buskerud	630	752	798 682	626	744	762 179
Vestfold	732	961	1 070 421	742	949	1 014 258
Telemark	270	325	305 990	280	340	307 462
Aust-Agder	119	120	122 226	115	116	95 425
Vest-Agder	119	144	179 198	119	141	166 048
Rogaland	967	1 263	2 077 557	913	1 156	1 796 503
Hordaland	366	438	407 542	363	430	359 490
Sogn og Fjordane	97	119	93 125	98	122	88 167
Møre og Romsdal	446	550	431 688	466	583	456 272
Sør-Trøndelag	439	560	453 773	444	551	415 726
Nord-Trøndelag	547	775	790 053	577	775	705 403
Nordland	429	591	475 410	423	586	451 616
Troms	329	381	194 734	320	377	173 109
Finnmark	58	62	27 531	64	71	29 889
Sum	9 307	11 940	12 290 658	9 370	11 862	11 458 929

NOTE 14 MISLIGHOLD OG NEDSKRIVNINGER PÅ UTLÅN TIL KUNDER

MISLIGHOLDTE UTLÅN

TOTALT	31.12.2017	31.12.2016
Brutto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	178 467	146 238
Nedskrivninger på individuelle utlån	48 196	45 966
Netto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	130 271	100 272
Netto mislighold i prosent av brutto utlån	0,56	0,48

PERSONMARKED	31.12.2017	31.12.2016
Brutto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	57 334	46 895
Nedskrivninger på individuelle utlån	8 079	5 152
Netto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	49 255	41 743
Netto mislighold i prosent av brutto utlån	0,57	0,57

NÆRINGS LIVMARKED	31.12.2017	31.12.2016
Brutto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	121 133	99 343
Nedskrivninger på individuelle utlån	40 117	40 814
Netto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	81 016	58 529
Netto mislighold i prosent av brutto utlån	0,56	0,43

Sum engasjement på alle kunder med lån med forfalte terminer eldre enn 90 dager eller kreditter med overtrekk over 90 dager.

UTLÅN MED FORFALTE TERMINER	2017			
TOTALT	1-30 DGR	1-3 MND	3-12 MND	> 12 MND
Personmarked	82 738	28 500	12 623	6 225
Næringslivmarked	341 271	140 595	50 575	18 194
Totalt	424 009	169 095	63 198	24 419

UTEN INDIVIDUELL NEDSKRIVNING	1-30 DGR	1-3 MND	3-12 MND	> 12 MND
Personmarked	82 738	28 500	12 623	812
Næringslivmarked	332 459	140 595	50 575	654
Totalt	415 197	169 095	63 198	1 466

MED INDIVIDUELL NEDSKRIVNING	1-30 DGR	1-3 MND	3-12 MND	> 12 MND
Personmarked	0	0	0	5 413
Næringslivmarked	8 812	0	0	17 540
Totalt	8 812	0	0	22 953

UTLÅN MED FORFALTE TERMINER TOTALT	2016			
	1–30 DGR	1–3 MND	3–12 MND	> 12 MND
Personmarked	86 827	26 418	218	10 512
Næringslivmarked	381 614	98 576	42 282	24 814
Totalt	468 441	124 994	42 500	35 326

UTEN INDIVIDUELL NEDSKRIVNING	1–30 DGR	1–3 MND	3–12 MND	> 12 MND
Personmarked	86 827	26 418	218	4 847
Næringslivmarked	381 614	98 576	39 222	383
Totalt	468 441	124 994	39 440	5 230

MED INDIVIDUELL NEDSKRIVNING	1–30 DGR	1–3 MND	3–12 MND	> 12 MND
Personmarked	0	0	0	5 665
Næringslivmarked	0	0	3 060	24 431
Totalt	0	0	3 060	30 096

2017			2016	
UTLÅN SOM HAR FALT I VERDI NEDSKREVNE UTLÅN	BRUTTO UTLÅN	VIRKELIG VERDI AV SIKKERHETER	BRUTTO UTLÅN	VIRKELIG VERDI AV SIKKERHETER
Personmarked	8 923	843	5 530	379
Næringsliv	116 893	77 081	123 906	83 397
Totalt	125 816	77 924	129 436	83 776

ENDRING I INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER 2017	TOTALT	NÆRINGS LIV	PERSONMARKED
Nedskrivninger på individuelle utlån 1.1.	45 966	40 800	5 166
– Konstaterte tap i perioden med tidligere individuelle nedskrivninger	3 396	3 396	0
+ Økning i individuelle nedskrivninger i perioden	1 928	1 928	0
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	5 668	2 755	2 913
– Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	1 970	1 970	0
= Individuelle nedskrivninger 31.12.	48 196	40 117	8 079

ENDRING I INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER 2016	TOTALT	NÆRINGS LIV	PERSONMARKED
Nedskrivninger på individuelle utlån 1.1.	43 435	37 685	5 750
– Konstaterte tap i perioden med tidligere individuelle nedskrivninger	8 715	8 442	273
+ Økning i individuelle nedskrivninger i perioden	8 254	8 254	0
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	8 238	8 205	33
– Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	5 246	4 902	344
= Individuelle nedskrivninger 31.12.	45 966	40 800	5 166

ENDRING I NEDSKRIVNING PÅ GRUPPER AV UTLÅN 2017	TOTALT	NÆRINGS LIV	PERSONMARKED
Nedskrivning på grupper av utlån 1.1.	1 488	1 488	0
+/- Periodens endringer i nedskrivninger	0	0	0
= Nedskrivning på grupper av utlån 31.12.	1 488	1 488	0

ENDRING I NEDSKRIVNING PÅ GRUPPER AV UTLÅN 2016	TOTALT	NÆRINGS LIV	PERSONMARKED
Nedskrivning på grupper av utlån 1.1.	1 488	1 488	0
+/- Periodens endringer i nedskrivninger	0	0	0
= Nedskrivning på grupper av utlån 31.12.	1 488	1 488	0

Utlånsporteføljen består av lån og kreditter gitt til tre ulike markeder; personmarked, primærlandbruk og næringskunder (SMB). Konsernet har med utgangspunkt i tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til betjeningsevne og pant, vurdert det som hensiktsmessig og riktig å foreta en vurdering av personmarked og primærlandbruk som to grupper.

Næringskundene er relativt få i antall og har større ulikheter i grunnlaget for betjeningsevne og delvis også sikkerhet. Porteføljene vurderes å være robuste i forhold til en konjunkturedgang og det ligger ingen signaler i porteføljene eller endring i rammevilkår som tilsier systematiske tap. Med den svært forsiktige belåningsgraden i porteføljene foreligger det ikke grunnlag for å foreta gruppe- nedskrivning av konsernets utlånseksponering mot primærlandbruk eller personmarked.

TAP PÅ UTLÅN 2017	TOTALT	NÆRINGS LIV	PERSONMARKED
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	2 464	-598	3 062
+ Periodens endring i nedskrivning på grupper av utlån	0	0	0
+ Konstaterte tap i perioden med tidligere individuelle nedskrivninger	3 396	3 396	0
+ Konstaterte tap i perioden uten tidligere individuelle nedskrivninger	44	44	0
- Inngang på tidligere konstaterte nedskrivninger	290	277	13
Tap på utlån i perioden	5 614	2 565	3 049

TAP PÅ UTLÅN 2016	TOTALT	NÆRINGS LIV	PERSONMARKED
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	3 098	2 480	618
+ Periodens endring i nedskrivning på grupper av utlån	0	0	0
+ Konstaterte tap i perioden med tidligere individuelle nedskrivninger	8 715	8 441	274
+ Konstaterte tap i perioden uten tidligere individuelle nedskrivninger	472	341	131
- Inngang på tidligere konstaterte nedskrivninger	0	0	0
Tap på utlån i perioden	12 285	11 262	1 023

RENTEINNTEKTER PÅ NEDSKREVNE UTLÅN 2017	TOTALT	NÆRINGS LIV	PERSONMARKED
Inntektsførte renter	230	230	0

RENTEINNTEKTER PÅ NEDSKREVNE UTLÅN 2016	TOTALT	NÆRINGS LIV	PERSONMARKED
Inntektsførte renter	568	568	0

NOTE 15 PROVISJONSINNTEKTER OG PROVISJONSKOSTNADER

KONSERN	2017	2016
Garantiprovisjon	375	447
Gebyrer betalingsformidling	15 739	15 770
Gebyrer forvaltningstjenester	21 638	18 718
Gebyrinntekter leasing	7 238	7 040
Andre gebyrer og provisjonsinntekter	13 843	6 298
Sum gebyrer og provisjonsinntekter	58 833	48 272
Avgitt garantiprovisjon	500	472
Gebyrkostnader clearing/oppgjør	3 993	4 179
Andre gebyrer og provisjonskostnader	1 203	1 088
Sum gebyrer og provisjonskostnader	5 696	5 739

NOTE 16 SERTIFIKATER, OBLIGASJONER OG ANDRE RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER TIL VIRKELIG VERDI

	31.12.2017	31.12.2016
Sertifikater og obligasjoner utstedt av den norske stat	354 199	169 590
Fond med obligasjoner garantert av stater	95 390	74 877
Obligasjoner med fortrinnsrett	1 451 302	1 032 177
Fondsobligasjoner utstedt av andre	98 719	17 986
Rentefond	348 580	373 931
Sum	2 348 190	1 668 561
Herav opptjente ikke mottatte inntekter	2 201	1 925

Utviklingen i effektiv rente har gått fra 2,00 prosent pr 31.12.2016 til 1,44 prosent pr 31.12.2017. Effektiv rente er beregnet ved å ta nominell rente på investeringene korrigert for periodisering av over-/underkurs.

31.12.2017	RISIKO-KATEGORI	ANSKAFFELSESKOST	BOKFØRT VERDI	ANDEL BØRS-NOTERT	AVKASTNING 2017
Sertifikater og obligasjoner utstedt av den norske stat	0 %	354 198	354 199	100 %	764
Fond med obligasjoner garantert av stater	0 %	96 784	95 390	n.a	513
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 %	1 442 985	1 451 302	100 %	26 541
Fondsobligasjoner utstedt av andre	100 %	97 315	98 719	100 %	5 410
Rentefond	100 %	342 938	348 580	n.a	20 650
Sum		2 334 220	2 348 190		53 878

31.12.2016	RISIKO-KATEGORI	ANSKAFFELSESKOST	BOKFØRT VERDI	ANDEL BØRS-NOTERT	AVKASTNING 2016
Sertifikater og obligasjoner utstedt av den norske stat	0 %	169 406	169 590	100 %	939
Fond med obligasjoner garantert av stater	0 %	75 000	74 877	N.a.	-123
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 %	1 029 175	1 032 177	100 %	21 268
Fondsobligasjoner utstedt av andre	100 %	17 964	17 986	100 %	-2
Rentefond	100 %	360 070	373 931	n.a	16 036
Sum		1 651 615	1 668 561		38 118

NOTE 17 EGENKAPITALINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

ANDELER I AKSJEFOND	BOKFØRT VERDI 31.12.2017	AVKASTNING 2017	BOKFØRT VERDI 2016	AVKASTNING 2016
Landkreditt Kina	0	0	0	764
Landkreditt Utbytte	98 328	15 537	90 450	13 173
Sum	98 328	15 537	90 450	13 937

NOTE 18 EGENKAPITALINSTRUMENTER TILGJENGELIG FOR SALG

AKSJER OG ANDELER	ORGANISASJONS- NUMMER	ANTALL AKSJER/ANDELER	EIER- ANDEL	BOKFØRT VERDI 31.12.2017	BOKFØRT VERDI 31.12.2016	KOST- PRIS	BØRS- NOTERT
Tun Media AS	982 519 985	7 059 658	7,65 %	2 666	2 666	2 666	Nei
Produsentregisteret BA	870 309 392	1	16,67 %	50	50	50	Nei
Landbrukets Dataflyt SA	913 294 394	1	8,40 %	320	320	320	Nei
BankAxept AS	883 982 282	250	n/a	125	125	125	Nei
Bankenes ID-Tjeneste AS	988 477 052	66	6,60 %	13	13	13	Nei
VISA Norge FLI	986 593 047	n/a	n/a	3 141	3 141	0	Nei
Sum andre aksjer og andeler, anleggsmidler 31.12.2017				6 315	6 315	3 174	

Se note 2.11 for vurdering av virkelig verdi.

NOTE 19 EIERINTERESSER I TILKNYTTETE SELSKAPER

Pr 31.12.2017 har selskaper i konsernet eierinteresser i følgende tilknyttede selskaper

	ORGANISASJONS- NUMMER	ANDEL EGENKAPITAL	ANTALL AKSJER	PÅLYDENDE VERDI	EIERANDEL I PROSENT	BOKFØRT VERDI
Landbruksforsikring AS	983 784 895	126 069	40 606	1 000	46,36	129 136
2017	LAND	EIENDELER	GJELD	INNTEKTER	ANDEL RESULTAT	
Landbruksforsikring AS	Norge	527 615	401 546	118 615	12 060	
2016	LAND	EIENDELER	GJELD	INNTEKTER	ANDEL RESULTAT	
Landbruksforsikring AS	Norge	450 066	336 058	98 949	16 035	

Landbruksforsikring har kontoradresse Karl Johans gate 41 A. Landkreditt har ikke mottatt utbytte i 2016 eller 2017 på investeringen i Landbruksforsikring AS. Landkreditt eier i tillegg 20 millioner kroner i et evigvarende ansvarlig lån i Landbruksforsikring. Forskjellen mellom bokført verdi og andel egenkapital skyldes goodwill.

AVSTEMMING ANDEL EGENKAPITAL I TILKNYTTET SELSKAP	31.12.2017	31.12.2016
Andel egenkapital i tilknyttet selskap pr. 31.12.	117 076	101 041
Andel av resultat	12 060	16 035
Andel egenkapital i tilknyttet selskap pr. 31.12.	129 136	117 076
Andel korrigering mot totalresultatet		

NOTE 20 IMMATERIELLE EIENDELER

	31.12.2017	31.12.2016
Anskaffelseskost 01.01.	129 082	122 832
+ Tilgang dette år	10 820	6 250
Anskaffelseskost 31.12.	139 902	129 082
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	91 085	81 340
+ Årets avskrivninger	9 656	9 745
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	100 741	91 085

Bokført verdi 31.12.	39 161	37 997
Avskrivningssatser	0–20%	0–20%

Immaterielle eiendeler består hovedsaklig av lisenser for bruk av programvare fra EVRY ASA. Lisensene avskrives over 5 år som er forventet gjennværende avtaleperiode. 11.500 av bokført verdi er lisens som ikke avskrives (jvf. note 2.6). Ingen immaterielle eiendeler er stilt som sikkerhet for gjeld.

NOTE 21 VARIGE DRIFTSMIDLER

	31.12.2017		31.12.2016	
	MASKINER, INVENTAR	FASTE EIENDOMMER	MASKINER, INVENTAR	FASTE EIENDOMMER
Anskaffelseskost 01.01.	39 074	2 583	32 366	2 583
+ Tilgang dette år	7 310	0	6 708	0
– Avgang dette år	39	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	46 345	2 583	39 074	2 583
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	27 266	187	25 780	178
+ Årets avskrivninger	2 398	9	1 486	9
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	29 664	196	27 266	187
Bokført verdi 31.12.	16 681	2 387	11 808	2 396
Avskrivningssatser	20–33%	0–5%	20–33%	0–5%

Ingen varige driftsmidler er stilt som sikkerhet for gjeld.

NOTE 22 LEIEFINANSIERING

FINANSIELL LEASING

BRUTTOINVESTERING I LEIEAVTALER

	31.12.2017	31.12.2016
Forfaller innen 1 år	326 281	301 600
Forfaller 1–5 år	760 614	744 384
Forfaller senere enn 5 år	84 528	37 365
Total bruttoinvestering i leieavtaler	1 171 422	1 083 350

NETTOINVESTERING I LEIEAVTALER

	31.12.2017	31.12.2016
Forfaller innen 1 år	285 555	263 636
Forfaller 1–5 år	699 663	685 260
Forfaller senere enn 5 år	80 700	35 806
Total nettoinvestering i leieavtaler	1 065 918	984 702
Ikke opptjent finansinntekt	105 504	98 648

Nåverdien av leiebetalinger og ikke garantert restverdi (bruttoinvestering) regnskapsføres som kundefordringer.

Differansen mellom nominelle leiebetalinger og ikke garantert restverdi og nåverdien av disse beløpene defineres som ikke opptjent finansinntekt, klassifisert som renteinntekter i resultatregnskapet. Leieinntekter regnskapsføres på en slik måte at forrentningen av nettoinvesteringen i leieavtalen er konstant for hver periode i leieperioden.

NOTE 23 LIKVIDITETSRISIKO OG RENTERISIKO

SPESIFIKASJON AV KONTRAKTSFESTEDE KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL GJELD 31.12.2017

	INNTIL 1 MND	1–3 MND	3–12 MND	1–5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Gjeld til kredittinstitusjoner 1)	15 228	0	0	0	0	0	15 228
Innskudd fra og gjeld til kunder 1)	16 208 145	0	0	0	0	0	16 208 145
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer 2)	8 396	86 918	814 313	6 427 704	508 200	0	7 845 531
Ansvarlig lånekapital 2)	0	1 143	102 170	76 025	0	0	179 337
Annen gjeld/forpliktelser	67 333	31 407	39 499	0	0	30 982	169 222
Netto likviditetseksponering	16 299 103	169 468	955 982	6 503 729	508 200	30 982	24 417 464

1) For gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder er innskudd uten løpetid plassert i kategorien «Inntil 1 mnd». Innskudd med mer enn 30 dagers oppsigelse er plassert i kategorien 1–3 mnd. Fremtidige renteutgifter er ikke tatt med.

2) Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer er gruppert etter innløsningsdato, fremtidige renteutgifter er tatt med.

Se note 3.1.3 for prinsippene vedrørende styring av likviditetsrisiko.

SPESIFIKASJON AV HOVEDPOSTER I BALANSEN GRUPPERT ETTER REPRISINGSTIDSPUNKT 31.12.2017

	INNTIL 1 MND	1–3 MND	3–12 MND	1–5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Fordringer på sentralbanker	65 584	0	0	0	0	0	65 584
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	693 369	0	0	0	0	0	693 369
Netto utlån til og fordringer på kunder	1 112 158	22 080 789	36 887	63 348	0	0	23 293 182
Sertifikater og obligasjoner	750 438	1 372 842	224 910	0	0	0	2 348 190
Aksjer og andeler	98 328	0	0	3 141	0	3 174	104 643
Eierinteresser i tilknyttede selskaper	0	0	0	0	0	129 136	129 136
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	19 068	19 068
Pensjonsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	39 161	39 161
Ansvarlig lån tilknyttet selskap	0	0	0	20 214	0	0	20 214
Forskuddsbetalinger og opptjente inntekter	19 002	0	0	0	0	866	19 868
Sum eiendeler	2 738 879	23 453 632	261 797	86 703	0	191 405	26 732 415
Innskudd fra kredittinstitusjoner	15 228	0	0	0	0	0	15 228
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	16 208 145	0	0	0	0	16 208 145
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 104 251	4 964 992	202 990	0	0	0	7 272 233
Utsatt skatt	0	0	0	0	0	11 584	11 584
Annen gjeld/forpliktelser	76 999	35 510	38 059	0	0	7 070	157 638
Pensjonsforpliktelse	0	0	500	0	0	0	500
Ansvarlig lånekapital	0	175 129	0	0	0	0	175 129
Minoritetsinteresser	0	0	0	0	0	93 893	93 893
Egenkapital	0	199 150	0	0	0	2 598 914	2 798 064
Sum gjeld og egenkapital	2 196 479	21 582 926	241 550	0	0	2 711 461	26 732 416
Øvrige ikke balanseførte finansielle derivater	0	0	0	0	0	0	0
Netto renteeksponering	542 401	1 870 706	20 247	86 703	0	–2 520 056	0
Netto renteeks. i prosent av forvaltningskap.	2,03	7,00	0,08	0,32	0,00	–9,43	0,00

Netto utlån til kunder er gruppert etter restløpetid for rentebindingsperioden.

RENTEFØLSOMHET

Renterisiko oppstår når det er forskjeller i rentebindingstid mellom aktiva og passivaposter. Konsernet vil ikke kunne gjennomføre renteendringer parallelt for alle balanseposter. Basert på konsernets balanse pr 31.12.2017 gir et parallelt skift i rentekurven på ett prosentpoeng en total renterisiko på 5,8 millioner kroner (1,6 millioner kroner). Egenkapitaleffekten blir 4,4 millioner kroner (1,2 millioner kroner).

Konsernets portefølje av rentebærende sertifikater og obligasjoner har alle flytende rente og relativt lav renterisiko.

Porteføljen er vurdert til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Virkelig verdi for børsnoterte investeringer er basert på gjeldende kurs på balansetidspunktet.

SPESIFIKASJON AV KONTRAKTSFESTEDE KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL GJELD 31.12.2016

	INNTIL 1 MND	1–3 MND	3–12 MND	1–5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Gjeld til kredittinstitusjoner	351	0	0	0	0	0	351
Innskudd fra og gjeld til kunder	14 913 462	50 000	0	0	0	0	14 963 462
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	8 547	104 308	390 898	5 836 197	0	0	6 339 950
Ansvarlig lånekapital	0	1 451	4 727	181 275	0	0	187 453
Annen gjeld/forpliktelser	33 073	72 114	35 754	0	0	36 030	176 971
Netto likviditetseksposering	14 955 434	227 874	431 378	6 017 472	0	36 030	21 668 187

SPESIFIKASJON AV HOVEDPOSTER I BALANSEN GRUPPERT ETTER REPRISINGSTIDSPUNKT 31.12.2016

	INNTIL 1 MND	1–3 MND	3–12 MND	1–5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Fordringer på sentralbanker	59 819	0	0	0	0	0	59 819
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	916 764	0	0	0	0	0	916 764
Netto utlån til og fordringer på kunder	1 108 391	19 827 532	18 994	121 294	0	0	21 076 210
Sertifikater og obligasjoner	900 745	767 816	0	0	0	0	1 668 561
Aksjer og andeler	90 450	0	0	3 141	0	3 174	96 765
Eierinteresser i tilknyttede selskaper	0	0	0	0	0	117 076	117 076
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	14 204	14 204
Pensjonsmidler	0	0	0	0	0	8 712	8 712
Immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	37 997	37 997
Ansvarlig lån tilknyttet selskap	0	0	0	20 213	0	0	20 213
Forskuddsbetalinger og opptjente inntekter	2 772	0	0	0	0	2 443	5 215
Sum eiendeler	3 078 941	20 595 348	18 994	144 648	0	183 606	24 021 537
Innskudd fra kredittinstitusjoner	351	0	0	0	0	0	351
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	14 963 462	0	0	0	0	14 963 462
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 889 826	3 927 816	3 404	200 000	0	0	6 021 046
Annen gjeld/forpliktelser	17 298	72 114	35 754	0	0	38 454	163 621
Utsatt skatt	0	0	0	0	0	13 351	13 351
Ansvarlig lånekapital	0	175 077	0	0	0	0	175 077
Minoritetsinteresser	0	0	0	0	0	98 152	98 152
Egenkapital	0	149 250	0	0	0	2 437 227	2 586 477
Sum gjeld og egenkapital	1 907 475	19 287 719	39 158	200 000	0	2 587 185	24 021 537
Øvrige ikke balanseførte finansielle derivater	0	0	0	0	0	0	0
Netto renteeksposering	1 171 466	1 307 628	–20 164	–55 352	0	–2 403 579	0
Netto renteeks. i prosent av forvaltningskap.	4,88	5,44	–0,08	–0,23	0,00	–10,01	0,00

NOTE 24 GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

	31.12.2017		31.12.2016	
	BOKFØRT VERDI	PÅLYDENDE	BOKFØRT VERDI	PÅLYDENDE
Innlån vurdert til virkelig verdi	0	0	0	0
Innlån vurdert til amortisert kost	7 272 233	7 259 500	6 021 046	6 008 500
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	7 272 233	7 259 500	6 021 045	6 008 500

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER BOKFØRT TIL AMORTISERT KOST

VERDI-PAPIR	FRA DATO	TIL DATO	LÅNE-TYPE	GJELDENE RENTESATS	NESTE RENTEREG.	UTESTÅENDE 31.12.2016	EGEN-BEH.	NETTO UTEST. 31.12.2016
NO0010735319	13.05.2015	13.02.2018	Uten avdrag	1,55 %	n.a.	150 000	107 500	42 500
NO0010759517	16.03.2016	16.03.2018	Uten avdrag	1,43 %	n.a.	300 000	275 000	25 000
NO0010684228	26.06.2013	26.06.2018	Uten avdrag	3,33 %	n.a.	200 000	0	200 000
NO0010760713	08.04.2016	26.09.2018	Uten avdrag	1,65 %	26.03.2018	350 000	99 000	251 000
NO0010695117	26.11.2013	26.11.2018	Uten avdrag	1,69 %	26.02.2018	300 000	124 000	176 000
NO0010767239	14.06.2016	14.12.2018	Uten avdrag	2,05 %	14.03.2018	100 000	0	100 000
NO0010746449	25.09.2015	20.02.2019	Uten avdrag	1,96 %	20.02.2018	200 000	0	200 000
NO0010708498	27.03.2014	27.03.2019	Uten avdrag	1,45 %	27.03.2018	300 000	0	300 000
NO0010764004	29.04.2016	29.04.2019	Uten avdrag	1,75 %	29.01.2018	200 000	0	200 000
NO0010747249	15.10.2015	20.08.2019	Uten avdrag	1,60 %	20.02.2018	400 000	45 000	355 000
NO0010774938	21.09.2016	21.10.2019	Uten avdrag	2,07 %	22.01.2018	150 000	50 000	100 000
NO0010722192	24.10.2014	24.10.2019	Uten avdrag	1,39 %	24.01.2018	300 000	0	300 000
NO0010703663	25.02.2014	25.02.2020	Uten avdrag	1,35 %	26.02.2018	300 000	0	300 000
NO0010782576	24.01.2017	24.03.2020	Uten avdrag	1,98 %	26.03.2018	170 000	40 000	130 000
NO0010763485	22.04.2016	22.04.2020	Uten avdrag	1,63 %	22.01.2018	400 000	0	400 000
NO0010742422	30.07.2015	30.07.2020	Uten avdrag	1,49 %	30.01.2018	300 000	0	300 000
NO0010798036	21.06.2017	21.09.2020	Uten avdrag	1,71 %	21.03.2018	150 000	75 000	75 000
NO0010743206	13.08.2015	13.11.2020	Uten avdrag	1,28 %	13.02.2018	330 000	0	330 000
NO0010764483	12.05.2016	12.02.2021	Uten avdrag	1,93 %	12.02.2018	400 000	0	400 000
NO0010710825	21.05.2014	20.05.2021	Uten avdrag	1,36 %	20.02.2018	300 000	0	300 000
NO0010767692	17.06.2016	17.09.2021	Uten avdrag	1,69 %	19.03.2018	325 000	0	325 000
NO0010773781	12.09.2016	12.10.2021	Uten avdrag	1,61 %	12.01.2018	400 000	0	400 000
NO0010797384	15.06.2017	15.02.2022	Uten avdrag	1,34 %	15.02.2018	400 000	0	400 000
NO0010790835	07.04.2017	07.04.2022	Uten avdrag	1,47 %	08.01.2018	400 000	0	400 000
NO0010805328	12.09.2017	12.09.2022	Uten avdrag	1,33 %	12.03.2018	400 000	0	400 000
NO0010811367	24.11.2017	24.11.2022	Uten avdrag	1,45 %	26.02.2018	350 000	0	350 000
NO0010793581	22.05.2017	22.05.2023	Uten avdrag	1,46 %	22.02.2018	500 000	0	500 000
Sum						8 075 000	815 500	7 259 500

	31.12.2017	31.12.2016
Markedsverdi av innlån vurdert til amortisert kost	7 294 646	6 024 167

FORFALLSSTRUKTUR GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER	31.12.2017	31.12.2016
Gjeld som forfaller til betaling mer enn fem år etter regnskapsavslutning	500 000	0
Gjeld som har kortere løpetid	6 759 500	6 021 046
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	7 259 500	6 021 046

NOTE 25 ANVSARLIG LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONER

I konsernet er det kun Landkreditt Bank som har tatt opp ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner.

	31.12.2017		31.12.2016	
	BOKFØRT VERDI	PÅLYDENDE	BOKFØRT VERDI	PÅLYDENDE
Ansvarlig lånekapital	175 129	175 000	175 077	175 000
Fondsobligasjoner	199 150	200 000	149 250	150 000
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	374 279	375 000	324 327	325 000

TIDSBEGRENSET ANSVARLIG LÅN

VERDI-PAPIR NR.	FRA DATO	TIL DATO	LÅNE-TYPE	GJELDENE RENTESATS	NESTE RENTEREG.	UTESTÅENDE 31.12.2017	EGEN-BEH.	NETTO UTEST. 31.12.2017	CALL DATO
NO0010684301	27.06.2013	27.06.2023	Uten avdrag	2,70 %	27.03.2018	100 000	0	100 000	27.06.2018
NO0010712417	27.05.2014	27.05.2024	Uten avdrag	2,40 %	27.02.2018	75 000	0	75 000	27.05.2019
Sum						175 000	0	175 000	

EVIGVARENDE FONDSOBLIGASJONER

VERDI-PAPIR NR.	FRA DATO	TIL DATO	LÅNE-TYPE	GJELDENE RENTESATS	NESTE RENTEREG.	UTESTÅENDE 31.12.2017	EGEN-BEH.	NETTO UTEST. 31.12.2017	CALL DATO
NO0010680366	12.06.2013	Evigvarende	Uten avdrag	5,00 %	12.03.2018	150 000	0	150 000	12.06.2018
NO0010773781	05.04.2017	Evigvarende	Uten avdrag	4,20 %	05.01.2018	50 000	0	50 000	05.04.2022
Sum						200 000	0	200 000	

	31.12.2017	31.12.2016
Markedsverdi av ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner vurdert til amortisert kost	377 459	325 531

NOTE 26 FORDELING AV INNSKUDD FRA KUNDER PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER OG VIKTIGE NÆRINGER

Landkreditt Bank har innskudd fra kunder. Eksklusive innskudd fra konsernselskaper er den geografiske fordelingen:

	31.12.2017	PROSENT- ANDEL	31.12.2016	PROSENT- ANDEL
Østfold	1 028 391	6,34	940 528	6,29
Akershus	3 272 096	20,19	3 028 890	20,24
Oslo	2 737 786	16,89	2 482 247	16,59
Hedmark	759 105	4,68	692 265	4,63
Oppland	949 021	5,86	909 687	6,08
Buskerud	1 307 822	8,07	1 204 958	8,05
Vestfold	1 090 689	6,73	979 298	6,54
Telemark	338 455	2,09	324 653	2,17
Aust-Agder	191 586	1,18	152 939	1,02
Vest-Agder	134 385	0,83	135 307	0,90
Rogaland	855 947	5,28	839 368	5,61
Hordaland	709 982	4,38	649 410	4,34
Sogn og Fjordane	278 708	1,72	251 391	1,68
Møre og Romsdal	464 446	2,87	423 836	2,83
Sør-Trøndelag	630 234	3,89	588 402	3,93
Nord-Trøndelag	432 434	2,67	406 702	2,72
Nordland	459 508	2,84	425 008	2,84
Troms	382 726	2,36	348 973	2,33
Finnmark	105 201	0,65	100 964	0,67
Utland	79 624	0,49	78 636	0,53
Sum	16 208 145	100,00	14 963 462	100,00

INNSKUDD FRA KUNDER	31.12.2017	31.12.2016
Personmarkedskunder	11 683 279	10 570 061
Næringslivskunder	4 524 866	4 393 401
Sum	16 208 145	14 963 462
Landbruk	2 953 717	2 863 620
Industri	66 308	50 064
Bygg og anlegg, kraft, vannforsyning	228 152	187 492
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	167 617	160 710
Eiendomsdrift	196 381	201 791
Tjenesteytende næringer	602 568	619 801
Øvrige kundegrupper	310 124	309 923
Sum næringslivskunder	4 524 866	4 393 401

Konsernet har 50 mill i innskudd fra kunder med fastsatt løpetid.

NOTE 27 KONTANTSTRØM FRA FINANSIERING

AVSTEMMING AV KONTANTSTRØM FRA FINANSIERING	GJELD 1.1.	OPPTAK AV NY GJELD	TILBAKEKJØP AV EGNE UTSTEDTE OBLIGASJONER	NEDBETA- LING AV GJELD	RENTE- KOSTNAD 2017	RENTES BETALT 2017	AMORTISERING OVER-/ UNDERKURS	GJELD 31.12.
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	351	14 877	0	0	176	-176	0	15 228
Innskudd fra og gjeld til kunder	14 963 462	1 244 683	0	0	205 933	-205 933	0	16 208 145
Gjeld stiftet ved utst. av verdip. til am. kost	6 021 046	2 446 874	-547 046	-650 000	112 768	-112 213	803	7 272 233
Gjeld stiftet ved utst. ansv. lån	175 077	0	0	0	4 885	-4 907	74	175 129

NOTE 28 ANNEN GJELD

	31.12.2017	31.12.2016
Interimskonti / tidsforskjeller i oppgjør (Nets og datasentraler)	13 502	19 446
Skattetrekk ansatte og offentlige avgifter	10 012	8 863
Leverandørgjeld	56 143	25 925
Formueskatt Landkreditt SA	3 524	3 395
Annen gjeld	3 139	1 624
Sum annen gjeld	86 320	59 253

NOTE 29 KAPITALDEKNING

De formelle minstekravene til egenkapital innebærer at konsernet skal ha en kapitaldekning på minimum 15,5 prosent. Både konsernet og de relevante datterselskapene har interne minimumskrav til kapitaldekning ut over det de formelle minimumskravene tilsier. De konkrete minimumsnivåene er nedfelt i dokumentet « Dokumentasjon om risikoprofil og nødvendig kapitalbehov (ICAAP) ». Det interne minstekravet utgjør til enhver tid summen av de formelle minstekravene, Pilar 2-tillegget fastsatt av Finanstilsynet (2,8 prosent) samt et internt bufferkrav på 0,5 prosent.

Kapitaldekningsberegningene er gjennomført i henhold til standardmetoden.

Følgende selskaper er fullt konsolidert i kapitaldekningsberegningen:

Landkreditt SA	Landkreditt Bank AS	Landkreditt Boligkreditt AS
Landkreditt Forvaltning AS	Landkreditt Finans AS	

	31.12.2017	31.12.2016
Ansvarlig kapital	3 025 473	2 811 212
Kjernekapital	2 850 344	2 636 135
Ren kjernekapital	2 651 194	2 486 885
Opptjent egenkapital i form av tilbakeholdte resultater	2 598 914	2 437 227
Minoritetsinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	93 893	98 152
Justeringer i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	-2 452	-1 785
Andre immaterielle eiendeler	-39 161	-37 997
Pensjonsmidler	0	-8 712
Evigvarende fondsobligasjoner	199 150	149 250
Ansvarlig lånekapital	175 129	175 077
Samlet beregningsgrunnlag	14 162 997	12 743 087
Beregningsgr for kreditt-, motparts- og forringelsesrisiko	13 407 686	12 036 300
Institusjoner	138 746	183 353
Foretak	746 537	663 786
Massemarkedsengasjementer	4 732 943	4 237 201
Engasjementer med pantsikkerhet i eiendom	6 680 315	6 026 707
Forfalte engasjementer	268 013	224 054
Obligasjoner med fortrinnsrett	145 197	102 940
Andeler i verdipapirfond	393 499	405 757
Øvrige engasjementer	302 436	192 502
Beregningsgrunnlag for posisjons-, valuta- og varerisiko	0	0
Valuta	0	0
BEREGNINGSGRUNNLAG FOR OPERASJONELL RISIKO		
Basismetode	755 311	706 787
Ren kjernekapitaldekning	18,72	19,52
Kjernekapitaldekning	20,13	20,69
Kapitaldekning	21,36	22,06

NOTE 30 SEGMENTINFORMASJON

RESULTAT- OG BALANSEUTVIKLING I DATTERSELSKAPER

2017	LAND- KREDITT BANK (100%)	LAND- KREDITT BOLIGKRE- DITT (100%)	LAND- KREDITT FINANS (62%)	LAND- KREDITT FORVALT- NING (100%)	LAND- KREDITT SA	ØVRIG VIRKSOM- HET/ELI- MINIERING	TOTALT
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	301 699	25 202	49 930	246	1 645	0	378 722
Utbytte og andre innt. av verdip. med var. avk.	2 112	0	0	0	7 851	-6 084	3 879
Netto gebyrer og provisjonsinntekter	24 205	2	7 121	0	-16	-6 962	24 350
Netto inntekt på finansielle instrumenter	24 388	51	41	71	4 847	-1 132	28 266
Andre driftsinntekter	2 575	0	0	28 282	101	-2 171	28 787
Driftskostnader	182 761	649	21 678	30 068	11 737	-10 265	236 628
Tap på utlån	5 614	0	0	0	0	0	5 614
Driftsresultat før skatt	166 604	24 606	35 414	-1 469	2 691	-6 084	221 762

31.12.2017

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 043 020	4 546	9 993	8 630	114 955	-422 190	758 953
Utlån til og fordringer på kunder	18 595 233	3 582 539	1 115 410	0	0	0	23 293 182
Sertifikater og obligasjoner	2 835 021	14 951	9 959	3 393	50 300	-545 218	2 348 191
Aksjer og andeler	336 226	0	0	0	1 505 815	-1 608 263	233 778
Utsatt skattefordel	0	0	0	7 925	0	-7 925	0
Immaterielle eiendeler	37 831	0	1 291	0	39	0	39 161
Ansvarlig lån tilknyttet selskap	0	0	0	0	0	20 214	20 214
Pensjonsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Varige driftsmidler	16 536	0	127	0	2 405	0	19 068
Forsk.bet. kostn. og opptj. ikke mott. innt.	7 597	0	10 945	2 638	6 262	-7 574	19 868
Sum eiendeler	22 871 464	3 602 036	1 147 725	22 585	1 679 776	-2 591 169	26 732 415

Lån fra kredittinstitusjoner	27 063	184 666	103 014	0	0	-299 516	15 228
Innsk. fra og gjeld til kunder u avt løpetid	16 330 819	0	0	0	0	-122 674	16 208 145
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 987 681	3 108 660	721 111	0	0	-545 218	7 272 234
Annen gjeld	70 132	5 747	54 391	5 327	3 983	-7 545	132 034
Utsatt skatt	6 466	0	12 773	0	271	-7 925	11 585
Påløpte kostn. og mott ikke opptj. innt.	17 540	49	7 910	134	0	-29	25 604
Pensjonsforpliktelse	500	0	0	0	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	175 129	0	0	0	0	0	175 129
Sum gjeld	20 615 331	3 299 122	899 198	5 461	4 254	-982 907	23 840 459
Aksjekapital	1 380 000	200 000	100 000	21 250	0	-1 701 250	0
Annen egenkapital	876 133	102 915	148 526	-4 126	1 675 522	92 988	2 891 957
Sum egenkapital	2 256 133	302 915	248 526	17 124	1 675 522	-1 608 263	2 891 957
Sum gjeld og egenkapital	22 871 464	3 602 036	1 147 725	22 585	1 679 776	-2 591 169	26 732 415

2016	LAND- KREDITT BANK (100%)	LAND- KREDITT BOLIGKRE- DITT (100%)	LAND- KREDITT FINANS (56%)	LAND- KREDITT FORVALT- NING (100%)	LAND- KREDITT SA	ØVRIG VIRKSOM- HET/ELI- MINIERING	TOTALT
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	288 753	16 323	47 208	36	2 392	0	354 712
Utbytte og a. innt. av verdip. med var. avk.	13 592	0	0	0	6 271	-6 370	13 494
Netto gebyrer og provisjonsinntekter	21 008	-2	7 038	0	-21	14 511	42 534
Netto inntekt på finansielle instrumenter	28 009	-215	60	179	4 989	-1 089	31 934
Andre driftsinntekter	2 730	0	0	21 717	101	-15 832	8 716
Driftskostnader	178 974	738	18 492	22 972	11 385	-2 411	230 150
Tap på utlån	12 200	0	85	0	0	0	12 285
Driftsresultat før skatt	162 919	15 368	35 728	-1 040	2 348	-6 369	208 953

31.12.2016

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 140 032	2 845	3 140	4 478	124 445	-298 356	976 584
Utlån til og fordringer på kunder	17 222 889	2 737 703	1 082 351	0	0	85 251	21 128 194
Sertifikater og obligasjoner	1 814 204	9 990	9 945	3 150	50 004	-198 520	1 688 773
Andre aksjer og andeler	319 308	0	0	0	1 494 301	-1 599 767	213 842
Utsatt skattefordel	0	0	0	7 512	0	-7 512	0
Immaterielle eiendeler	37 896	0	0	0	102	0	37 997
Pensjonsmidler	8 712	0	0	0	0	0	8 712
Varige driftsmidler	11 603	0	196	0	2 405	0	14 204
Forskuddsbet. kostn. og opptj. ikke mott. innt.	40 523	0	989	1 994	5 753	-96 027	-46 769
Sum eiendeler	20 595 166	2 750 538	1 096 621	17 134	1 677 009	-2 114 931	24 021 537

Lån fra kredittinstitusjoner	3 305	103 849	63 508	0	0	-170 311	351
Innsk. fra og gjeld til kunder u. avt. løpetid	15 091 829	0	0	0	0	-128 367	14 963 462
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 131 367	2 354 221	721 986	0	0	-184 543	6 023 031
Annen gjeld	64 877	3 837	31 285	3 954	3 901	-8 482	99 372
Utsatt skatt	9 050	0	11 502	0	311	-7 512	13 351
Påløpte kostn. og mott. ikke opptj. inntekter	27 553	4 493	47 267	0	0	-17 051	62 262
Ansvarlig lånekapital	174 855	0	0	0	0	222	175 077
Sum gjeld	18 502 838	2 466 401	875 548	3 954	4 212	-516 044	21 336 909
Aksjekapital	1 380 000	200 000	100 000	18 125	0	-1 698 125	0
Annen egenkapital	712 328	84 137	121 073	-4 944	1 672 797	99 238	2 684 629
Sum egenkapital	2 092 328	284 137	221 073	13 181	1 672 797	-1 598 887	2 684 629
Sum gjeld og egenkapital	20 595 166	2 750 538	1 096 621	17 134	1 677 009	-2 114 931	24 021 538

NOTE 31 NÆRSTÅENDE PARTER

Internhandel i konsernet gjennomføres i henhold til egne avtaler og på armlengdes avstand. Avregning av felleskostnader i konsernet er fordelt på konsernselskapene i henhold til nøkler, avhengig av de ulike kostnadsartene. Nærstående parter består av konsernselskapene Landkreditt Bank, Landkreditt Boligkreditt AS, Landkreditt Forvaltning AS og Landkreditt Finans AS samt ledende ansatte og nærstående. Se i tillegg note 19 Tilknyttede selskaper og note 8 Ledende ansatte.

NOTE 32 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

PR 31.12.2017 EIENDELER

	FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	UTLÅN OG FOR- DRINGER	FINANSIELLE FORPLIKTELSE VURDERT TIL AMORTISERT KOST	FINANSIELLE EIEDELER TILGJENGELIG FOR SALG	TOTALT
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	65 584	0	0	65 584
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	693 369	0	0	693 369
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	23 293 182	0	0	23 293 182
Sertifikater og obligasjoner	2 348 190	0	0	0	2 348 190
Ansvarlig lån tilknyttet selskap	0	20 214	0	0	20 214
Aksjer og andeler	98 328	0	0	6 315	104 643
Sum	2 446 518	24 072 349	0	6 315	26 525 182

FORPLIKTELSE

Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	0	0	15 228	0	15 228
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	0	0	16 208 145	0	16 208 145
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	7 272 233	0	7 272 233
Ansvarlig lånekapital	0	0	175 129	0	175 129
Sum	0	0	23 670 736	0	23 670 736

PR 31.12.2016 EIENDELER

	FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	UTLÅN OG FOR- DRINGER	FINANSIELLE FORPLIKTELSE VURDERT TIL AMORTISERT KOST	FINANSIELLE EIEDELER TILGJENGELIG FOR SALG	TOTALT
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	59 819	0	0	59 819
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	916 764	0	0	916 764
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	21 076 210	0	0	21 076 210
Sertifikater og obligasjoner	1 668 561	0	0	0	1 668 561
Ansvarlig lån tilknyttet selskap	0	20 213	0	0	20 213
Aksjer og andeler	90 450	0	0	6 315	96 765
Sum	1 759 011	22 073 007	0	6 315	23 838 333

FORPLIKTELSE

Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	0	0	351	0	351
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	0	0	14 963 462	0	14 963 462
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	6 021 046	0	6 021 046
Ansvarlig lånekapital	0	0	175 077	0	175 077
Sum	0	0	21 159 936	0	21 159 936

NOTE 33 EIENDELER OG FORPLIKTELSE R MÅLT TIL VIRKELIG VERDI

Landkreditt benytter følgende nivåinndeling ved vurdering av virkelig verdi

Nivå 1: Gjelder investeringer i statspapirer og andeler i aksje- og rentefond med notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse.

Nivå 2: Gjelder investeringer i obligasjoner med fortrinnsrett, fondsobligasjoner, ansvarlige lån og egne obligasjoner hvor verdsettelse er basert på andre observerbare faktorer, enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra pris), enn notert pris (nivå 1)

Nivå 3: Gjelder investeringer hvor verdsettelse er basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder.

Se også note 2.11 for opplysning om vurdering av virkelig verdi og verdsettelsesteknikker.

31.12.2017

FINANSIELLE EIENDELER FØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	NIVÅ 1	NIVÅ2	NIVÅ 3	TOTALT
– Certifikater og obligasjoner til virkelig verdi	896 888	1 451 302	0	2 348 190
– Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	98 328	0	0	98 328
FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG				
– Aksjer og andeler tilgjengelig for salg	0	0	6 315	6 315
Sum eiendeler	995 216	1 451 302	6 315	2 452 833
Sum forpliktelser	0	0	0	0

Det har ikke vært overføringer mellom nivå 1 og 2 i perioden.

SENSITIVITESTSANALYSE NIVÅ 3

Postene i nivå 3 er ikke av vesentlig størrelse og er av den grunn ikke kvantisert

AVSTEMMING NIVÅ 3

2016

Inngående balanse 1.01.2017	6 315
Utgående balanse 31.12.2017	6 315

Eventuelle verdiendringer er ført over totalresultatet under andre inntekter og kostnader.

31.12.2016

FINANSIELLE EIENDELER FØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	NIVÅ 1	NIVÅ2	NIVÅ 3	TOTALT
– Certifikater og obligasjoner til virkelig verdi	636 384	1 032 177	0	1 668 561
– Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	90 450	0	0	90 450
FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG				
– Aksjer og andeler tilgjengelig for salg	0	0	6 315	6 315
Sum eiendeler	726 834	1 032 177	6 315	1 765 326
Sum forpliktelser	0	0	0	0

AVSTEMMING NIVÅ 3 2016

Inngående balanse 01.01.2016	16 998
Utbytte VISA Norge FLI som reduserer regnskapsmessig verdi	–10 683
Utgående balanse 31.12.2016	6 315

Se også note 2.11 for opplysning om vurdering av virkelig verdi og verdsettelsesteknikker

NOTE 34 EIENDELER OG FORPLIKTELSER MÅLT TIL AMORTISERT KOST

	BALANSEFØRT VERDI 31.12.2017	VIRKELIG VERDI 31.12.2017	BALANSEFØRT VERDI 31.12.2016	VIRKELIG VERDI 31.12.2016
Gjeld stiftet ved utst. av verdip. til am. kost	7 272 233	7 294 646	6 021 046	6 024 167
Ansvarlig lånekapital	175 129	176 262	175 077	175 052
Sum gjeld	7 447 362	7 470 908	6 196 123	6 199 218

For balansepostene kontanter og fordringer på sentralbanker, utlån og fordringer på kredittinstitusjoner, netto utlån og fordringer på kunder og ansvarlig lån, lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid, innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid er balanseført verdi tilnærmet lik virkelig verdi.

GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER SAMT ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Virkelig verdi estimeres ved å legge spreadtillegg til markedsrenten. Tillegget i spreaden er i henhold til markedets oppfatning av risikoen på balansetidspunktet. Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital vurdert til amortisert kost er klassifisert som finansielle instrumenter i nivå 2.

NOTE 35 MAKSIMAL KREDITTEKSPONERING, IKKE HENSYNTATT PANTSTILLELSER

EIENDELER	2016	2015
Fordringer på sentralbanker	65 584	59 819
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	693 369	916 764
Utlån til og fordringer på kunder	23 293 182	21 076 210
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi over resultatet	2 348 190	90 450
Ansvarlig lån tilknyttet selskap	20 214	20 213
Sum balanseførte eiendeler med kreditteteksponeering	26 420 540	22 163 457
FORPLIKTELSER		
Betingede forpliktelser – garantier	16 908	19 253
Ubenyttede kreditter	3 365 514	3 095 849
Sum finansiell garantistillelse	3 382 422	3 115 102

NOTE 36 HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Regnskapet er fremlagt for styret 15. februar 2018. Konsernets eiere har ikke myndighet til å endre regnskapet etter tidspunkt for vedtak om fremleggelse av regnskapet. Etter balansedagen har Landkreditt Bank inngått avtale om salg av aksjer i Landkreditt Finans til BNP Paribas Leasing Solutions. Videre har Landkreditt SA inngått avtaler om kjøp av aksjer i Landbruksforsikring slik at selskapet vil bli et datterselskap. Begge transaksjoner er avhengige av goskjennelse fra offentlige myndigheter.

NOTE 37 SAMMENDRAG AV VIKTIGE REGNSKAPSPRINSIPPER FOR FINANSIELLE INSTRUMENTER (FRA 1. JANUAR 2018)

37.1 ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER

Landkreditt har anvendt IFRS 9 og IFRS 7, som gjelder for årsperioder som begynner 1. januar 2018 for første gang.

Som tillatt i overgangsbestemmelsene i IFRS 9 har Landkreditt valgt å ikke omregne sammenligningstall. Derfor er sammenligningstall for 2017, rapportert i henhold til IAS 39, ikke sammenlignbare med informasjonen presentert for 2018. Forskjeller som oppstår ved overgangen til IFRS 9, er ført direkte mot annen egenkapital pr. 1. januar 2018.

37.1.1 ENDRINGER I KLASIFISERING OG MÅLING

Klassifikasjon og måling av finansielle eiendeler etter IFRS 9, bortsett fra egenkapitalinstrumenter og derivater, vurderes ut fra en kombinasjon av enhetens forretningsmodell for styring av eiendelene og instrumentets kontraktsmessige kontantstrømskarakteristikk.

Målekategoriene for finansielle eiendeler etter IAS 39 (virkelig verdi over resultat), tilgjengelig for salg, holdt til forfall og amortisert kost) er erstattet av:

- Gjeldsinstrumenter til amortisert kost
- Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over totalresultat, med gevinster eller tap resirkulert over resultatet ved fraregning
- Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat, uten resirkulering av gevinster eller tap ved fraregning (ikke aktuell for Landkreditt)
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Gjeldsinstrumenter til amortisert kost: Gjeldsinstrumenter med kontraktsfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer, skal i utgangspunktet måles til amortisert kost.

Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over totalresultatet: Gjeldsinstrumenter med kontraktsfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og salg, skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat, med renteinntekt, valutaomregningseffekter og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over utvidet resultat skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat kan utpekes til måling til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer et regnskapsmessig misforhold («accounting mismatch»). Landkreditt har ikke benyttet seg av denne opsjonen.

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet: Finansielle eiendeler som ikke tilfredsstiller kravene til å bli regnskapsført til

amortisert kost eller virkelig verdi over utvidet resultat, blir regnskapsført til virkelig verdi over resultatet.

Landkreditt har ikke endret sine forretningsmodeller for investering i finansielle eiendeler i forbindelse med implementeringen av IFRS 9. Finansielle eiendeler i Landkreditt består av kontanter og fordringer på sentralbanker, utlån og fordringer på kredittinstitusjoner, utlån og fordringer på kunder, sertifikater og obligasjoner herunder rentefond samt egenkapitalinstrumenter i form av aksjer og aksjefond.

Utlån til kunder består i all hovedsak av utlån til landbruket og til privatmarkedet. Landkreditt har kun utlån til kunder som har kontraktsmessige kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, og blir som tidligere regnskapsført til amortisert kost. Alle utlån til kunder blir derfor regnskapsført til amortisert kost, noe som ikke medfører noen endring fra IAS 39. Renteinntekter er inkludert i linjen «Renter og inntekter av utlån og fordringer på kunder» etter effektiv rentemetoden.

Kontanter og fordringer på sentralbanker og Utlån til kredittinstitusjoner har kontraktsmessige kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og holdes i en forretningsmodell for å motta kontraktsfestede kontantstrømmer. Disse vil bli regnskapsført til amortisert kost og medfører ingen endring fra IAS 39. Renteinntekter er inkludert i linjen «Renter og inntekter fra utlån og fordringer på kredittinstitusjoner» etter effektiv rentemethode.

Sertifikater, obligasjoner og andeler i rentefond er del av en portefølje hvor oppfølging og beslutning gjøres på bakgrunn av virkelig verdi i samsvar med en dokumentert risikohåndterings- eller investeringsstrategi. Papirer selges og kjøpes løpende. Beslutninger baseres på oppnådd avkastning ved salg, eller en forventet fremtidig utvikling i virkelig verdi ved kjøp, og bærer dermed preg av å være en handelsportefølje. Porteføljen blir regnskapsført til virkelig verdi over resultatet. Realiserte og urealiserte gevinster og tap inngår i «Netto inntekt på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi» mens renteinntekter i inngår i linjen «Renter og lignende inntekter av sertifikater og obligasjoner».

Egenkapitalinstrumenter som ble klassifisert som «Aksjer og andeler tilgjengelig for salg» er nå reklassifisert til «Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet». Aksjer og andeler som ble klassifisert til virkelig verdi over resultatet under IAS 39 vil fortsatt bli målt til virkelig verdi over resultatet under IFRS 9. Realiserte og urealiserte gevinster og tap inngår i «Netto inntekt på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi» mens utbytte inngår i «Utbytte».

Finansielle forpliktelser: Det er ingen endring i klassifisering og måling av finansielle forpliktelser. Landkreditts finansielle forpliktelser består av «Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner»,

«Innskudd fra og gjeld til kunder», «Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer til amortisert kost» samt «Ansvarlig lånekapital» og måles til amortisert kost. Rentekostnader inngår i de respektive resultatlinjene under «Sum rentekostnader ol kostnader» etter effektiv rentemetoden.

For klassifisering og måling etter henholdsvis IAS 39 og IFRS 9 vises det til 37.1.3 og 37.1.4

Finansielle eiendeler blir testet for nedskrivning. Se note 37.1.2 for beskrivelse av modell og prinsipper.

37.1.2 ENDRING I NEDSKRIVNINGSMODELL

Dagens regler (IAS 39) innebærer at en avsetter til tap basert på en «incurred loss» modell. Det vil si tapsavsetninger er betinget av at det foreligger objektive bevis på at ett verdifall har inntruffet på balansedagen mens en under IFRS 9 skal avsette for forventet tap. De nye prinsippene gjelder for finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter, og som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer ført over utvidet resultat. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter og leasefordringer omfattet. Måling av nedskrivning for forventet tap avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning, og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangsinnregning eller som har lav kredittrisiko på balansedagen, er nedskrivningene basert på 12 måneders forventet tap («trinn 1»). Dersom kredittrisiko har økt vesentlig siden førstegangsinnregning

(med mindre de har lav kredittrisiko på balansedagen), men ikke objektivt bevis for verdifall, er nedskrivningene basert på forventet tap over levetid («trinn 2»). Akkumulert forventet tap i «trinn 1» og «trinn 2» erstatter nåværende gruppeavskrivninger. De individuelle tapsavsetningene i IAS 39 vil ikke endres ved overgangen til IFRS 9 («trinn 3»).

Landkredittkonsernet har etter bestemmelsene i IFRS 9 valgt en tapsgradstilnærming for å estimere forventet kreditttap. Tapsgrad er beregnet per kundesegment ved å dividere konstaterte tap i perioden 01.01.2010 – 30.04.2017 med diskontert volum i samme periode. Landbrukssegmentet (LB) viste tapsgrad lik 0,08 % og SMB 0,28 %.

Det var ingen konstaterte tap på lån gitt til personkunder (PM) i perioden, noe som gir begrenset mulighet til å matematisk beregne tapsgrad for dette segment. Vi har derfor benyttet våre beregninger og innsikt fra LB-segmentet for å sette en tapsgrad for PM, siden det er store likhetstrekk mellom disse to segmentene.

Boligmarkedet er i dag høyt priset og har en iboende usikkerhet i forhold til fremtidig verdiutvikling. Vi tror i tillegg det er usannsynlig med null tap for lån i dette segmentet i fremtiden. Med en konservativ belåningsgrad i porteføljen forventes imidlertid lave tap og endelig tapsgrad er derfor satt til 0,04 %.

Landkreditt Finans opererer i de samme markeder, men nærmest

uten konstaterte tap. Det forventes heller ingen økning i tap fremover. Det legges derfor til grunn at halvparten av bankens estimerte tapsgrad er et godt og konservativt estimat for fremtidige tap i Landkreditt Finans. Det er derfor benyttet 0,14 prosent på segmentet Entreprenør/SMB og 0,04 prosent på

Landbruk og øvrige segmenter.

I forbindelse med levetidsberegning av forventet tap har nedbetalingsfaktor blitt beregnet per segment i Landkreditt Bank. Tabellene nedenfor viser gjennomsnittlig nedbetaling per år uttrykt ved gjenstående eksponering i prosent. Tapsgrad per segment fremgår også.

NEDBETALINGSPLAN/TAPSGRAD

ÅR	LB		PM		SMB	
	NEDBETALING %	TAPSGRAD %	NEDBETALING %	TAPSGRAD %	NEDBETALING %	TAPSGRAD %
1	100	0,08	100	0,04	100	0,28
2	95	0,08	68	0,04	79	0,28
3	79	0,08	51	0,04	64	0,28
4	62	0,08	40	0,04	52	0,28
5	48	0,08	35	0,04	38	0,28
6	38	0,08	29	0,04	28	0,28
7	29	0,08	26	0,04	17	0,28
8	25	0,08	23	0,04	14	0,28
9	21	0,08	19	0,04	11	0,28
10	17	0,08	16	0,04	8	0,28
11	14	0,08	13	0,04	6	0,28
12	11	0,08	11	0,04	5	0,28
13	9	0,08	9	0,04	4	0,28
14	8	0,08	7	0,04	3	0,28
15	6	0,08	6	0,04	2	0,28

Landkreditt Finans har i forbindelse med levetidsberegning av forventet tap beregnet gjennomsnittlig nedbetalingstid til 5 år, med nedbetalingsfaktor på 20 prosent per år på begge aktuelle segmenter.

Ovennevnte tapsgrader og nedbetalingsfaktorer ligger til grunn for morbanken og konsernets estimering av kreditttap etter IFRS 9. Som beskrevet over går nedskrivning til tap på utlån og fordringer gjennom tre trinn ettersom kredittrisikoen endrer seg. Uavhengig av trinn blir det beregnet forventet tap på poster utenfor balansen, så som garantier og ubenyttede rammer på kreditter.

TRINN 1

Ved første gangs regnskapsføring beregner selskapet et dag-1 tap, tilsvarende 12 måneders forventet kredittap.

Trinn 1 omfatter alle finansielle eiendeler som ikke har en vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning, eller har lav kredittrisiko ved førstegangsinnregning. Avsetningen for tap tilsvarer neste 12 måneders forventede tap. Alle lån og fordringer som ikke er overført til trinn 2 eller 3 er plassert i denne kategorien.

TRINN 2

Omfatter lån og fordringer som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning (med mindre de har lav

kredittrisiko på balansedagen), men hvor det ikke er objektive bevis på tap. For disse eiendelene avsetter Landkreditt for forventet tap over hele den kontraktsfestede levetiden. Landkreditt har definert at vesentlig økning i kredittrisiko ved utlån til kunder inntreffer dersom betaling er forsinket med 30 dager eller mer, og/eller der hvor svekket betjeningsevne avdekkes i konsernets interne risikostyring og klassifiseringsmodeller.

Landkreditt Finans definerer vesentlig økning i kredittrisiko til å inntreffe dersom betaling er forsinket med 60 dager eller mer. Dette fordi selskapet fakturerer sine kunder en måned på forskudd.

Renteinntekter knyttet til utlån i trinn 1 og trinn 2 blir beregnet etter den effektive rentemetoden på den brutto balanseførte verdien.

TRINN 3

Består av utlån og fordringer som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse, og hvor det er objektive bevis på tap på balansedatoen. For disse eiendelene avsettes det også for forventet tap over hele den kontraktsfestede levetiden. Konsernet har definert vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse, og hvor det er objektive bevis på tap på balansedatoen, til å inntreffe ved overtrekk og restanser eldre enn 90 dager. Disse lånene er presentert netto i selskapets balanse og rente-

inntekter på utlån i trinn 3 blir beregnet basert på netto balanseført verdi.

Lån som er i trinn 2 eller 3 kan ikke re-klassifiseres til et lavere trinn før etter minimum 3 måneder etter at de er erklært friske igjen.

Lån med betalingslettelser medfører klassifisering i minimum trinn 2.

I tillegg til ovenfor nevnte tapsgradsberegninger foretar også Landkreditt en vurdering av økonomiske makrovariabler når forventet tap estimeres. Både ved justering av tapsgrad og sannsynlighetsvektet utfall kan forventet avsetning bli justert.

REGELSETT TRINN PLASSERING		NY RISIKOKLASSE				
		A	B	C	D	E
START RISIKO- KLASSE	A	1	2	2	2	3
	B	1	1	2	2	3
	C	1	1	1	2	3
	D	1	1	1	1	3
	E	3	3	3	3	3

Tabellen viser hvordan første gangs innregning («start risiko klasse» til høyre), sammen med dagens risiko klasse («ny risiko klasse» øverst) identifiserer hva som er vesentlig økning i kredittrisiko og respektiv plassering i trinn.

I tillegg til ovenfor nevnte tapsgradsberegninger foretar også Landkreditt en vurdering av økonomiske makrovariabler når for-

ventet tap estimeres. Både ved justering av tapsgrad og sannsynlighetsvektet utfall kan forventet avsetning bli justert.

Betydningsfulle makrovariabler er i konsernet definert som arbeidsledighet, boligpriser og styringsrente/rentebane.

SANNSYNLIGHETSVEKTING AV FORVENTET TAP

UTFALL	FAKTOR FOR UTFALL (%)	SANNSYNLIGHET (%)
Forventet	100	60
Pessimistisk	110	30
Optimistisk	90	10

KONTANTER OG FORDRINGER PÅ SENTRALBANKER:

Konsernets «Kontanter og fordringer på sentralbanker» er utelukkende mot Norges Bank. Norges Bank er ratet Aaa hos Moodys og AAA/A-1+ fra S&P og oppfyller dermed standardens presumpsjon om lav kredittrisiko. Norges Bank har en 12 mnd PD på 0,00 og konsernet gjør følgelig ikke noen tapsavsetninger knyttet til denne balanseposten.

UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER:

Konsernets «Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner» er mot

finansinstitusjoner med minimum A- rating og oppfyller dermed standardens presumpsjon om lav kredittrisiko. Konsernet har vurdert med at dette – sammenholdt med LGD, lav eksponering, det faktum at størsteparten av eksponeringen er mot en systemviktig bank, og at eksponeringen i all vesentlighet er over-night plasseringer, gir uvesentlige tapsavsetninger. Det er derfor foreløpig ikke foretatt tapsavsetninger knyttet til denne balanseposten.

Se tabell i note 37.1.3 til 37.1.6 for overgangseffekter til IFRS 9.

37.1.3 IFRS 9 KLASIFISERING OG MÅLING AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

KONSERN

Tabellen under viser målekategori og bokført verdi av finansielle instrumenter iht IAS 39 og IFRS 9 ved overgangen.

FINANSIELL EIENDEL	IAS 39 KATEGORI	BELØP	IFRS 9 KATEGORI	BELØP
Konter og fordringer på sentralbanker	Amortisert kost (utlån og fordringer)	65 584	Amortisert kost	65 584
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	Amortisert kost (utlån og fordringer)	693 369	Amortisert kost	693 369
Utlån og fordringer på kunder	Amortisert kost (utlån og fordringer)	23 481 90	Amortisert kost	23 270 130
Sertifikater og obligasjoner	Virkelig verdi (utpekt)	2 348 190	Virkelig verdi RES	2 348 190
Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi (pliktig)	98 328	Virkelig verdi RES	98 328
Aksjer og andeler tilgjengelig for salg	Virkelig verdi over totalresultatet (Tilgjengelig for salg)	6 315	Virkelig verdi RES	6 315
Avskrivninger l/n tilknyttet selskapet	Amortisert kost (utlån og fordringer)	20 214	Amortisert kost	20 214

Det er ingen endring i klassifiseringen og målingen av finansiell gjeld, og konsernet har ingen finansielle forpliktelser som er bestemt regnskapsført til virkelig verdi.

37.1.4 AVSTEMMING AV BOKFØRTE VERDIER AV FINANSIELLE EIENDELER MELLOM IAS 39 OG IFRS 9

KONSERN

Følgende tabell viser en avstemming av bokførte verdier av finansielle eiendeler mellom IAS 39 og IFRS 9

AMORTISERT KOST UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER	IAS39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE*	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse under IAS39	23 293 182			
Reklassifisering til virkelig verdi		0		
Ny beregning av tap			-23 052	
Utgående balanse under IFRS 9				23 270 130

*Modellnedskrivning på amortisert portefølje 1.488 i gruppenedskrivning som ikke videreføres.

Landkreditt har en mindre portefølje aksjer i Landbruks- og Finansinstitusjoner. Eiendelene blir reklassifisert til ny kategori under IFRS 9 da dagens kategori «Tilgjengelig for salg» utgår.

AKSJER OG ANDELER TILGJENGELIG FOR SALG	IAS39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	6 315			
Reklassifisering		-6 315		
Utgående balanse under IFRS 9				0

AKSJER OG ANDELER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	IAS39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	98 328			
Reklassifisering		6 315		
Utgående balanse under IFRS 9				104 643

Det er ingen endring i klassifiseringen og målingen av finansiell gjeld, og banken har ingen finansielle forpliktelser som er bestemt regnskapsført til virkelig verdi.

37.1.5 IFRS 9 – AVSTEMMING AV TAPSAVSETNINGEN MELLOM IAS39 OG IFRS 9

KONSERN

Følgende tabell avstemmer nedskrivninger for utlån og fordringer på kunder ihht IAS 39 og deres nye nedskrivninger ihht IFRS 9:

AMORTISERT KOST UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER	IAS39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	49 684			
Reklassifisering		0		
Nye nedskrivninger			23 052	
Utgående balanse under IFRS 9				72 736

37.1.6 IFRS 9 – ENDRINGER I EGENKAPITAL

KONSERN

Følgende tabell avstemmer beløpene for endring i egenkapital som følge av implementering av IFRS 9

ENDRING EGENKAPITAL	IAS39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	2 891 957			
Implementering IFRS 9			-23 052	
Utgående balanse under IFRS 9				2 868 905

Erklæring fra styret og daglig leder

Vi erklærer etter beste overbevisning om at årsregnskapet for 2017 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer, etter beste overbevisning, også at styrets beretning gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen i selskapet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor.

Oslo, den 31. desember 2017
15. februar 2018

Styret i Landkreditt SA

Knut A Nordmo
Styreleder

Elisabeth Gjems
Nestleder

Ove Aanestad

Kai Linnes

Eva Kaldahl

Ingrid Fjeldstad Luke

Øyvind Hestnes

Ole Laurits Lønnum
Konsernsjef

Til årsmøtet i Landkreditt SA

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Landkreditt SAs årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Landkreditt SA per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder etter regnskapsloven § 3-9.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Landkreditt SA per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2017. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Virksomheten i banken har i hovedsak vært uendret sammenlignet med fjoråret. Det har ikke vært regulatoriske endringer, transaksjoner eller hendelser av vesentlig betydning for årsregnskapet 2017. I lys av dette har fokusområdene i revisjonen vært de samme i 2017 som i fjoråret.

Sentrale forhold ved revisjonen

Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen

Verdien av utlån til kunder

Vi har fokusert på verdien av utlån til kunder fordi ledelsen i stor grad benytter skjønn i vurderingen av nedskrivningsbehov. I tillegg utgjør utlån en betydelig andel av verdien av eiendeler i balansen.

Bankens rutiner og systemer for oppfølging av utlån og identifisering av utlån med nedskrivningsbehov samt vurderingen av disse utlånene er sentrale. Bruken av skjønn kan påvirke årets regnskapsmessige resultat og ha betydning for overholdelse av kapitaldekningsregelverket

Etter regnskapsreglene skal banken på slutten av hver rapporteringsperiode vurdere om det finnes objektive indikasjoner på at et utlån har falt i verdi. Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall på utlån har inntruffet, skal nedskrivningsbeløpet beregnes som forskjellen mellom utlånets balanseførte verdi og nåverdien av fremtidige kontantstrømmer. Begge vurderingene involverer stor grad av skjønn.

Vi har i revisjonen særlig fokusert på:

- Ledelsens prosess for identifikasjon av utlån med objektive indikasjoner på verdifall
- De forutsetninger ledelsen legger til grunn ved beregning av nedskrivningsbeløp for utlån som har objektive indikasjoner på verdifall
- De prosesser og beregninger ledelsen har igangsatt i forbindelse med klargjøring for IFRS 9 implementering

Vi har gjennomgått og testet kontroller knyttet til nedskrivning av utlån til kunder. Dette var kontroller som var rettet mot identifisering av utlån til kunder som har objektive bevis på verdifall og kontroller for hvordan nedskrivningsbeløpet blir beregnet når objektive bevis foreligger. Vi konkluderte med at vi kunne basere oss på disse kontrollene i vår revisjon.

Vi har testet et utvalg utlån til kunder som ikke var identifisert av ledelsen som utlån med objektive indikasjoner på verdifall. For disse utlånene gjorde vi oss opp vår egen oppfatning om utlånene hadde objektive indikasjoner på verdifall og sammenlignet med ledelsens konklusjon. Vi fant ingen ytterligere objektive indikasjoner på vesentlige verdifall i utvalget for denne testen.

For utlån der nedskrivningsbeløp var individuelt beregnet testet vi et utvalg ved å vurdere realisasjonsverdien som ledelsen hadde lagt til grunn. Realisasjonsverdien blir beregnet ved bruk av eksterne takster eller interne vurderinger. Ved å studere takstene tok vi stilling til relevansen og rimeligheten av viktige forutsetninger og metoden som var benyttet i beregningen. For interne vurderinger intervjuet vi kredittmedarbeidere og ledelsen og utfordret relevansen og rimeligheten av viktige forutsetninger og metoden som var benyttet i beregningen av nedskrivningsbeløpet. Regnskapet viser at avsetningsgraden målt som individuelle nedskrivninger i prosent av misligholdte og tapsutsatte engasjement er redusert noe sammenlignet med fjoråret.

Resultatet av vår testing av individuelle nedskrivninger viste at ledelsen hadde benyttet rimelige forutsetninger i beregningen av nedskrivningsbeløpene.

Der nedskrivningsbeløp var beregnet samlet for grupper av utlån testet vi utformingen av og beregningene i modellen, risikoklassifisering og de data og forutsetninger som ble benyttet for et utvalg grupper. Vårt arbeid inkluderte sammenligninger av de vesentligste forutsetningene i modellen mot vår erfaring

Se note 2.9(B), note 3.1 .1 og note 14 til regnskapet for en beskrivelse av konsernets kredittrisiko og nedskrivning av utlån til kunder. Se note 2.1 og note 37 for beskrivelse av forventede effekter av implementeringen av IFRS 9.

om bransjepraksis og vi testet at modellen beregnet nedskrivningsbeløpet matematisk korrekt.

Resultatet av denne testingen viste at forutsetninger benyttet ved beregningen av nedskrivningsbeløpene var rimelige.

Vi forsikret oss om at tilleggsopplysningene om verdsettelse av lån og garantier på en hensiktsmessig måte beskriver risikoene i porteføljen og at informasjonen i notene er i henhold til krav for avleggelse av regnskapet.

Banken har gjennom 2017 jobbet med modellverk og tilpasninger til det nye regelverket IFRS 9. Arbeidet, som vil bli ferdigstilt i 2018, har foreløpig ledet til en konklusjon om at det ikke forventes vesentlige effekter knyttet til overgangen til IFRS 9. Vi har gjennomført vurderinger av informasjonen som gis om implementeringen. De foreløpige konklusjonene ledelsen har trukket virker rimelige.

IT-systemer som støtter finansiell rapportering

Vi har fokusert på dette området fordi bankens finansielle rapporteringssystemer og virksomhet er avhengig av komplekse IT-systemer. Det er en risiko for at automatiserte prosesser og tilhørende IT-avhengige manuelle kontroller ikke er utformet hensiktsmessig eller fungerer effektivt, noe som kan medføre usikkerhet knyttet til den løpende driften av IT-systemene og risiko for feil.

Banken benytter eksterne serviceleverandører for å drifte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos de relevante serviceorganisasjonene er benyttet til å evaluere design og effektivitet av og teste etablerte kontroller som skal sikre integriteten av IT- og betalingsformidlings-systemene som er relevante for finansiell rapportering. Vi har gjennomgått tilsendte rapporter og vi har vurdert mulige avvik og tiltak. Vi har også gjennomført testing av tilgangskontroller til IT-systemer og arbeidsdeling der det var nødvendig av hensyn til vår revisjon.

Våre vurderinger og kontroller viser at vi kan bygge på bankens systemer for IT og betalingsformidling i vår revisjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar og nøkkeltall, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og

årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde, for selskapsregnskapet i samsvar med forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter etter regnskapsloven § 3-9, og for konsernregnskapet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og på tilbørlig måte opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for selskapsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for konsernregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.

- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets og konsernets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 15. februar 2018

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Magne Sem'.

Magne Sem
Statsautorisert revisor

GOD SELSKAPSLEDELSE

Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse (NUES) er gjennomført for Landkreditt-konsernet som følge av at alle obligasjonsinnlån utstedt av selskaper i konsernet er notert på Oslo Børs ABM. For fullstendig oversikt over anbefalingen se www.nues.no. Anbefalingen er i hele sin form rettet inn mot foretak organisert som aksjeselskap. Flere punkter er derfor lite relevant for foretak som er organisert som selveiende eller samvirker. For samvirkeforetak er medlem og kunde en og samme person. Det betyr at eierinteressen i stor grad relateres til hvordan den brukermessige samhandlingen fungerer. Konkurranseskraften i leveransen, tilbudt pris, service og lignende framstår som viktigst for hvordan Landkreditt oppleves. Samtidig er det en forutsetning og forståelse blant medlemmene at virksomheten over tid må generere nok egenkapital til å kunne ivareta videre vekst og utvikling.

God eierstyring ivaretas ved at alle medlemmene i samvirkeforetaket inviteres til distriktstise møter hvor virksomheten presenteres og drøftes. Det foretas elektronisk valg av årsmøtorepresentanter. Alle medlemmene har stemmerett. Årsmøtet er samvirkeforetakets høyeste organ, tilsvarende generalforsamlingen i et aksjeselskap. I tillegg til det formelle årsmøtet som holdes om våren, samles representantene også til et høstmøte hvor styret rapporterer om utviklingen i konsernet samt vurderinger om framtidsutsiktene. Drøftingene gir føringer for styrets videre arbeid med konsernets utvikling.

Landkreditt baserer sin virksomhet på de internasjonale samvirkeprinsippene. Våre etiske retningslinjer forutsetter at alle lover, forskrifter, bransjenormer og god praksis skal etterleves.

Det er etablert regler for styrets arbeidsorden, fullmaktstruktur og rapporteringsrutiner.

På årsmøtet deltar også styret, valgkomiteen, revisor, konsernsjef og økonomidirektør. Årsmøtet ledes av ordfører eller varaordførere.

Anbefalingen om eierstyring og selskapsledelse peker på at vedtekter og hovedstrategier bør framgå av årsmeldingen. Landkreditt benytter elektroniske medier som sin hovedkanal i kommunikasjon med konsernets kunder, medlemmer og tillitsvalgte. Både årsrapporter, delårsrapporter, vedtekter og annen relevant informasjon er tilgjengelig på vår hjemmeside under fanen «om oss».

Som finansinstitusjon er Landkreditt underlagt myndighetenes kapitaldekningskrav. Styret i Landkreditt SA har foretatt en gjennomgang av alle typer risikoer som er knyttet til virksomheten, vurdert nye regulatoriske krav og markedets forventninger. Styret har i tråd med Finanstilsynets pilar 2 vedtak fra mars 2017 besluttet at den rene kjernekapitaldekningen i Landkredittkonsernet til en hver tid skal tilfredsstille de formelle minimumskravene til lagt pilar 2-kravet fra Finanstilsynet (2,8 prosent) samt et internt bufferkrav på 0,5 prosentpoeng. Pr 31. desember 2017 utgjør den rene kjernekapitaldekningen i konsernet 18,72 prosent

(19,25 prosent). Det er i de senere årene gjennomført tiltak for å styrke lønnsomheten noe som bidrar til å sikre oppfyllelse av nye kapitalkrav.

For datterselskapene som er finansforetak, er det lagt til grunn krav til egenkapitalavkastning på minimum 8 prosent. Egenkapitaloppbygging i det enkelte selskap skal sikre soliditet som grunnlag for vekst.

Det har i 2017 ikke vært vesentlige transaksjoner mellom morselskap og datterselskaper, styremedlemmer, ledende ansatte eller nærstående av disse ut over konsernbidrag avgitt av Landkreditt Bank AS.

Anbefalingen om likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående er ikke relevant for samvirker. Landkreditts medlemmer har like rettigheter og plikter, og de forretningsmessige relasjonene baseres på rettferdig behandling.

Fri omsettelighet av aksjer er ikke relevant. Medlemskap i samvirkeforetaket er knyttet til at det opptas lån sikret med pant i landbrukeiendom eller etableres driftskreditt. Medlemskapet opphører når lånet/kreditten innfris.

Anbefalingen om valgkomité er dekket gjennom vanlig organisasjonspraksis i samvirkeforetak og Landkreditts vedtekter. Oversikt over tillitsvalgte, herunder representantskapets valgkomité, framgår av årsrapporten. Valgkomiteen skal gi innstilling til årsmøtet om de valg av tillitsmenn som er tillagt årsmøtet, samt legge frem forslag til godtgjørelse for de tillitsvalgte. Innstillingene skal være begrunnet. Ingen av komiteens medlemmer er representant for styret eller daglig ledelse. Valgkomiteen anses å ha en sammensetning som reflekterer interessene til medlemmene. Valgkomiteens godtgjørelse fastsettes av årsmøtet.

Anbefalingen om bedriftsforsamling og lignende er dels lite relevant. De forhold som berører styremedlemmene, valg, uavhengighet og lignende er godt ivare tatt gjennom vedtekter og etablert organisasjonspraksis.

Styrets medlemmer velges av årsmøtet for en periode på to år. Styrets leder velges av årsmøtet for en periode på ett år. Anbefalingen om styrets arbeid er ivaretatt gjennom årsplan for styremøtene, regler for styrets arbeidsorden og lignende. Styret skal opptre uavhengig av egne interesser og fungere som et kollegialt organ til medlemmenes beste. Alle styremedlemmer er uavhengige av særinteresser, daglig ledelse og vesentlige forretningsforbindelser. Styrets evaluering av eget arbeid og kompetanse, rapporteres årlig til årsmøtets ordfører og valgkomiteen. Styremedlemmene velges på grunnlag av Landkreditts behov for kompetanse, kapasitet og evne til å ta balanserte beslutninger til beste for fellesskapet.

DELTAGELSE I MØTER 2017

	STYRE- MØTER	REVISJONS- UTVALG	RISIKO UTVALG	GODT- GJØRELSES- UTVALG
Knut A Nordmo	13	0	0	4
Elisabeth Gjems	13	0	5	4
Kai Linnes	12	6	5	4
Hans Edvard Torp	11	5	0	4
Eva Kaldahl	11	5	0	3
Øyvind Hestnes	13	0	0	4
Ingrid Fjeldstad Luke	10	0	4	3
Marianne Rudlang	2	0	1	1
Ove Aanestad, vara	4	0	0	1
Jørgen Østby, vara	1	0	0	0

I henhold til styrets instruks skal styret blant annet:

- 1) forvalte Landkreditts kapital på en langsiktig forsvarlig måte og gjennom etablering av datterselskaper i konsernet eller deltakelse i selskaper utenfor konsernet søke å realisere samvirkeforetakets formål i samsvar med vedtektene
- 2) påse at datterselskapene har forsvarlig egenkapital i forhold til myndighetskrav, konkurransesituasjon og de oppgaver som er tildelt
- 3) legge til rette for at Landkreditt som samvirkeforetak framstår som en betydningsfull samvirkeorganisasjon

Styrets arbeidsorden ble sist revidert 5. april 2016 og omhandler blant annet forhold knyttet til møteplaner, innkallingsfrister, saksbehandling, styrets beslutninger, protokoller, møtedeltagelse, habilitet, taushetsplikt, informasjon og arbeidsdeling mellom styret og konsernsjef.

I saker av vesentlig karakter hvor styreleder eller andre styremedlemmer har vært aktivt engasjert vil dette bli opplyst om i saksbehandlingen og behandlet av styret i hvert tilfelle.

Anbefalingen vedrørende godtgjørelse til styret er ivaretatt gjennom vedtak i årsmøtet og de prosedyrer som gjelder for valgkomiteens forberedelse av behandlingen av denne type forhold.

Styremedlemmenes honorarer er ikke knyttet til resultater, opsjonsprogrammer eller lignende. Ingen medlemsvalgte medlemmer av konsernstyret har mottatt resultatavhengig godtgjørelse i 2017. Ingen av styrets medlemsvalgte medlemmer har oppgaver

for selskapet ut over styrevervet, og ingen har avtale om pensjonsordning eller etterlønn fra selskapet.

Det er etablert et godtgjørelsesutvalg i konsernet i henhold til Forskrift om godtgjørelser i finansinstitusjoner mv. Landkreditt SA har ingen egne ansatte. Daglig leder har sitt ansettelsesforhold i Landkreditt Bank og alle ytelser til daglig leder framgår av årsrapporten. Den del av anbefalingen som omtaler aksjer, opsjoner og lignende ordninger er ikke relevant for samvirker. Oversikt over ytelser er gitt i note 8.

Revisjons- og risikoutvalgene er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret til konsernspiss Landkreditt SA med det formål å føre en uavhengig kontroll med selskapets finansielle rapportering, risikostyring og kontrollsystemer. Risikoutvalget gjennomfører årlig eller ved behov en gjennomgang av selskapenes viktigste risikoområder og hvordan internkontrollen understøtter god risikostyring.

Revisjons- og risikoutvalgene består av to medlemsvalgte og ett ansattvalgte styremedlem. Konsernsjef, økonomidirektør og direktør risikostyring deltar i møtene. Revisjons- og risikoutvalgene har myndighet til å undersøke alle aktiviteter og forhold ved selskapets drift og kan innhente opplysninger fra enhver ansatt og tillitsvalgt. Alle selskapets ansatte og tillitsvalgte skal gi de opplysninger og den bistand som revisjons- og risikoutvalget måtte be om.

Revisjons- og risikoutvalgene kan iverksette de undersøkelser det finner nødvendig for å dekke sine oppgaver, herunder innhente eksterne råd og bistand.

Styret i Landkreditt SA er også godtgjørelsesutvalg. Utvalget ledes av styreleder. Utvalget sammensetning oppfyller anbefalingens krav til uavhengighet og samtlige av utvalgets medlemmer anses uavhengig av daglig ledelse.

Anbefalingen om informasjon og kommunikasjon anses ivaretatt ved at offentlige regler for hvordan rapportering fra finansforetak skal skje, følges. I tillegg foreligger interne retningslinjer ut over offentlige krav. Landkreditts hjemmeside er hovedkanalen for kommunikasjon med til investorer, kunder og medlemmer.

Anbefalingen om overtakelse anses ikke relevant for samvirker. Finansieringsvirksomhetsloven inneholder særlige bestemmelser om eventuell omdanning av samvirkeforetak av låntakere til aksjeselskap.

Anbefalingen vedrørende revisjon anses ivaretatt ut fra vedtektenes bestemmelser og etablert praksis.

Landkreditt har en desentralisert styringsmodell med delegert resultatansvar. Kontrollmiljøet reflekterer styringsmodellen og det er den enkelte enhets ansvar å påse at det er tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å gjennomføre en forsvarlig intern kontroll. Styret i Landkreditt har vedtatt retningslinjer for risikostyring og intern kontroll som styrene i datterselskapene har sluttet seg til. Det utarbeides månedlige resultat- og risikorapporter til styrene. I tillegg utarbeides kvartals- og årsrapporter som også offentliggjøres. Revisjonsutvalget behandler kvartalsrapportene og årsrapporten i forkant av styrebehandlingen. Ekstern og intern revisor har anledning til å delta i møter i revisjons- og risikoutvalgene og styremøter.

Styrene i datterselskapene har utarbeidet egne retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse ledende ansatte. Konsernsjefens betingelser fastsettes av styret. Styret gjennomfører årlig en grundig vurdering av lønn og annen godtgjørelse til konsernsjef. Styrets holdning til lederlønninger er at de skal være konkurransedyktige og motiverende men ikke markedsledende. Belønningssystemet består av grunnlønn, bonus, pensjons- etterlønnssordning og naturalytelser.

Styrene i de relevante datterselskapene har i 2017 fastsatt ulike insentivordningene for ledende ansatte i 2018. Resultatavhengig godtgjørelse er knyttet til resultatutvikling. Resultatlønn kan maksimalt utgjøre en prosentsats av fastlønn. Ordningen gjelder alle ledende ansatte unntatt konsernsjef. Ordningene er nærmere beskrevet i note 8.

Konsernets revisor blir valgt av årsmøtet. Hovedtrekkene i revisors planlagte arbeid fremlegges for revisjonsutvalget årlig. Revisor deltar i styrets behandling av årsregnskapet og gjennomgår eventuelle endringer i regnskapsprinsipper, vurderinger av vesentlige regnskapsestimater og uenighet mellom revisor og ledelse.

Ekstern og intern revisor gjennomgår årlig selskapets interne kontroll, herunder svakheter og forslag til forbedringer, med revisjons- og risikoutvalgene. Minimum en gang i året avholdes møte mellom styret og revisorene, hver for seg, uten at den daglige ledelsen er til stede. Ekstern revisors honorar, fordelt på revisjon og andre tjenester godkjennes av årsmøtet. Se også note 8.

Spar til pensjon med skattefordel

Opprett avtale om individuell pensjonssparing (IPS) innen nyttår.

Bevill IPS

Boliglån fra 2,10 %

I tillegg til et av landets gunstigste boliglån får du også gebyrfrie dagligbankjemester.

Les mer og søk nå

Spare penger?

Det krever svært lite tid og innsats å bytte bank eller banktjenester, som for eksempel sparekonto.

Slik får du bedre rente

LANDKREDITT SA

Årsberetning 2017

LANDKREDITT SA

RESULTATREGNSKAP

(Alle tall i hele tusen)

	NOTE	2017	2016
Annen driftsinntekt	9	101	101
Lønn, honorarer, og lignende kostnader	3	1 996	1 734
Sosiale kostnader		495	357
Administrasjons- og andre driftskostnader	3,7,9	9 246	9 295
Sum driftskostnader		11 737	11 385
Driftsresultat		-11 636	-11 284
Utbytter	6,9	1 767	1 021
Konsernbidrag	9	6 084	5 250
Renteinntekter	5,9	1 645	2 392
Inntekt fra investering i obligasjoner	5	56	220
Inntekt fra investering i aksjefond	6	4 791	4 769
Annen finansinntekt		-16	-21
Resultat av finansposter		14 327	13 632
Resultat før skatt		2 691	2 348
Skattekostnad	4	-33	87
Årsresultat	12	2 725	2 261

ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER

Årsresultat	2 725	2 261
Sum resultatelementer som ikke vil bli reklassifisert til resultatet e. skatt	0	0
Tilbakeført verdiendring eiendeler tilgjengelig for salg	0	0
Øvrige resultatelementer som senere kan bli reklassifisert til resultat e. skatt	0	0
Totalresultat for perioden	2 725	2 261

OVERFØRINGER OG DISPONERINGER

Overført til/-fra annen egenkapital	2 725	2 261
Sum overføringer og disponeringer	2 725	2 261

BALANSE

(Alle tall i hele tusen)

EIENDELER	NOTE	31.12.2017	31.12.2016
Lisenser	7	39	102
Sum immaterielle eiendeler		39	102
Fast eiendom	10	2 405	2 405
Aksjer i Landkreditt Bank AS		1 380 000	1 380 000
Aksjer i Landkreditt Forvaltning AS		33 969	28 969
Sum investeringer i datterselskaper	8	1 413 969	1 408 969
Aksjer i Landbruksforsikring AS		46 124	46 124
Sum investeringer i tilknyttede selskaper	8	46 124	46 124
Andeler i Produsentregisteret		50	50
Aksjer i Tun Media AS		2 666	2 666
Sum andre aksjer og andeler tilgjengelig for salg	6	2 716	2 716
Sum finansielle anleggsmidler		1 462 809	1 457 809
Sum anleggsmidler		1 465 253	1 460 316
Andeler i aksjefond	6	43 006	36 492
Obligasjoner med fortrinnsrett	5	30 086	30 004
Ansvarlig lån	5,8	20 214	20 000
Sum rentebærende verdipapirer		50 300	50 004
Andre fordringer	9,11	6 262	5 753
Bankinnskudd, kontanter og lignende	9,17	114 955	124 445
Sum omløpsmidler		214 523	216 693
SUM EIENDELER	14,15,16	1 679 776	1 677 009
EGENKAPITAL OG GJELD	NOTE	31.12.2017	31.12.2016
Annen egenkapital		1 675 522	1 672 797
Sum egenkapital	12,13	1 675 522	1 672 797
Betalbar skatt	4	-85	11
Skyldige offentlige avgifter		0	246
Utsatt skatt	4	271	311
Annen kortsiktig gjeld	9	4 068	3 644
Sum kortsiktig gjeld		4 254	4 212
Sum gjeld		4 254	4 212
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	14,15	1 679 776	1 677 009

Oslo 31. desember 2017
15. februar 2018

Styret i Landkreditt SA

Knut A Nordmo
Styreleder

Elisabeth Gjems
Nestleder

Kai Linnés

Ove Aanestad

Eva Kaldahl

Ingrid Fjellstad Luke

Øyvind Hestnes

Ole Laurits Lønnum
Konsernsjef

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Alle tall i hele tusen)

	NOTE	2017	2016
Tilført fra årets virksomhet		2 691	2 348
Verdiendring finansielle instrumenter ført til virkelig verdi		-6 514	-5 616
Avskrivninger	7	-62	-139
Betalte skatter		-3 498	-3 028
Endring inn- og utbetalinger ved omsetning av verdipapirer		-296	-60 880
Endring inn- og utbetalinger av annen gjeld		-509	-794
Endring tidsavgrensningsposter		3 698	8 359
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		-4 490	-59 749
Kjøp av andeler i konsernselskaper og tilknyttede selskaper	8	-5 000	-301 900
Salg av andeler i konsernselskaper og tilknyttede selskaper	8	0	0
Kjøp av immaterielle eiendeler	7	0	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-5 000	-301 900
Nedbetaling av gjeld vurdert til amortisert kost		0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		0	0
Netto endring likvider i året		-9 490	-361 649
Likviditetsbeholdning 01.01		124 445	486 094
Likviditetsbeholdning 31.12		114 955	124 445
AVSTEMMING AV BEHOLDNING			
Bankinnskudd, kontanter og lignende		114 955	124 445

NOTER

NOTE 1

1.0 GENERELL INFORMASJON

Landkreditt var en kredittforening, stiftet i 1915, som 1. januar 2008 ble omdannet til et morselskap i finanskonsernet etter holdingmodellen og benevnt som samvirkeforetak av låntagere. Samvirkeforetaket er morselskap i finanskonsernet Landkreditt. Konsernet omfatter Landkreditt SA, Landkreditt Bank AS, Landkreditt Boligkreditt AS, Landkreditt Finans AS og Landkreditt Forvaltning AS.

Landkredditts formål er å eie eller delta i andre foretak som driver bankvirksomhet, forsikringsvirksomhet og virksomhet forbundet med dette. Landkredditts overordnede mål er ved forvaltning av egen formue og gjennom egne datterselskaper og/eller deltakelse i andre foretak å bidra til bedret økonomi for medlemmene ved å tilby gode finansielle tjenester. Alle som har lån i Landkreditt Bank, sikret med pant i landbrukseiendom eller driftskreditt, er medlemmer i Landkreditt SA.

Etter en endring i finansieringsvirksomhetsloven i 2007 ble det 1. januar 2008 foretatt en omorganisering i konsernet. Dette innebar at all resterende operativ virksomhet i Landkreditt SA ble overført til Landkreditt Bank AS. Videre ble enkelte eiendelsposter overført til Landkreditt Invest AS, samtidig som Landkreditt SA overtok alle aksjer i Landkreditt Bank AS. Overføringene ble gjennomført til bokførte verdier. Landkreditt SA har etter 1. januar 2008 ingen ansatte.

Landkreditt SA er registrert og hjemmehørende i Norge og har hovedkontor i Karl Johans gate 45, Oslo. Årsregnskapet for Landkredittkonsernet ble behandlet og godkjent av styret 15. februar 2018 og offentliggjort samme dag.

SAMMENDRAG AV DE VIKTIGSTE REGNSKAPSPRINSIPPENE

Landkreditt SA benytter forenklet IFRS ved utarbeidelse av årsregnskapet.

Regnskapet er utarbeidet basert på historisk kost prinsippet med følgende modifikasjoner: finansielle eiendeler tilgjengelige for salg samt finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Tilknyttede selskaper er innarbeidet etter kostmetoden i morselskapets regnskap. Nedskrivning foretas dersom virkelig verdi er lavere enn anskaffelseskost.

Etter forenklet IFRS kan en bokføre styrets forslag til utbytte og konsernbidrag som fordring på balansedagen. Selskapet har benyttet seg av denne adgangen, men har ellers ikke fraveket kravene om innregning.

1.1 OMREGNING AV UTENLANDSK VALUTA

(A) FUNKSJONELL VALUTA OG PRESENTASJONSVALUTA

Regnskapet er presentert i norske kroner som er både den funksjonelle valutaen og presentasjonsvalutaen til morselskap og alle datterselskaper og tilknyttede selskaper.

(B) TRANSAKSJONER OG BALANSEPOSTER

Transaksjoner i utenlandsk valuta regnes om til den funksjonelle valutaen ved bruk av transaksjonskursen. Valutagevinster og –tap som oppstår ved gjennomføring av slike transaksjoner, og ved omregning av pengeposter (eiendeler og gjeld) i utenlandsk valuta ved årets slutt til kursen på balansedagen, resultatføres.

1.2 VERDIFALL PÅ IKKE-FINANSIELLE INSTRUMENTER

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler med udefinert utnyttbar levetid avskrives ikke og vurderes årlig for verdifall. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som avskrives vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelens balanseførte verdi.

En nedskrivning resultatføres med forskjellen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag av salgskostnader og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall grupperes anleggsmidlene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige kontantstrømmer (kontantstrømgenererende enheter). På hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle instrumenter.

1.3 FINANSIELLE INSTRUMENTER

Finansielle instrumenter blir ved første gangs innregning klassifisert i en av følgende kategorier:

Finansielle eiendeler:

- til virkelig verdi over resultatet
- utlån og fordringer
- eiendeler tilgjengelig for salg

Klassifiseringen avhenger av type instrument og hensikten med eiendelen.

Finansielle forpliktelser:

- finansielle forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- andre finansielle forpliktelser regnskapsført til amortisert kost

(A) FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET

Innenfor denne kategorien kan tilordningen være pliktig eller bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Kategorien omfatter Landkreditts portefølje av aksjefond.

Andelene i aksjefond er klassifisert i denne kategorien da de styres og vurderes på bakgrunn av virkelig verdi i samsvar med en dokumentert risikohåndterings- og investeringsstrategi.

Finansielle eiendeler og forpliktelser som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelse til virkelig verdi og transaksjonskostnader resultatføres.

Verdiendringer på finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi inngår i linjene «resultat av finansposter». Utbytte fra finansielle eiendeler bestemt til virkelig verdi over resultatet inngår også i samme linjer når retten til utbytte er fastslått.

Renteinntekter på sertifikater og obligasjoner bestemt regnskapsført til virkelig verdi inngår også i resultat av finansposter. Dette gjelder også for rentekostnader.

(B) UTLÅN OG FORDRINGER

Fordringer er balanseført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringer. Fordringer på foretak i samme konsern er balanseført til pålydende.

(C) FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke-derivate finansielle eiendeler som man kan plassere i denne kategorien eller som ikke er klassifisert i en annen kategori.

Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på oppgjørstidspunkt. Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet balanseføres første gang til virkelig verdi inklusive transaksjonskostnader. Investeringer fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer opphører eller når disse rettighetene er blitt overført og Landkredit har overført all risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg vurderes til virkelig verdi etter første gangs balanseføring.

Når verdipapirer klassifisert som tilgjengelig for salg selges eller nedskrives, føres samlet verdiregulering som er ført via utvidet

resultat til egenkapitalen over resultatet under regnskapslinjen resultat av finansposter.

Renter på verdipapirer tilgjengelig for salg beregnes etter effektiv rente metoden og føres over resultatet under posten renteinntekter. Utbytte på aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg føres over resultatet under posten resultat av finansposter, når Landkreditts rett til utbyttet er fastslått.

Virkelig verdi av børsnoterte investeringer er basert på gjeldende omsetningskurs.

På hver balansedag vurderer Landkredit om det finnes objektive indikatorer som tyder på verdiforringelse av enkelte eiendeler eller grupper av finansielle eiendeler. For aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg, vil et betydelig eller langvarig fall i virkelig verdi under anskaffelseskost være en indikator på at aksjen er verdiforringet. Dersom slike objektive indikatorer foreligger for finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, tas det samlede tapet, målt som differansen mellom anskaffelseskost og virkelig verdi, fratrasket eventuelt tidligere resultatførte nedskrivninger, ut av egenkapitalen og regnskapsføres i resultatregnskapet. Verdiforringelse på aksjer og lignende instrumenter ført i resultatregnskapet reverseres ikke gjennom resultatregnskapet.

Presentasjon av finansielle eiendeler med klassifisering er fremstilt i note 14.

1.4 VURDERING AV VIRKELIG VERDI

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder (slik som verdipapirer som er tilgjengelige for salg eller holdt for handelsformål) er basert på omsetningskurs på balansedagen.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked bestemmes ved å bruke verdsettelsesteknikker. Landkredit bruker ulike metoder og gjør forutsetninger basert på markedsforholdene som eksisterer på hver balansedag. For langsiktige forpliktelser benyttes omsetningskurs for det aktuelle instrument eller for et lignende instrument. Andre teknikker, slik som diskontert verdi på fremtidige kontantstrømmer benyttes for å fastsette virkelig verdi for øvrige finansielle instrumenter.

Virkelig verdi på finansielle forpliktelser estimeres ved å diskontere fremtidige kontraktsfestede kontantstrømmer med Landkreditts alternative markedsrente for tilsvarende finansielle instrumenter.

Landkredit SA har pr 31.12.2016 kun eiendeler, men ikke forpliktelser mål til virkelig verdi ref. note 15.

1.5 KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER

Kontanter og kontantekvivalenter består av innskudd i kredittinstitusjoner.

1.6 UTSATT SKATT

Utsatt skatt er forskjeller mellom regnskapsført verdi i balansen av en eiendel eller forpliktelse, og eiendelens eller forpliktelsens

skattemessige verdi. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og –regler som gjelder på balansedagen. Utsatt skattefordel blir balanseført i den utstrekning det er sannsynlig at den vil kunne benyttes mot fremtidig skattepliktig inntekt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel nettoføres.

1.7 AVSETNINGER

Landkreditt regnskapsfører avsetninger for eventuelle utbedringer, restruktureringer og rettslige krav når:

- det eksisterer en juridisk eller selvpålagt forpliktelse som følge av tidligere hendelser
- det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør i form av en overføring av økonomiske ressurser og forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet

Det settes ikke av for fremtidige driftstap.

NOTE 2

2.0 RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Styret i Landkreditt har et uttalt mål om at foretaket skal ha en lav risikoprofil. Landkreditts lønnsomhet er avhengig av evnen til å identifisere, styre og prise risiko som oppstår i forbindelse med finansielle investeringer. Risikostyringen i Landkreditt er integrert med konsernets risikostyring for øvrig. Risikoprofilen er sterkt påvirket av Landkreditts strategiske målsettinger med hensyn til leveranse av finansielle tjenester til landbruket.

Styret i Landkreditt fastsetter langsiktige mål og risikoprofil. Risikoprofilen operasjonaliseres gjennom rammeverket for risikostyring. Rammer og fullmakter besluttes av styret og delegeres til ansatte i Landkreditt Bank, som utøver den operative virksomheten i Landkreditt. Alle fullmakter er personlige og godkjennes og følges opp av nærmeste overordnede leder. Risikorammene vurderes minimum årlig, oftere hvis det oppstår spesielle hendelser.

Styret i Landkreditt har ansvar for å påse at konsernet har en egenkapital som er forsvarlig ut ifra risikoen ved og omfanget av virksomheten i konsernet og å påse at kapitalkrav som følger av lover og forskrifter blir overholdt. Innenfor rammer som fastsettes av konsernstyret er styrene i de operative selskapene ansvarlige for å etablere hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Risikorammer som fastsettes på selskapsnivå skal være konsistente med konsernets overordnede målsettinger.

Risikostyringen og internkontrollen i Landkreditt er basert på prinsippet om tre forsvarslinjer. Førstelinen er representert ved de utøvende driftsfunksjoner som innenfor sine respektive forretnings- og driftsområder har ansvaret for oppnåelsen av de aktuelle strategier og målsettinger for virksomheten. Førstelinen har ansvaret for at det er etablert og gjennomføres forsvarlig risikostyring og internkontroll på det enkelte område. Dette inkluderer også ansvaret for compliance i forhold til lover og forskrifter, interne policyer og retningslinjer samt aktuelle bransjestandarder.

1.8 RENTEINNTEKTER OG –KOSTNADER

Renteinntekter og –kostnader inntektsføres ved bruk av internrentemetoden. Den effektive rente metode er en metode for beregning av amortisert kost av en finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse og av allokering av renteinntekt eller rentekostnad over den relevante periode. Den effektive renten er den renten som diskonterer den forventede fremtidige kontantstrøm over den forventede levetiden til det finansielle instrumentet. Inntektsføring av renter etter internrentemetoden benyttes både for balanseposter som vurderes til amortisert kost og balanseposter som vurderes til virkelig verdi over resultatet

1.9 KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstilling er utarbeidet ved bruk av indirekte metode.

Landkreditts andrelinjeforsvar omfatter funksjoner for risikostyring og compliance. Andrelinjeforsvaret støtter førstelinjeforsvaret i etablering og gjennomføring av risikostyring og internkontroll gjennom informasjons-, rådgivnings- og kontrollaktiviteter.

Landkreditt har en risikokontrollfunksjon som sikrer etterlevelse av strategi og retningslinjer for risikotaking i organisasjonen. Videre har Landkreditt en compliancefunksjon som identifiserer og vurderer etterlevelse av lover, forskrifter, interne retningslinjer og bransjestandarder. Det foreligger retningslinjer, prosesser og planer for disse funksjonene. Risikokontroll- og compliancefunksjonen kan integreres i andre funksjoner så lenge det er tilrettelagt for nødvendig uavhengighet og ressursbruk til disse oppgavene.

Internrevisjonen inngår sammen med styret som en del av tredje linjeforsvaret.

Det rapporteres både i forhold til faktisk risikoeksponering og maksimal rammeutnyttelse. Rapporteringen inkluderer stresstesting.

Landkreditts aktiviteter påvirkes av blant annet følgende risikoer:

- markedsrisiko
- likviditetsrisiko
- operasjonell risiko

2.1 MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risiko for tap på åpne posisjoner i finansielle instrumenter som følge av endringer i markedsvariabler og/eller markedsbetingelser innenfor en spesifisert tidshorisont. Markedsrisiko inkluderer aksje-, rente- og valutarisiko samt motpartsrisiko ved handel i finansielle instrumenter. Markedsrisikoen følges opp daglig og stresstestes regelmessig.

2.2 LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risiko for at Landkreditt ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstraomkost-

ninger i form av dyr finansiering eller prisfall på eiendeler som må realiseres. Likviditetsrisikoen følges opp daglig hovedsakelig innen tidsperioder som daglig, ukentlig, månedlig, kvartalsvis og årlig. Likviditeten stresstestes regelmessig. Det er utarbeidet en beredskapsplan for å sikre tilfredsstillende håndtering av likviditetsmessige stressede situasjoner. Beredskapsplanen revideres minimum årlig.

2.3 OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risiko for økonomisk tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne rutiner eller systemer og menneskelig feil. Landkreditt har ikke egne ansatte og baserer sin drift på kjøp av tjenester fra Landkreditt Bank. Leveranser skjer i henhold til egen avtale basert på prinsippet om armlengdes avstand.

Alle tall i hele 1.000 kroner, hvis ikke annet er angitt

NOTE 3 YTELSER OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

	2017	2016
Godtgjørelse til medlemmer av kontrollkomiteen	77	76
Godtgjørelse til medlemmer av årsmøtet	503	395
Godtgjørelse til medlemmer av representantskapet	0	26
Godtgjørelse til medlemmer av styret	1 149	1 142

STYRET I LANDKREDITT SA	STYRE- HONORAR OG ANDRE YTELSER ¹	LØNN	PERIODISERT PENSJONS- KOSTNAD	SAMLET GODTGJØRELSE 2017	LÅN ²
Knut A. Nordmo, leder	387	0	0	387	2 624
Elisabeth Gjems, nestleder	163	0	0	163	5 046
Kai Linnes	131	0	0	131	0
Hans Edvard Torp	134	0	0	134	6 712
Eva Kaldahl	125	0	0	125	0
Øyvind Hestnes, ansatte	83	0	0	83	0
Ingrid Fjeldstad Luke, ansatte	64	0	0	64	0
Ove Aanestad, vara	69	0	0	69	11 406
Marianne Rudlang, ansatte vara	40	0	0	40	0
Jørgen Østby, ansatte vara	27	0	0	27	0

1) Styregodtgjørelse fastsettes av årsmøte for ett år. Det er ingen forpliktelser knyttet til opphør av styrets leder.

2) Styrets medlemmer (med unntak av ansattevalgte medlemmer) har lån i Landkreditt Bank til ordinære utlånsbetingelser og er ikke omfattet av personallåneordningen.

Selskapet har ingen ansatte. Selskapet er ikke pliktig å ha egen tjenestepensjonsordning. Alle administrative tjenester kjøpes fra Landkreditt Bank AS.

KONTROLLKOMITEEN	HONORAR OG ANDRE YTELSER	LØNN	PERIODISERT PENSJONS- KOSTNAD	SAMLET GODTGJØRELSE 2016	LÅN ¹
Lisbeth Norbye, leder	27	0	0	27	62
Per Ballestad	27	0	0	27	790
Hans Harald Kirkevold	18	0	0	18	2 420
Lene Vangberg Monsen, vara	0	0	0	0	1 710

1) Alle har lån i Landkreditt Bank til ordinære utlånsbetingelser og er ikke omfattet av personallåneordningen.

REVISJONSKOSTNADER	2017	2016
Godtgjørelse til revisor	294	201
– hvorav ordinær revisjon	216	139
– Skatt og rådgivning	75	61
– hvorav andre attestasjonsoppgaver	0	0
– Andre tjenester utenfor revisjon	3	0

Beløpene er inklusive merverdiavgift.

NOTE 4 SKATTEKOSTNAD

ÅRETS SKATTEKOSTNAD	2017	2016
Resultat før skatt	2 691	2 348
Permanente resultatforskjeller	-2 687	-1 928
Korrigerings av underskudd 2015	0	-105
Endringer i midlertidige resultatforskjeller	-167	-273
Årets skattegrunnlag	-163	42
Betalbar skatt av årets skattegrunnlag, 25%	0	11
Betalbar skatt	0	11
Netto endring utsatt skatt/skattefordel	-41	70
For lite/ mye avsatt tidligere år	8	6
Årets skattekostnad	-33	87

BEREGNING AV UTSATT SKATT

Utsatt skatt er beregnet på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier som eksisterer ved utgangen av regnskapsåret:

MIDLERTIDIGE FORSKJELLER KNYTTET TIL	2017	2016
Obligasjoner og andre verdipapirer	53	220
Anleggsmidler	1 029	1 026
Netto negative midlertidige forskjeller	1 082	1 246
Utsatt skatt/ -skattefordel, 25% midlertidige forskjeller	271	311

AVSTEMMING AV SKATTEKOSTNAD	2017	2016
Resultat før skatt	2 691	2 348
Skatt beregnet med Landkredits vektete gjennomsnittlige skattesats	673	587
–Ikke skattepliktig inntekt	-1 637	-1 559
–Skattemessig ikke fradragsberettigede kostnader	923	1 079
Korrigerings underskudd 2015	0	-26
For mye/ lite avsatt tidligere år	8	6
Skattekostnad i resultatet	-33	87

NOTE 5 SERTIFIKATER, OBLIGASJONER OG ANDRE RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER MED FAST AVKASTNING

	RISIKO-KATEGORI	ANSKAFFELSESKOST	BOKFØRT VERDI	ANDEL BØRSNOTERT	VIRKELIG VERDI
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 %	30 024	30 086	100 %	30 086
		31.12.2017		31.12.2016	
Ansvarlig lånekapital		20 214		20 000	

NOTE 6 AKSJER OG ANDELER

ANDELER I AKSJEFOND	BOKFØRT VERDI 31.12.2017	MARKEDSVERDI 31.12.2017	AVKASTNING 2017
Landkreditt Utbytte	43 006	43 006	6 558
ANDRE AKSJER OG ANDELER		31.12.2017	31.12.2016
Aksjer i Tun Media AS		2 666	2 666
Andeler i Produsentregisteret BA		50	50
Sum andre aksjer og andeler		2 716	2 716

NAVN	ORGANISASJONS-NUMMER	ANTALL AKSJER/ANDELER	EIER-ANDEL	ANSKAFFELSESKOST	BALANSEFØRT VERDI	BØRSNOTERT
Produsentregisteret BA	870 309 392	1	16,67 %	50	50	Nei
Tun Media AS	982 519 985	7 059 658	7,65 %	2 666	2 666	Nei

NOTE 7 ANLEGGSMIDLER

	IMMATERIELLE EIENDELER
Anskaffelseskost 01.01.2017	1 109
+ Tilgang dette år	0
– Avgang dette år	0
Anskaffelseskost 31.12.2017	1 109
Akkumulerte ordinære avskrivninger 01.01.2017	1 007
+ Årets avskrivninger	62
Akkumulerte ordinære avskrivninger 31.12.2017	1 069
Bokført verdi 31.12.2017	39
Avskrivningssatser	33 %

NOTE 8 EIERINTERESSER I DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER

PR 31.12.2017 HAR LANDKREDITT FØLGENDE DATTERSELSKAPER

	ANSKAFFELSESKOST	BOKFØRT VERDI
Landkreditt Bank AS (100 %)	1 380 000	1 380 000
Landkreditt Forvaltning AS (100 %)	33 969	33 969
Sum	1 413 969	1 413 969

Eierandel tilsvarende stemmeandel.

Alle selskapene har følgende forretningsadresse: Postboks 1824, Vika, 0123 Oslo.

PR 31.12.2017 HAR LANDKREDITT EIERINTERESSER I FØLGENDE TILKNYTTETE SELSKAPER

	ORGANISASJONS NUMMER	SELSKAPETS AKSJEKAPITAL	ANTALL AKSJER	PÅLYDENDE VERDI	EGENKAPITAL 31.12.2017	BOKFØRT VERDI	RESULTAT 2017	NEDSKR. 2017
Landbruksforsikring AS (46,36 %)	983 784 895	40 606	40 606	1 000	271 934	46 124	26 014	0

Landkreditt eier i tillegg 20 millioner kroner i et evigvarende ansvarlig lån i Landbruksforsikring.

Eierandel tilsvarende stemmeandel.

Forretningsadresse Landbruksforsikring: Postboks 1897, Vika, 0124 Oslo.

NOTE 9 KONSERNINTERNE TRANSAKSJONER OG MELLOMVÆRENDER

Internhandel i konsernet er gjort i henhold til egne avtaler og på armlengdes avstand. Avregning av felleskostnader i konsernet er fordelt på konsernselskapene i henhold til nøkler, avhengig av de ulike kostnadsartene.

Landkreditt er morselskap i Landkredittkonsernet. Øvrige selskaper er Landkreditt Bank AS, Landkreditt Boligkreditt AS, Landkreditt Finans AS, Landkreditt Forvaltning AS samt ledende ansatte og nærstående.

I MORSELSKAPETS RESULTATREGNSKAP INNGÅR FØLGENDE MELLOMVÆRENDER MED DATTERSELSKAPER

	2017	2016
Annen driftsinntekt	101	101
Konsernbidrag	6 084	5 250
Renteinntekter	819	1 364
Inntekt fra investeringer i aksje- og rentefond	0	210
Administrasjonskostnader	1 151	905

I MORSELSKAPETS BALANSE INNGÅR FØLGENDE MELLOMVÆRENDER MED DATTERSELSKAPER

	31.12.2017	31.12.2016
Bankinnskudd, kontanter og lignende	114 102	123 967
Konsernbidrag og utbytte	6 262	5 250
Andre fordringer	0	135
Annen gjeld	95	94

For opplysning om ledende ansatte se note 3.

NOTE 10 FAST EIENDOM

	31.12.2017	31.12.2016
Leilighet	2 405	2 405
Sum fast eiendom	2 405	2 405

NOTE 11 ANDRE FORDRINGER

	31.12.2017	31.12.2016
Opptjente ikke mottatte inntekter	178	503
Konsernbidrag	6 084	5 250
Sum andre fordringer	6 262	5 753

NOTE 12 ENDRINGER I EGENKAPITAL

	OPPTJENT EGENKAPITAL
Egenkapital 01.01.2017	1 672 797
Årsoverskudd 2017	2 725
Egenkapital 31.12.2017	1 675 522

NOTE 13 KAPITALDEKNING

	31.12.2017	31.12.2016
Ansvarlig kapital	1 675 390	1 672 695
Kjernekapital	1 656 904	1 654 209
Ren kjernekapital	1 656 904	1 654 209
Opptjent egenkapital i form av tilbakeholdte resultater	1 675 522	1 672 797
Minoritetsinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	0	0
Justeringer i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	-93	-66
Andre immaterielle eiendeler	-39	-102
Fradrag i ren kjernekapital	0	0
Evigvarende fondsobligasjoner	0	0
Ansvarlig lånekapital	-18 486	-18 486
Samlet beregningsgrunnlag	1 881 052	1 891 494
Beregningsgrunnlag for kreditt-, motparts- og forringelsesrisiko	1 554 612	1 550 348
Institusjoner	22 991	24 889
Foretak	0	0
Massemarkedsengasjementer	0	0
Engasjementer med pantsikkerhet i eiendom	0	0
Forfalte engasjementer	0	0
Obligasjoner med fortrinnsrett	3 009	3 000
Andeler i verdipapirfond	43 006	36 492
Øvrige engasjementer	1 485 606	1 485 967
Beregningsgrunnlag for posisjons-, valuta- og varerisiko	0	0
Valuta	0	0
BEREGNINGSGRUNNLAG FOR OPERASJONELL RISIKO		
Basismetode	326 440	341 146
Ren kjernekapitaldekning	88,08	87,46
Kjernekapitaldekning	88,08	87,46
Kapitaldekning	89,07	88,43

NOTE 14 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

PR 31.12.2017 EIENDELER

	EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	UTLÅN OG FORDRINGER	FINANSIELLE FORPLIKTELSE VURDERT TIL AMORTISERT KOST	FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGE- LIG FOR SALG	FINANSIELLE EIENDE- LER SOM HOLDES TIL FORFALL	IKKE- FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTEL- SER	TOTALT
Lån og fordringer på kredittinstitusjoner	0	114 955	0	0	0	0	114 955
Obligasjoner	30 086	0	0	0	20 214	0	50 300
Aksjer og andeler	43 006	0	0	0	0	1 416 685	1 459 691
Eierinteresser i tilknyttede selskaper	0	0	0	0	0	46 124	46 124
Andre immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	39	39
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	2 405	2 405
Forskuddsbetalinger og opptjente inntekter	0	0	0	0	0	6 262	6 262
Sum eiendeler	73 092	114 955	0	0	20 214	1 471 516	1 679 776

FORPLIKTELSE

Annen gjeld	0	0	0	0	0	3 983	3 983
Utsatt skatt	0	0	0	0	0	271	271
Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter	0	0	0	0	0	0	0
Sum gjeld	0	0	0	0	0	4 254	4 254
Sum egenkapital	0	0	0	0	0	1 675 522	1 675 522
Gjeld og egenkapital	0	0	0	0	0	1 679 776	1 679 776

PR 31.12.2016 EIENDELER

	EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	UTLÅN OG FORDRINGER	FINANSIELLE FORPLIKTELSE VURDERT TIL AMORTISERT KOST	FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGE- LIG FOR SALG	FINANSIELLE EIENDE- LER SOM HOLDES TIL FORFALL	IKKE- FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTEL- SER	TOTALT
Lån og fordringer på kredittinstitusjoner	0	124 445	0	0	0	0	124 445
Obligasjoner	30 004	0	0	0	20 000	0	50 004
Aksjer og andeler	36 492	0	0	0	0	1 411 685	1 448 177
Eierinteresser i tilknyttede selskaper	0	0	0	0	0	46 124	46 124
Andre immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	102	102
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	2 405	2 405
Forskuddsbetalinger og opptjente inntekter	0	0	0	0	0	5 753	5 753
Sum eiendeler	66 496	124 445	0	0	20 000	1 466 068	1 677 009

FORPLIKTELSE

Annen gjeld	0	0	0	0	0	3 655	3 655
Utsatt skatt	0	0	0	0	0	311	311
Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter	0	0	0	0	0	246	246
Sum gjeld	0	0	0	0	0	4 212	4 212
Sum egenkapital	0	0	0	0	0	1 672 797	1 672 797
Gjeld og egenkapital	0	0	0	0	0	1 677 009	1 677 009

NOTE 15 EIENDELER OG FORPLIKTELSE R MÅLT TIL VIRKELIG VERDI

Nivå 1: Gjelder investeringer i andeler i aksjefond med notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse.

Nivå 2: Gjelder investeringer i obligasjoner med fortrinnsrett hvor verdsettelse er basert på andre observerbare faktorer, enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra pris), enn notert pris (nivå 1).

Nivå 3: Gjelder investeringer hvor verdsettelse er basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder.

PR 31.12.2017

FINANSIELLE EIENDELER FØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT
– Derivater holdt for handelsformål	0	0	0	0
– Verdipapirer virkelig verdi	43 006	30 086	0	73 092
– Derivater benyttet til sikring	0	0	0	0

FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG

– Egenkapitalinstrumenter	0	0	2 716	2 716
– Gjeldsinstrumenter	0	0	0	0
Sum eiendeler	43 006	30 086	2 716	75 808

FINANSIELLE FORPLIKTELSE R FØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET

– Derivater holdt for handelsformål	0	0	0	0
– Finansielle forpliktelser målt til virkelig verdi	0	0	0	0
– Derivater benyttet til sikring	0	0	0	0
Sum forpliktelser	0	0	0	0

Det har ikke vært noen overføringer mellom nivå 1 og 2 i perioden.

AVSTEMMING NIVÅ 3

Inngående balanse	2 716
Investert	0
Salg	0
Utgående balanse	2 716

NOTE 16 MAKSIMAL KREDITTRISIKOEKSPONERING

EIENDELER	2017	2016
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	114 955	124 445
Verdipapirer til virkelig verdi over resultatet	73 092	66 496
Verdipapirer holdt til forfall	20 214	20 000
Andre eiendeler	1 471 516	1 466 068
Sum balanseførte eiendeler	1 679 776	1 677 009
FORPLIKTELSE R		
Betingede forpliktelser – garantier	0	0
Ubenyttede kreditter	0	0
Sum finansiell garantistillelse	0	0
Total kreditteksponering	1 679 776	1 677 009

NOTE 17 BUNDNE MIDLER

Selskapet har en skattetrekksskonto med innestående 407 (371 i 2016).

NOTE 18 HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Regnskapet er fremlagt for styret 15. februar 2018.

Foretakets eiere har ikke myndighet til å endre regnskapet etter tidspunkt for vedtak om fremleggelse av regnskapet.

Landkreditt SA har inngått avtaler om kjøp av aksjer i Landbruksforsikring slik at selskapet vil bli et datterselskap. Transaksjonene er avhengige av godkjenning fra offentlige myndigheter.

NOTE 19 IFRS 9 – NY REGNSKAPSSTANDARD FRA 01.01.2018

IFRS 9 Finansielle instrumenter skal erstatte dagens IAS 39 Finansielle instrumenter, innregning og måling.

Landkreditt SA vil ta i bruk IFRS 9 fra 01.01.2018. Selskapet har ikke valgt å benytte tidlig anvendelse av standarden.

Nedenfor følger utdrag fra de nye regnskapsprinsippene, slik de vil lyde fra 1. januar 2018. Det vises kun regnskapsprinsipper hvor IFRS 9 medfører en endring fra dagens IAS 39.

NY NOTE 2 SAMMENDRAG AV DE VIKTIGSTE REGNSKAPSPRINSIPPER

Landkreditt SA benytter forenklet IFRS ved utarbeidelse av årsregnskapet. Regnskapet avlegges og presenteres i norske kroner. Selskapet har ikke hatt noen transaksjoner i utenlandsk valuta.

Alle beløp i regnskap og noter er avrundet til nærmeste 1.000 kroner, dersom ikke annet er angitt.

Klassifisering av gjeldsinstrumenter på eiendelssiden er bestemt av selskapets forretningsmodell for håndtering av de finansielle eiendelene og de kontraktsfestede kontantstrømmene. IFRS 9 angir to klasser: Amortisert kost og virkelig verdi. Virkelig verdi deles videre inn i to kategorier: Virkelig verdi over resultatet, og virkelig verdi over totalresultatet.

FINANSIELLE EIENDELER BESTEMT REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST

Selskapet har kjøpt obligasjoner som er klassifisert som ansvarlig lån. Disse er ment holdt til forfall og for å inndrive kontraktsfestede kontantstrømmer og er derfor bestemt regnskapsført til amortisert kost.

FINANSIELLE EIENDELER BESTEMT REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRINGER OVER RESULTATET

Kategorien omfatter selskapets portefølje av sertifikater og obligasjoner. Denne består av obligasjoner med fortrinnsrett, og er en del av en portefølje som styres og vurderes på bakgrunn av virkelig verdi i samsvar med en dokumentert risikohåndterings- eller investeringsstrategi. Porteføljen er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet.

Verdiendringer på finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til

virkelig verdi inngår i «Netto inntekt på finansielle instrumenter regnskapsført til virkelig verdi».

Renteinntekter på sertifikater og obligasjoner bestemt regnskapsført til virkelig verdi inngår i «Renter og lignende inntekter av sertifikater og obligasjoner».

AKJSER OG ANDELER

Akjsjer, andeler og andre egenkapitalinstrumenter er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet.

VURDERING AV ANDRE FORPLIKTELSE

Andre forpliktelser bokføres til nominell verdi, og reguleres ikke for rentejusteringer.

RENTEINNTEKTER OG KOSTNADER

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost og til virkelig verdi resultatføres løpende basert på en effektiv rentemethode. Den effektive rentemethode er en metode for beregning av amortisert kost av en finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse og av allokering av renteinntekt eller rentekostnad over den relevante periode. Den effektive renten er den renten som diskonterer den estimerte fremtidige kontantstrømmen over den forventede levetiden til det finansielle instrumentet.

ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER

Gebyrer og provisjonsinntekter inntektsføres i den perioden de er opptjent. Administrasjons- og driftskostnader kostnadsføres i den perioden de er påløpt.

KONTANTSTRØMSOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet ved bruk av indirekte metode.

BALANSEPOSTENE OG TILHØRENDE VERDIENDRINGER VED IMPLEMENTERING AV IFRS 9 ER VIST I TABELLEN UNDER

FINANSIELLE EIENDELER	IAS 39 KATEGORI	BELØP	IFRS 9 KATEGORI	BELØP
Bankinnskudd, kontanter og lignende	Amortisert kost	114 955	Amortisert kost	114 955
Ansvarlig lån	Amortisert kost	20 214	Amortisert kost	20 214
Obligasjoner med fortrinnsrett	Virkelig verdi	30 086	Virkelig verdi	30 086
Andeler i aksjefond	Virkelig verdi	43 006	Virkelig verdi	43 006
Aksjer og andeler tilgjengelig for salg	Virkelig verdi	2 716	Virkelig verdi	2 716

Det er ingen endring i klassifiseringen og målingen av finansiell gjeld.

AKSJER OG ANDELER TILGJENGELIG FOR SALG	IAS39 31.12.2017	REKLASS- IFISERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	2 716			
Reklassifisering		-2 716		
Utgående balanse under IFRS 9				0

AKSJER OG ANDELER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	IAS39 31.12.2017	REKLASS- IFISERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	43 006			
Reklassifisering		2 716		
Utgående balanse under IFRS 9				45 722

Landkreditt

Karl Johansgate 45 | Postboks 1824 Vika | 0123 Oslo
Telefon 23 00 08 00 | [Landkreditt.no](https://landkreditt.no) | Org. nr. 838 745 512